

แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย
(Illegal Immigrant) จากสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ)

โดย

พลตรี สมนึก เอนกวัฒน์
ผู้ทรงคุณวุฒิ
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 56
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556 - 2557

ก

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Illegal Immigrant) จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ)

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตรี สมนึก เอนกวัฒน์ **หลักสูตร** วปอ.รุ่นที่ 56

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลและแรงผลักดันทำให้เกิดการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ ตลอดจนเส้นทางในการหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย รวมทั้งเสนอแนวทางการแก้ปัญหาอย่างบูรณาการ จากการศึกษาพบว่า สาเหตุของการหลบหนีฯ จำแนกเป็นปัจจัยภายในหรือปัจจัยผลักดัน (Push Factors) เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในประเทศ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต และปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ซึ่งชาวเกาหลีเหนือทราบถึงความเป็นเสรีนิยมของโลกภายนอก การหลบหนีมายังประเทศไทย จะใช้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยทางบกใช้เส้นทาง R3A (จีน-สปป.ลาว-ไทย)มากที่สุด และเส้นทาง R3B (จีน-เมียนมา-ไทย) สำหรับทางน้ำเริ่มจาก เมืองเชียงรุ่ง ไปตามลำแม่น้ำโขง ไปยัง สปป.ลาว แล้วข้ามฟากมายัง จังหวัดเชียงราย หรืออาจเดินทางจากเมือง จีน เข้าสู่เขตอิทธิพลของวู ในเมียนมา เพื่อลงเรือไปยัง สปป.ลาว แล้วข้ามฟากมาจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้ ได้เสนอการแก้ปัญหาอย่างบูรณาการ 3 แนวทาง คือ 1) ต้นน้ำ เป็นการแก้ปัญหาที่ประเทศเกาหลีเหนือ ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การสร้างความไว้วางใจกับประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาบนคาบสมุทรเกาหลี และการใช้นโยบาย Constructive Engagement 2) กลางน้ำ เป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประเทศต่างๆ ตามเส้นทางหลบหนีในด้านการข่าว การสกัดกั้น และทำลายขบวนการนำพา รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับความสำคัญของปัญหา นำไปสู่การแก้ปัญหาย่างยั่งยืน และ 3) ปลายน้ำ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อปัญหาของประเทศไทยโดยตรง ในการสกัดกั้นผู้หลบหนีฯ การบังคับใช้กฎหมาย การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและบทลงโทษต่อผู้กระทำผิด ในการศึกษาต่อไปเพื่อแก้ไขปัญหา เห็นสมควรศึกษาเครือข่ายของขบวนการนำพา ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อนำไปสู่การทำลายโครงสร้างต่อไป

คำนำ

จากการที่ผู้วิจัยเคยรับราชการในกรมข้าวทหารบกเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี ได้มีโอกาสปฏิบัติงานด้านการข้าวและด้านการต่างประเทศ ร่วมกับกองทัพมิตรประเทศที่มีความสัมพันธ์ด้านการทหารกับกองทัพบก หน่วยเหนือของกองทัพบก กระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เห็นว่า ปัญหาที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศในปัจจุบัน มีความซับซ้อนหลายมิติ ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวาง ในกรณีของผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ นั้น ในปัจจุบันผู้หลบหนีฯ ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านในการเดินทางไปเกาหลีใต้หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมมีความสำคัญต่อความมั่นคง เพราะถ้าในอนาคตเกาหลีใต้หรือประเทศที่สาม ไม่มีนโยบายรับชาวเกาหลีเหนือเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศตน ชาวเกาหลีเหนือเหล่านี้จะตกค้างอยู่ในไทย จะนำมาซึ่งปัญหาเช่นเดียวกับผู้หลบหนีกลุ่มอื่นๆ ได้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ เพื่อให้การปฏิบัติในการแก้ปัญหาคำเนินการอย่างเป็นระบบ ไม่กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับเกาหลีเหนือได้

พลตรี

(สมนึก เอนกวัฒน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 56

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขต และข้อจำกัดในการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	4
บทที่ 2 ทฤษฎี และ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	6
สภาพแวดล้อมภายในประเทศเกาหลีเหนือ	6
ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ	8
ความสัมพันธ์กับประเทศไทย	22
ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกับความมั่นคงของประเทศ	26
พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522	28
การแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
สรุป	39

	หน้า
บทที่ 3	
ปัจจัยและมูลเหตุจูงใจต่อการหลบหนี	41
ปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ	41
เส้นทางการเดินทางของผู้หลบหนีจากเกาหลีเหนือ	42
เส้นทางการหลบหนีมายังประเทศไทย	43
สรุป	47
บทที่ 4	
แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ	49
การแก้ปัญหาที่ต้นน้ำ หรือประเทศต้นทาง (เกาหลีเหนือ)	51
การแก้ปัญหาที่กลางน้ำ	54
การแก้ปัญหาที่ปลายน้ำ (ประเทศไทย)	57
สรุป	61
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	63
สภาพแวดล้อมภายในเกาหลีเหนือ	64
ปัจจัยและมูลเหตุจูงใจต่อการหลบหนี	66
เส้นทางการหลบหนีมายังประเทศไทย	67
แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ	69
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สถิติการรับตัวผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ระหว่างปี 2555-2557	50

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (Democratic People’s Republic of Korea : DPRK)	8
2 นาย คิม จอง-อุน (Kim Jong-un) ผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนือ	12
3 ประธานาธิบดี ปาร์ก กึน-เฮ ของเกาหลีใต้	18
4 เส้นทางรถหลบหนีจากเกาหลีเหนือเข้าสู่ประเทศไทย	44
5 ถนนสายหลักจากจินตอนใต้เข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	46
6 ผังแสดงขั้นตอนการดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองจากเกาหลีเหนือ	59
7 เส้นทาง R3 (คุนหมิง-เซียงรุ่ง) : R3A (R3E) / R3B (R3W)	68
8 เส้นทาง R3 ในประเทศจีน	69

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลียังคงมีความตึงเครียดสืบเนื่องมาจากการดำเนินโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธของเกาหลีเหนืออย่างต่อเนื่อง การทดลองขีปนาวุธครั้งที่ 3 ของเกาหลีเหนือ เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2556 นานาชาติออกมาประณามเกาหลีเหนือ และองค์การสหประชาชาติมีมติลงโทษเกาหลีเหนือเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันสหรัฐฯ ทำการซ้อมรบร่วมกับสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea : ROK) หรือ “เกาหลีใต้” ภายใต้รหัส Key Resolve และ Foal Eagle ซึ่งเกาหลีเหนือได้ตอบโต้ด้วยท่าทีที่แข็งกร้าว และประกาศสงครามกับเกาหลีใต้ เมื่อ 30 มีนาคม 2556 โดยเกาหลีเหนือประกาศเตือนว่า หากสหรัฐฯ และเกาหลีใต้ ทำการช่วยใดๆ ในเขตทะเลตะวันออก หรือในเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone, DMZ) ระหว่างสองเกาหลี เกาหลีเหนือจะไม่ตอบโต้แต่ในเฉพาะพื้นที่ แต่จะทำสงครามเต็มรูปแบบ และสงครามนิวเคลียร์

นาย คิม จอง-อุน (Kim Jong-un) ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนืออย่างเป็นทางการเมื่อ 13 เมษายน 2555 ยังคงให้ความสำคัญในด้านการพัฒนากองทัพโดยใช้งบประมาณจำนวนมากถึง ร้อยละ 25 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ไปกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กองทัพ ซึ่งปัจจุบัน เกาหลีเหนือ เป็นประเทศที่มีแสนยานุภาพทางทหารใหญ่ เป็นอันดับ 4 ของโลก ท่าทีที่แข็งกร้าวของเกาหลีเหนือในห้วงที่ผ่านมา กอปรกับเกาหลีใต้ สาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China/PRC : จีน) และญี่ปุ่น (Japan) มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำส่วนผู้นำสหรัฐฯ ดำรงตำแหน่งเป็นวาระที่ 2 การแสดงท่าทีแข็งกร้าวของเกาหลีเหนือ อาจเป็นการทดสอบท่าทีของผู้นำดังกล่าว ต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ยุทธศาสตร์ของเกาหลีเหนือถูกมองว่าไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก การเสริมสร้างพัฒนากองทัพของเกาหลีเหนือยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งกระทบโดยตรงต่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ประชาชนเกาหลีเหนือต้องประสบกับปัญหาความยากจน ปัญหาความหิวโหยจากภาวะเศรษฐกิจ การขาดแคลนอาหาร นอกจากนี้ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เนื่องจากปัญหาการปกครองภายในประเทศโดยระบอบคอมมิวนิสต์แบบสุดโต่ง ซึ่งมักใช้ความรุนแรงในการดำเนินการต่อผู้เป็นปรปักษ์ หรือผู้มีความเห็นต่างทางการเมือง ซึ่งจะเห็นได้จากการประหารชีวิต นายจาง ซอง-เท็ก (Jang Sung-teak) อาชีพของนาย คิม จอง-อุน ผู้นำคนปัจจุบัน โดยที่สภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ถูกเปิดเผยจากสื่อและผู้หลบหนีออกนอกประเทศได้เป็นปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ให้ชาวเกาหลีเหนือต้องอพยพหรือหลบหนีออกนอกประเทศ เพื่อไปหาชีวิตที่ดีขึ้นยังกลุ่มประเทศที่สามต่อไป การหลบหนีของชาวเกาหลีเหนือส่วนใหญ่จะเริ่มต้นที่เงินและเงินทางไปยังจุดหมายที่ต่างกัน เส้นทางที่ผู้หลบหนีฯ ส่วนใหญ่ที่ใช้คือ จากเงินมุ่งเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะใช้ประเทศไทยเป็นเส้นทางผ่าน ด้วยความเชื่อที่ว่า เมื่อถูกจับกุมในฐานะผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายแล้ว ผู้หลบหนีฯ เหล่านั้นก็จะถูกส่งตัวไปยังประเทศจุดหมายปลายทางอันดับแรก คือ เกาหลีใต้ หรือไปยังประเทศที่สามอื่นๆ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ฯลฯ เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ประเทศไทยจึงต้องยึดถือหลักการปฏิบัติตามข้อกำหนด และไม่มีนโยบายผลักดันผู้หลบหนีฯ เข้าเมืองชาวเกาหลีเหนือกลับประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ที่สำคัญปัจจัยหนึ่งต่อการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ

ในอดีตที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ไม่นิยมเดินทางเข้าไปยัง จีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (The Lao People's Democratic Republic/Lao PDR : สปป.ลาว) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Republic of the Union of Myanmar : เมียนมา) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam : เวียดนาม) และราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia : กัมพูชา) เพื่อลี้ภัยหรือเข้าสู่กระบวนการลี้ภัยไปยังประเทศที่สาม เนื่องจากประเทศดังกล่าวมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเกาหลีเหนือและไม่ต้องการมีปัญหารื่องความสัมพันธ์ นอกจากนี้ประเทศดังกล่าวมีความเข้มงวดในการตรวจคนเข้าเมือง การถูกจับกุมจะถูกส่งกลับไปยังเกาหลีเหนือ ผู้หลบหนีฯ จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง ในลักษณะของผู้ที่ทรยศต่อประเทศชาติเป็นต้น สำหรับกรณีผู้หลบหนีเข้าประเทศไทยโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือนี้ การส่งผู้หลบหนีฯ กลับประเทศกระทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีพรมแดนติดกันเหมือนบาง

ประเทศ และการส่งกลับต้องมั่นใจว่าผู้หลบหนีฯ เหล่านั้นจะต้องไม่รับโทษในลักษณะที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ดังนั้น ไทยจึงเป็นเสมือนเส้นทางผ่าน เพื่อเดินทางต่อไปยังประเทศที่สาม รัฐบาลไทยจำเป็นต้องคงอยู่ในสถานะที่ต้องเลือกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่า ควรจะผลักดันผู้หลบหนีชาวเกาหลีเหนือออกนอกประเทศหรือส่งตัวผู้หลบหนีฯ ให้กับสถานเอกอัครราชทูตเกาหลีใต้ในไทย ซึ่งกรณีหลังนี้เป็นการล่อแหลมต่อสัมพันธภาพระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลเกาหลีเหนือได้

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือมีความสำคัญต่อความมั่นคงของไทย เพราะถ้าในอนาคต เกาหลีใต้หรือประเทศที่สาม ไม่มีนโยบายรับชาวเกาหลีเหนือเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศตน ชาวเกาหลีเหนือเหล่านี้จะตกค้างอยู่ในไทย และจะเป็นปัญหาเช่นเดียวกับผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกลุ่มอื่นๆ และปัญหาชาวมุสลิมโรฮิงยา ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนืออย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพล แรงผลักดัน ที่ทำให้เกิดการหลบหนีของชาวเกาหลีเหนือ และเส้นทางการเดินทางที่ใช้ในการหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย
2. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนืออย่างบูรณาการ 3 แนวทาง ประกอบด้วย ดันน้ำ (เกาหลีเหนือ) กลางน้ำ (การหลบหนีตามเส้นทางผ่านประเทศต่างๆ ก่อนเข้าสู่ประเทศไทย) และ ปลายน้ำ (การดำเนินการของประเทศไทย)

ขอบเขต และข้อจำกัดในการวิจัย

1. เน้นการวิจัยเฉพาะกระบวนการ และรูปแบบของการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือเข้าสู่ประเทศไทยทางจังหวัดเชียงราย
2. การเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ในรูปแบบแนวคิด หรือหลักการกว้างๆแบบบูรณาการ 3 แนวทาง คือ ดันน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์ทางเอกสารเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในเกาหลีเหนือ ซึ่งให้เห็นสาเหตุของปัญหาที่นำไปสู่การหลบหนีออกนอกประเทศ รูปแบบการหลบหนี เส้นทางการเดินทาง รวมทั้งการพิจารณาข้อกำหนด กฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความชัดเจน ความเฉพาะเจาะจงของกลไกที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ในอนาคต

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยและสาเหตุสำคัญของการหลบหนีจากเกาหลีเหนือ
2. ได้มีการตรวจสอบ ปรับปรุงข้อมูล เกี่ยวกับเส้นทางหลบหนีเข้าสู่พื้นที่จังหวัดเชียงราย รวมทั้งข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัย
3. ทำให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ แบบบูรณาการ (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ)
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเรื่องปัญหาผู้หลบหนีจากเกาหลีเหนือในอนาคต

คำจำกัดความ

เกาหลีเหนือ (North Korea) หมายถึง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (Democratic People's Republic of Korea : DPRK) เป็นประเทศในเอเชียตะวันออก ทางตอนเหนือของคาบสมุทรเกาหลี เมืองหลวงชื่อเปียงยาง เป็นรัฐคอมมิวนิสต์ ปกครองโดย พรรคคนงานเกาหลีเหนือ โดยมีนาย คิม จอง อุน เป็นผู้นำสูงสุดของประเทศ (ประเทศเกาหลีเหนือ, ออนไลน์, 2556)

เกาหลีใต้ (South Korea)	หมายถึง สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) เป็นประเทศในเอเชียตะวันออก ทางตอนใต้ของคาบสมุทรเกาหลี พรมแดนทางเหนือติดกับประเทศเกาหลีเหนือ มีประเทศญี่ปุ่นตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้โดยมีทะเลญี่ปุ่นและช่องแคบเกาหลีกั้นไว้ เมืองหลวงชื่อ โซล การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีนางสาว ปาร์ก กึน-เฮ (Park Geun-hye) เป็นประธานาธิบดี (ประเทศเกาหลีใต้, ออนไลน์, 2556)
เขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone หรือ Demilitarised Zone : DMZ)	หมายถึง พื้นที่ที่ห้ามดำเนินกิจกรรมทางทหาร เป็นดินแดนที่เป็นกลางไม่มีฝ่ายใดเข้าควบคุมได้ ส่วนใหญ่เป็นเขตแดน หรือพรมแดน ระหว่างอำนาจ หรือ พันธมิตรทางทหาร ทั้งสองฝ่ายหรือกว่านั้น และการห้ามเช่นนั้นมิขึ้นโดยอาศัยสนธิสัญญาสันติภาพ การสงบศึก ความตกลงทวิหรือพหุภาคี (เขตปลอดทหาร, ออนไลน์, 2556)
ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหมายถึง (Illegal Immigrant)	บุคคลที่เข้ามาในประเทศหนึ่ง โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือเข้ามาโดยถูกต้องตามกฎหมายแต่อาศัยอยู่เกิน กำหนดเวลาที่ ได้รับอนุญาต (Illegal Immigrant, ออนไลน์, 2557)

บทที่ 2

ทฤษฎี และ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

สภาพแวดล้อมภายในประเทศเกาหลีเหนือ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี หรือเกาหลีเหนือ เป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของคาบสมุทรเกาหลี ซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ด้วยเส้นขนานที่ 38 องศาเหนือ โดยมีเกาหลีใต้อยู่ทางตอนใต้ของคาบสมุทร มีเขตปลอดทหารกั้นระหว่าง 2 เกาหลี รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในประเทศเกาหลีเหนือ และความสัมพันธ์กับประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้ง	ตั้งอยู่ทางเหนือของคาบสมุทรเกาหลี ระหว่างเส้นละติจูดที่ 38 – 43 องศาเหนือ, ลองจิจูดที่ 125 – 130 ตะวันออก ทิศเหนือติดกับจีนและรัสเซีย ทิศตะวันออกติดกับทะเลตะวันออก (ทะเลญี่ปุ่น) ทิศตะวันตกติดกับทะเลตะวันตก (ทะเลเหลือง) และทิศใต้ติดกับสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) โดยถูกคั่นกลางด้วยเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone, DMZ) ความกว้าง 4 กิโลเมตร (ฝ่ายละ 2 กิโลเมตร)
พื้นที่	120,538 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น ร้อยละ 55 ของพื้นที่คาบสมุทรเกาหลี
เมืองหลวง	เปียงยาง (Pyongyang)
ประชากร	24.72 ล้านคน (กรกฎาคม 2556)

ภูมิอากาศ	มี 4 ฤดู ได้แก่ ฤดูใบไม้ผลิ 2 เดือน (เมษายน-พฤษภาคม) ฤดูร้อน 3 เดือน (มิถุนายน-สิงหาคม) ฤดูใบไม้ร่วง 1-2 เดือน (กันยายน-ตุลาคม) และฤดูหนาว 4-6 เดือน (ตุลาคม-มีนาคม) เดือนกรกฎาคมเป็นเดือนที่ฝนตก ปริมาณน้ำฝน 40 นิ้วต่อปี ในฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ย -15 ถึง -30 องศาเซลเซียส อากาศหนาวจัดและแห้งแล้ง
ภาษา	ภาษาเกาหลีเป็นภาษาราชการ
ศาสนา	ในอดีตประเทศเกาหลีเหนือวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะเป็นของศาสนาพุทธและลัทธิขงจื้อ แต่ในปัจจุบันประมาณการผู้นับถือศาสนาต่างๆ ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ไม่นับถือศาสนา แต่นับถือตามปรัชญาลัทธิจูเซ่ 64.31% ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม 16% ลัทธิซอนโดเกียว 13.5% พุทธ 4.5% และคริสต์ 1.69% ซึ่งมีเปียงยางเป็นศูนย์กลาง มีโบสถ์ที่เปิดทำศาสนกิจจำนวน 4 แห่ง เพื่อสื่อในเรื่องเสรีภาพในการนับถือศาสนาต่อประชาคมโลก
หน่วยเงินตรา	เงินวอน (Won) อัตราแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการประมาณ 131 วอน ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ (สถานะเมื่อ กันยายน 2556)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	4 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ (ตั้งแต่ปี 2554)
รายได้ประชาชาติต่อหัว	1,800 ดอลลาร์สหรัฐ (ปี 2554)
การขยายตัวทางเศรษฐกิจ	ร้อยละ 4 (ประมาณการปี 2554)
การปกครอง	เกาหลีเหนือปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีลักษณะพิเศษเรียกว่า สังคมนิยมแบบเกาหลี ภายใต้การนำของพรรคคนงานเกาหลีเหนือ บนพื้นฐานของลัทธิจูเซ่ (Juche) ซึ่งอดีตประธานาธิบดีคิม อิล-ซุง (Kim Il-sung) ได้บัญญัติขึ้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2498 ผู้นำประเทศคนปัจจุบันคือ นาย คิม จอง-อุน (Kim Jong-un) บุตรชายคนที่ 3 ของนาย คิม จอง-อิล (Kim Jong-il)

แผนที่ที่ 1 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี

(Democratic People's Republic of Korea : DPRK)

ที่มา : <http://reliefweb.int/report/democratic-peoples-republic-korea/interaction-member-activity-report-north-korea>

ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ

1. การเมืองการปกครอง

1.1 เกาหลีเหนือ มีการปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีลักษณะพิเศษในปัจจุบัน โดยไม่อิงของอดีตสหภาพโซเวียตหรือจีน โดยปรับการปกครองเป็นสังคมนิยมแบบเกาหลีตามรัฐธรรมนูญ ฉบับแก้ไข เมื่อ เมษายน 2552 บนพื้นฐานของลัทธิจูเช่ (Juche) เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยมีพรรคคนงาน (Workers Party) และคณะกรรมการบริหาร 3 คณะ ได้แก่ 1) คณะกรรมการ

กลาง 2) คณะกรรมการทหารกลาง และ 3) คณะกรรมการตรวจสอบ เป็นองค์กรสำคัญในการบริหารประเทศ พรรคคณงานเกาหลีเป็นพรรคเดียวที่ปกครองประเทศมาตั้งแต่สถาปนาประเทศเมื่อ 9 กันยายน 2491 และ เป็นองค์กรที่มีบทบาทและอิทธิพลสูงสุดทางการเมือง มีอำนาจควบคุมหน่วยงานของรัฐบาลในการบริหารประเทศตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญมาโดยตลอด ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งแก้ไขเมื่อ 13 เมษายน 2555 มีสาระสำคัญคือ เกาหลีเหนือเป็นรัฐที่มีอาวุธนิวเคลียร์ และเป็นมหาอำนาจด้านการทหาร อันจะนำไปสู่การสร้างชาติที่แข็งแกร่งและเจริญรุ่งเรือง

1.2 ลัทธิจูเซ่ เป็นปรัชญาที่อดีตรัฐมนตรี คิม อิล-ซุง ได้บัญญัติขึ้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2498 เป็นการผสมผสานระหว่างลัทธิสตาลินกับลัทธิเหมา ลัทธิจูเซ่ถือเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีพรรคคณงานและผู้นำพรรคเป็นผู้ใช้อำนาจการเมืองการปกครอง และขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการเมือง และเศรษฐกิจ โดยมีหลักการสำคัญ คือ การมีเอกราชทางการเมือง การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ และการป้องกันประเทศด้วยตนเอง ดังนี้

1.2.1 ด้านการเมือง รัฐต้องมีอิสระทางการเมือง (political independence) สามารถแก้ไขปัญหาได้เองโดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ รัฐต้องสามารถพึ่งพาตัวเองได้ทางเศรษฐกิจ (self-sufficient) มีอาวุธยุทธโศปกรณ์และกำลังทหารที่เข้มแข็ง เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากประเทศจักรวรรดินิยม และจะช่วยป้องกันการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ลดการพึ่งพาภายนอก รวมถึงจัดปัญหาช่องว่างทางสังคมที่เกิดขึ้นในระบบทุนนิยม

1.2.3 ด้านการทหาร รัฐต้องมีขีดความสามารถในการป้องกันประเทศด้วยตนเอง (self-reliant) มีอาวุธยุทธโศปกรณ์และกำลังทหาร ที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันการรุกรานของมหาอำนาจ ตามแนวนโยบาย “Songun” (Military First Policy) ที่นาย คิม จอง-อิล อดีตรัฐมนตรีสูงสุดของเกาหลีเหนือให้ความสำคัญต่อกิจการทหารในระดับสูงสุด แสดงออกให้เห็นถึงแนวคิดของเกาหลีเหนือในการมีกองทัพที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันภัยคุกคาม และยังสามารถส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงและแข็งแกร่ง รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาอาวุธ ทั้งนี้ กองทัพเกาหลีเหนือถือเป็นกองทัพที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก มีกำลัง

พลประจำการประมาณ 1.1 ล้านคน กำลังสำรอง 4.7 ล้านคน เมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมดจำนวน 24 ล้านคน

1.3 การประชุมสภาประชาชนสูงสุด (Supreme People's Assembly) สมัยที่ 10 เมื่อ 5 กันยายน 2541 ได้มีมติให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดหลักการว่า 1) นายคิม อิล-ซุง เป็นผู้ก่อตั้งเกาหลีเหนือ และเป็นบรรพบุรุษแห่งสังคมนิยมเกาหลี และยกย่องให้เป็นประธานาธิบดีตลอดการ (Eternal President) 2) ให้ประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศ (Chairman of the National Defense Commission of DPRK) เป็นตำแหน่งผู้นำสูงสุดของประเทศ แทนระบบประธานาธิบดี มีอำนาจปกครองด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ และ 3) ให้สภาบริหารสูงสุดของสภาประชาชนสูงสุดเกาหลีเหนือ (Presidium of DPRK Supreme People's Assembly) เป็นองค์กรนิติบัญญัติสูงสุดของประเทศ มีสมาชิกจำนวน 687 คน มาจากการเลือกตั้ง และมีการดำรงตำแหน่ง 5 ปี (การเลือกตั้งครั้งล่าสุดมีขึ้นเมื่อ 8 มีนาคม 2552) และประธานสภาบริหารสูงสุดของสภาประชาชนสูงสุดของเกาหลีเหนือ (President of the Presidium of DPRK Supreme People's Assembly) ซึ่งปัจจุบันคือ นายคิม ยอง-นัม (Kim Yong-nam) รับผิดชอบด้านความสัมพันธ์ทางการทูตกับต่างประเทศ ได้แก่ งานพิธีการทางการทูต การให้และยกเลิกสัตยาบัน การแต่งตั้งและเรียกกลับผู้แทนทางการทูตของเกาหลีเหนือในต่างประเทศ การรับสาสน์ตราตั้งจากเอกอัครราชทูตจากต่างประเทศ การเป็นผู้แทนประเทศรับการเข้าเยี่ยมคารวะของบุคคลสำคัญจากต่างประเทศที่เดินทางไปเยือนเกาหลีเหนือ รวมทั้งเป็นตัวแทนในการเดินทางไปเยือนประเทศอื่นๆ

1.4 ด้านการบริหาร (Executive Branch) รัฐบาลเกาหลีเหนือ (The Government of DPRK) บริหารประเทศภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการป้องกันประเทศ (National Defense Commission) โดยมีนายกรัฐมนตรี ปัจจุบันคือ นายปัก พง-จู (Pak Pong-ju) เป็นผู้นำรัฐบาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยสภาประชาชนสูงสุดของเกาหลีเหนือ หน่วยงานในคณะรัฐมนตรีประกอบด้วย 26 กระทรวง และ 9 หน่วยงานเทียบเท่าระดับกระทรวง เกาหลีเหนือแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 จังหวัด (provinces) 3 เขตการปกครองพิเศษ (special regions) และ 2 เขตปกครองโดยตรง (directly – governed cities)

1.5 นายคิม จอง-อิล เริ่มมีปัญหาดูสุขภาพ เนื่องจากเส้นโลหิตในสมองแตก เมื่อเมษายน 2551 เป็นต้นมาจึงต้องวางตัวผู้สืบทอดอำนาจทางการเมือง ทั้งนี้ นายคิม จอง-อุน (Kim

Jong-un) บุตรชายคนที่สาม ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพลเอกอาวุโสของกองทัพประชาชนเกาหลี ตำแหน่งรองประธานกรรมการทหารกลางของพรรคคนงาน และสมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคคนงาน ในปี 2553 นอกจากนี้ นายคิม จอง-อิล ยังได้แต่งตั้งเครือญาติของตน เช่น นางคิม คยอง-ฮี (Kim Kyong-hui) น้องสาว และ นายจาง ซอง-เท็ก (Jang Sung-teak) น้องเขย ตลอดจนบุคคลใกล้ชิดอื่นๆ ขึ้นดำรงตำแหน่งสำคัญทั้งในพรรคคนงานและในกองทัพด้วย เพื่อเตรียมความพร้อมและสนับสนุนให้นายคิม จอง-อึน ซึ่งยังขาดประสบการณ์ในการบริหารประเทศ สามารถก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำสูงสุดได้อย่างราบรื่น

1.6 นายคิม จอง-อิล ได้ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อ 17 ธันวาคม 2554 ในวัย 69 ปี ด้วยอาการหัวใจวาย ขณะเดินทางไปตรวจเยี่ยมพื้นที่ โดยนายคิม จอง-อึน ทายาททางการเมืองที่ได้รับ การวางตัวไว้ก่อนหน้าเป็นผู้ก้าวสู่ตำแหน่งผู้นำเกาหลีเหนือสืบแทนบิดา ปัจจุบันนายคิม จอง-อึน ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพ เป็นเลขาธิการคนที่ 1 ของพรรคคนงานเกาหลี และเป็นประธานคนที่ 1 ของคณะกรรมการป้องกันประเทศ ตามที่ประชุมสภาประชาชนสูงสุด ลงมติรับรองเมื่อ 13 เมษายน 2555 ซึ่งถือว่าได้ดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนืออย่างเป็นทางการตามกฎของพรรค และรัฐธรรมนูญประเทศ

1.7 การบริหารประเทศภายใต้การนำของนายคิม จอง-อึน มีแนวโน้มจะเป็นไปในทิศทางเดิมในสมัยของนายคิม จอง-อิล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป้าหมายการสร้างชาติให้เข้มแข็งยิ่งใหญ่และรุ่งเรืองในปี 2555 ให้มีความสำคัญกับกองทัพเป็นอันดับแรก และยังคงดำเนินโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และจรวดต่อไป เพื่อเป็นหลักประกันด้านความมั่นคง และ/หรือ เป็นเครื่องมือต่อรองกับต่างชาติ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่ทำให้ประชาคมโลกหันมาสนใจกับการเมืองภายในของเกาหลีเหนือคือ การที่นายคิม จอง-อึน สั่งประหารนายจาง ซอง-เท็ก รองประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศ/อาเขยของนายคิม จอง-อึน เมื่อ 12 ธันวาคม 2556 ฐานทรยศต่อชาติต่อต้านการปฏิวัติประชาชนเกาหลีต่อต้านพรรคคนงานเกาหลี และสร้างฐานอำนาจ เพื่อเตรียมการยึดอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เสถียรภาพของนายคิม จอง-อึน ในช่วงแรกของการเข้าสู่อำนาจยังไม่มั่นคงมากนัก ยังต้องดำเนินการกวาดล้างกลุ่มอำนาจเก่า การสั่งประหารดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเด็ดขาดว่า สามารถสั่งปลด และประหารชีวิตบุคคลระดับสูง หรือญาติสนิทได้ หากมีความคิดเห็นต่างจากตน และรักษาไว้ซึ่งอำนาจในการบริหารประเทศ

แผนภาพที่ 2 นาย คิม จอง-อุน (Kim Jong-un)

ผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนือ

ที่มา : http://www.dn.pt/inicio/globo/interior.aspx?content_id=3137612&seccao=%C1sia

2. เศรษฐกิจ

2.1 เกาหลีเหนือดำเนินนโยบายเศรษฐกิจทั้งหมดจากส่วนกลาง และยึดถืออุดมการณ์ลัทธิจูเซ่เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นความเป็นเอกภาพ การพึ่งพาตนเอง เกียรติภูมิของชาติ และการสร้างความเจริญให้กับประเทศ ทั้งนี้ พรรคคณงานได้ประกาศ “ขบวนการม้าบิน” (Chollima Movement) ในปี 2501 กระตุ้นให้ประชาชนทำงานเร่งเพิ่มผลผลิต โดยเฉพาะผลผลิตด้านการเกษตร

2.2 ในด้านการค้านี้รัฐบาลเกาหลีเหนือได้มอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ควบคุมการค้าภายในประเทศ และกระทรวงการค้าต่างประเทศควบคุมการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลเกาหลีเหนือได้จัดตั้งบริษัทการค้า (สหกรณ์การค้า) ของรัฐ ดำเนินกิจกรรมทางการค้าต่างๆ พยายามขยายการค้ากับต่างประเทศให้มากขึ้น เน้นการผลิตสินค้าที่ตลาดต่างประเทศมีความ

ต้องการ ปรับปรุงความน่าเชื่อถือกับคู่ค้าต่างประเทศ ส่งเสริมการส่งออกสินค้าทั้งในรูปแบบการค้าขายทั่วไป (merchant trade) และการค้าแบบแลกเปลี่ยน (barter trade) ส่งเสริมการร่วมลงทุนกับต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (Commission for the Promotion of Foreign Trade) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการค้ากับประเทศที่ยังไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีเหนือ

2.3 รัฐบาลเกาหลีเหนือได้พยายามสร้างรายได้เข้าประเทศ โดยไม่เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ดังนี้

2.3.1 เปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษในปี 2534 โดยใช้แนวคิดในลักษณะเดียวกับ สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) บริเวณใกล้พรมแดนจีนและรัสเซียเรียกว่า “Rajin-Sonbong Free Trade Zone” (FTZ) หรือ “ราชอน” (Rason) เพื่อเป็นเขตผ่อนผันให้กับนักลงทุนต่างชาติเดินทางผ่านเข้าออกประเทศได้โดยไม่ต้องขอรับการตรวจลงตรา การลดภาษีศุลกากร และสิ่งจูงใจอื่นๆ เพื่อดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน อย่างไรก็ตาม นักลงทุนต่างชาติไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก เนื่องจากขาดความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น สนามบิน ท่าเรือ การขาดพื้นฐานทางอุตสาหกรรม อัตราค่าจ้างแรงงานที่สูง และที่สำคัญคือ การแทรกแซงการดำเนินกิจการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล นอกจากนี้ นักลงทุนต่างชาติยังไม่ค่อยมั่นใจในสถานการณ์ทางการเมืองภายในเกาหลีเหนือ และนโยบายคุ้มครองการลงทุนของชาวต่างชาติ จึงมีเพียงนักลงทุนจากจีนและรัสเซียเป็นหลัก

2.3.2 บริษัท ฮุนได ของเกาหลีได้เข้าไปลงทุนในกิจการท่องเที่ยวในปี 2541 โดยเปิดเป็น โรงแรมที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และเยี่ยมชมธรรมชาติบริเวณเทือกเขา Kumgang เกาหลีเหนือจะได้รับค่าสัมปทานเดือนละ 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ปรากฏว่า บริษัทฮุนไดขาดทุนอย่างหนัก เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีได้มีน้อยเกิดขาด (น้อยกว่า 4,000 คนต่อเดือน) รัฐบาลเกาหลีได้จึงให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่โครงการดังกล่าว เมื่อเดือนมกราคม 2545 เพราะเห็นว่าเป็นนโยบายส่งเสริมการปรองดองระหว่างสองเกาหลี อย่างไรก็ตาม เมื่อ 11 กรกฎาคม 2551 ทหารเกาหลีเหนือได้ยิงนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้ที่เดินล้ำเข้าไปในเขตทหารเสียชีวิต รัฐบาลเกาหลีใต้จึงระงับการท่องเที่ยวในเขตดังกล่าว และเรียกร้องให้รัฐบาลเกาหลีเหนือดำเนินการสอบสวนและต้องให้ความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในอนาคต และประเด็นดังกล่าวยังไม่มีข้อยุติ

ในช่วงต้นปี 2553 รัฐบาลเกาหลีเหนือได้เรียกร้องให้เกาหลีใต้เปิดการท่อกึ่งที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง แต่สถานการณ์ข้อพิพาทระหว่างสองเกาหลี เนื่องจากเหตุการณ์จัมเรือรบโซน็องของเกาหลีใต้ และการปะทะที่เกาะยอนเปียง ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ระงับการท่อกึ่งดังกล่าวต่อไป จนในที่สุดเมื่อเดือนสิงหาคม 2554 รัฐบาลเกาหลีเหนือได้ยึดทรัพย์สินทั้งหมดที่ร่วมลงทุนกันไว้แต่เดิมเป็นของรัฐบาลเกาหลีเหนือ และในเดือนเมษายน 2555 รัฐบาลเกาหลีเหนือได้ประกาศส่งเสริมการท่อกึ่งเที่ยวบริเวณเทือกเขา Kumgang แก่นักท่อกึ่งเที่ยวนานาชาติ

2.3.3 ปี 2545 รัฐบาลเกาหลีเหนือได้จัดตั้งเขตปกครองพิเศษซินีจู่ (Sinuiju Special Administrative Region) ขึ้นบริเวณพรมแดนเกาหลีเหนือ-จีน ตั้งอยู่บนปากแม่น้ำยาลู ตรงข้ามเมืองด่านตง มณฑลเหลียวหนิงของจีน กำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อดึงดูดการค้าและการลงทุนจากจีน และในปี 2554 เกาหลีเหนือและจีนได้ประกาศขยายเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมอีก 2 แห่ง ที่เกาะวิฮวา (Wihwa) และเกาะฮวางกิมพียง (Hwanggumphyong) เพื่อเป็นส่วนขยายเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซินีจู่ เดิม ทั้งนี้บริษัทที่ประกอบธุรกิจในซินีจู่มีประมาณ 200 บริษัท เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อาทิ โรงงานผลิตเครื่องจักร โรงงานผลิตเครื่องจักรสำหรับสิ่งทอ/เครื่องนุ่งห่ม โรงงานผลิตเครื่องไฟฟ้า และผลิตอาวุธ รวมทั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.3.4 ความพยายามในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนนับตั้งแต่การประชุมสุดยอดผู้นำเกาหลีใต้-เกาหลีเหนือ ระหว่างนายคิม จอง-อิล ผู้นำเกาหลีเหนือ และนายคิม แด-จุง (Kim Dae-jung) อดีตประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในปี 2543 สองเกาหลีได้ร่วมกันส่งเสริมโครงการนิคมอุตสาหกรรมเคซอง (Gaeseong Industrial Complex-GIC) ที่ตั้งอยู่เหนือเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone) ประมาณ 10 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางรถไฟ และถนนเชื่อมโยงกับเกาหลีใต้ ซึ่งมีบริษัทจากเกาหลีใต้ไปร่วมลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมดังกล่าว เช่น บริษัทผลิตเครื่องใช้ในครัว เสื้อผ้า รองเท้า ต่อมาในปี 2552 เกาหลีเหนือเรียกร้องให้เพิ่มค่าแรงแก่พนักงานเกาหลีเหนือที่ทำงานในเขต GIC จาก 70 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 300 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน ทั้งสองฝ่ายสามารถหาข้อยุติได้ในที่สุด ทั้งนี้ ในระหว่างสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสองเกาหลีในช่วงปี 2554 ส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายประกาศปิดสำนักงานติดต่อในนิคมอุตสาหกรรม แต่การดำเนินธุรกิจภายในนิคมอุตสาหกรรมฯ ก็ยังคงดำเนินต่อไปตามปกติ จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ จากความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลีได้ขยายตัวขึ้นในปี 2555 ต่อมาเมื่อ 9

เมษายน 2556 เกาหลีเหนือประกาศถอนคนงานทั้งหมด จำนวน 53,000 คน จากนิคมอุตสาหกรรมร่วมเคซอง และระงับการดำเนินการทั้งหมด อย่างไรก็ตามใน 11 กันยายน 2556 ทั้งสองเกาหลีได้บรรลุข้อตกลงในการรื้อฟื้นการดำเนินกิจการของนิคมร่วมเคซองอีกครั้ง

2.4 ในปี 2538 และ 2539 เกาหลีเหนือประสบอุทกภัยครั้งใหญ่สุดในรอบ 10 ปี ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่เกษตรกรรมและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ในปี 2540 เกาหลีเหนือประสบกับปัญหาภัยแล้งและพายุในช่วงฤดูใบไม้ร่วง ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่เพาะปลูกข้าวทางฝั่งตะวันตกของประเทศ ทำให้ไม่สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ ก่อให้เกิดภาวะขาดแคลน ประชาชนเจ็บป่วยและล้มตายเป็นจำนวนมาก

2.5 การทดลองขีปนาวุธและอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ/การค้า และการลงทุนต่างประเทศ การทดลองอาวุธนิวเคลียร์เมื่อ 9 ตุลาคม 2549 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ออกข้อมติที่ 1718 (ค.ศ.2006) ห้ามการค้าอาวุธทุกชนิดและให้ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติระงับการเคลื่อนไหวบัญชีของบุคคลหรือบริษัทเกาหลีเหนือที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าอาวุธ ซึ่งต่อมาได้มีการออกข้อมติที่ 1874 (ค.ศ.2009) เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2552 เพิ่มเติม จากการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ใต้ดิน เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2552 และออกข้อมติที่ 2094 เมื่อ 7 มีนาคม 2556 เพื่อตอบโต้เกาหลีเหนือในการทดลองอาวุธนิวเคลียร์อีกครั้ง

2.6 นายคิม จอง-อิล อดีตผู้นำเกาหลีเหนือได้ตั้งเป้าหมายให้ปี 2555 ซึ่งครบรอบ 100 ปีชาติกาลของประธานาธิบดีคิม อิล-ซุง เป็นปีที่เกาหลีเหนือจะบรรลุเป้าหมายการทำให้เกาหลีเหนือเป็นประเทศที่เข้มแข็งและมั่งคั่ง (ในภาษาเกาหลีเรียกว่า Kangsong taeguk) โดยเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2554 เกาหลีเหนือได้ประกาศแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ระยะเวลา 10 ปี (ปี 2553-2563) พร้อมจัดตั้งสำนักงานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ที่เน้นการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การเกษตรและอุตสาหกรรมพื้นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและฟื้นฟูเศรษฐกิจ

2.7 เกาหลีเหนือภายใต้การนำของนายคิม จอง-อึน ยังคงดำเนินแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ระยะเวลา 10 ปี (ปี 2553-2563) ของอดีตผู้นำคิม จอง-อิล โดยให้

ความสำคัญต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างจริงจัง โดยผลักดันแผนปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศตามแนวคิดตน มอบหมายให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ โดยในปี 2556 เน้นการปฏิรูปภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเบา โดยมีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนอาหาร และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน มีการนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต ส่งผลให้ผลผลิตด้านอาหารในปี 2556 เพิ่มขึ้น มีปริมาณอาหารเพียงพอในระดับต่ำสุดเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ลดการนำเข้าอาหารจากจีน ได้ นายคิม จอง-อุน ยังผลักดันนโยบาย June 28th New Economic Measure อย่างต่อเนื่อง ใช้หลักการบริหารจัดการแนวใหม่ (New Economic Management System) ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม การปรับระบบปันส่วนอาหารและให้ประชาชนสามารถเก็บผลผลิตไว้เพื่อการบริโภค และจำหน่ายได้มากขึ้นก่อนนำส่งส่วนกลาง นอกจากนี้ยังพัฒนาระบบสาธารณสุขบริโภคและโครงสร้างพื้นฐาน สร้างถนน ปรับปรุงทางรถไฟ พัฒนาภาคเกษตร อุตสาหกรรม การเพิ่มการผลิตกระแสไฟฟ้า ถ่านหิน น้ำมัน เหล็ก โลหะ และอาหาร และการพัฒนาชนบท ซึ่งคาดว่าจะใช้เงินลงทุนสูง ตลอดจนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างรายได้เข้าประเทศ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

3.1 จีน การดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีเหนือในช่วงปี 2554 เน้นการกระชับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดแนบแน่นกับจีนเป็นหลัก เพื่อใช้จีนเป็นหลักประกันด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ โดยนายคิม จอง-อิล อดีตผู้นำเกาหลีเหนือได้เดินทางเยือนจีนเมื่อเดือนพฤษภาคม 2554 ก่อนถึงแก่อสัญกรรม นับเป็นการเยือนจีนครั้งที่ 4 ในรอบ 15 เดือน โดยจีนได้ให้ความช่วยเหลือด้านอาหารแก่เกาหลีเหนือ โดยล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม 2555 จีนได้มอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมครั้งใหญ่เป็นข้าวสารจำนวน 500,000 ตัน และน้ำมันดิบจำนวน 250,000 ตัน เพื่อเป็นการแสดงความสนับสนุนต่อ นายคิม จอง-อุน ผู้นำคนใหม่ของเกาหลีเหนือ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือไม่มีความใกล้ชิดเหมือนในอดีต เห็นได้จากการที่ไม่มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำของทั้งสองประเทศ ในขณะที่จีน ก็เริ่มเคลื่อนไหวกดดันให้เกาหลีเหนือกลับเข้าสู่การเจรจา 6 ฝ่าย และประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ของจีน ได้เดินทาง

เยือนเกาหลีใต้อย่างเป็นทางการเมื่อ 27-30 มิถุนายน 2556 เพื่อกระชับความสัมพันธ์หลังการเข้ารับตำแหน่งของผู้นำจีน และ เกาหลีใต้

3.2 รัสเซีย นายคิม จอง-อิล ได้เดินทางเยือนรัสเซียเมื่อเดือนสิงหาคม 2554 และได้พบหารือกับนายคิมดิรี เมดเวเดฟ (Dmitry Anatolyevich Medvedev) ประธานาธิบดีรัสเซีย ซึ่งทั้งสองประเทศได้ตกลงที่จะกระชับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการเชื่อมโยงท่อก๊าซจากเขตไซบีเรียของรัสเซียผ่านเกาหลีเหนือไปยังเกาหลีใต้ และโครงการเชื่อมเส้นทางรถไฟสาย Trans-Syberian Railway กับสาย Trans-Korean Railway ซึ่งนับเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งรัสเซีย เกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้

3.3 เกาหลีใต้ ความสัมพันธ์ของเกาหลีเหนือต่อเกาหลีใต้ยังคงเป็นการเผชิญหน้าและการใช้นโยบายที่แข็งกร้าวต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ เนื่องจากนายลี เมียง-บัก (Lee Myung-bak) อดีตประธานาธิบดีเกาหลีใต้ได้ใช้นโยบายแข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือ และมีปัญหากระทบกระทั่งกันเป็นระยะ นับตั้งแต่การจมน้ำเรือรบโซนัมของเกาหลีใต้และการปะทะกันที่เกาะยอนเปียงเมื่อปี 2553 และตามด้วยการยิงปืนใหญ่ตอบโต้กันบริเวณเส้นแบ่งเขตแดนทางทะเล (Northern Limit Line-NLL) ใกล้เกาะยอนเปียง เมื่อเดือนสิงหาคม 2554 ที่ผ่านมา เกาหลีเหนือมักดำเนินนโยบายข่มขู่ เพื่อสังเกตท่าทีของประชาคมโลก เช่นการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ (12 กุมภาพันธ์ 2556) การปิดนิคมอุตสาหกรรม เคซอง การเคลื่อนย้ายจีปนาวุธเข้าไปในระยะทำการต่อเกาหลีใต้ และญี่ปุ่น (เมษายน 2556) การยิงจีปนาวุธพิสัยไกล (พฤษภาคม 2556) ขณะที่ประธานาธิบดี ปาร์ค กึน-เฮ ของเกาหลีใต้เพิ่งดำรงตำแหน่งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2556 และเป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของเกาหลีใต้ จึงต้องแสดงความเข้มแข็ง เผชิญความท้าทายต่างๆ โดยต้องแสดงให้เห็นและกำหนดท่าทีที่ชัดเจนว่าจะให้กองทัพเกาหลีใต้ตอบโต้เต็มที่ หากมีการข่มขู่จากเกาหลีเหนือ นอกจากนี้เกาหลีใต้พยายามสร้างหลักประกันความมั่นคงด้วยการทำข้อตกลงพิเศษกับสหรัฐฯ โดยกำหนดให้สหรัฐฯ ส่งกำลังเสริมเข้าไปช่วยเกาหลีใต้ได้ในกรณีเกิดการโจมตีข่มขู่ จากเดิมที่สหรัฐฯ จะเข้าไปได้ต่อเมื่อเกิดสงครามเท่านั้น นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังคงแสวงหาความร่วมมือจากจีน และสหรัฐฯ ในการโน้มน้าวและกดดันให้เกาหลีเหนือเข้าสู่การเจรจา 6 ฝ่าย (Six-Party Talks) เพื่อยุติโครงการนิวเคลียร์ โดยมีเงื่อนไขว่า เกาหลีเหนือต้องแสดงออกอย่างจริงจังในการยุติโครงการนิวเคลียร์ก่อน ขณะที่เกาหลีเหนือยืนยันว่าจะเข้าร่วมการเจรจาดังกล่าวโดยไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขไว้ล่วงหน้า

แผนภาพที่ 3 ประธานาธิบดี ปาร์ก กึน-เฮ ของเกาหลีใต้

ที่มา : <http://sunstarxpress.me/2014/04/19/south-koreas-first-female-president-and-a-woman-who-has-experienced-her-fair-share-of-violence-while-working-and-growing-up-in-government/>

3.4 องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ในกรอบองค์การสหประชาชาติ ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรปได้เสนอข้อมติเรื่องสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเกาหลีเหนือ (Situation of human rights in the DPRK) ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (UN General Assembly-UNGA) ทุกปี ตั้งแต่การประชุม UNGA สมัยที่ 59 เมื่อปี 2547 โดยสาระสำคัญของมติฯ คือ เพื่อแสดงความกังวลต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเกาหลีเหนือ อาทิ การทรมาน การคุมขังตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้หลบหนีฯ ออกนอกประเทศที่ถูกส่งกลับ และการขาดแคลนทางอาหาร รวมทั้งการเรียกร้องให้เกาหลีเหนือร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขประเด็นสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ทั้งนี้ใน 19 ธันวาคม 2554 ได้มีการลงคะแนนเสียงในร่างข้อมติเรื่องสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเกาหลีเหนือ (Situation of human rights in the DPRK) ในการประชุม UNGA สมัยที่ 66 ที่เสนอโดยสหภาพยุโรปและญี่ปุ่น โดยมีเสียงสนับสนุน 123 เสียง คัดค้าน 16 เสียง และ

งดอกเสียง 51 เสียงโดยไทยลงคะแนนเสียงสนับสนุน เนื่องจากเห็นว่าเกาหลีเหนือยังสามารถร่วมมือกับประชาคมโลกในการแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศได้

4. สถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลี

4.1 การรื้อฟื้นเจรจา 6 ฝ่าย (Six-Party Talks) ในปี 2554 เพื่อให้เกาหลีเหนือยุติโครงการอาวุธนิวเคลียร์มีความคืบหน้า ได้มีการหารือระหว่างผู้แทนประเทศที่ร่วมในการเจรจา 6 ฝ่าย และการหารือระหว่างกันของรัฐมนตรีต่างประเทศของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ระหว่างการประชุม ASEAN Regional Forum (ARF) ที่บาห์ลีเมื่อเดือนกรกฎาคม 2554 ต่อมาผู้แทนเจรจาของเกาหลีเหนือกับผู้แทนพิเศษสหรัฐฯ ได้พบหารือกันอีก 2 ครั้ง ที่กรุงปักกิ่ง และกรุงเจนีวา รวมทั้งในเดือนตุลาคม 2554 ผู้แทนสหรัฐฯ และเกาหลีเหนือได้หารือกันที่กรุงเทพฯ เกี่ยวกับโครงการค้นหาศพทหารอเมริกันที่เสียชีวิตในสงครามเกาหลี กระบวนการดังกล่าวทำให้ความตึงเครียดในคาบสมุทรเกาหลีลดลง อย่างไรก็ตามการเข้าสู่อำนาจของนายคิม จอง-อุน ในช่วงต้นปี 2555 อาจเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้การรื้อฟื้นการเจรจา 6 ฝ่าย ยังไม่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้นี้ ประกอบกับ เกาหลีเหนือได้ทดลองยิงจรวดเพื่อส่งดาวเทียมสำรวจโลก กวางมยองซอง-3 ขึ้นสู่วงโคจรอวกาศ เมื่อ 12 ธันวาคม 2555 การยิงจรวดครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 หลังจากที่เกาหลีเหนือเคยพยายามยิงจรวดนี้ เมื่อ 13 เมษายน 2555 แต่ล้มเหลว โดยในวันเดียวกัน โฆษกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติแถลงในนามเลขาธิการสหประชาชาติ ประณามและแสดงความเสียใจที่เกาหลีเหนือละเมิดข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงที่ 1874 อย่างชัดเจน ที่ผ่านมาสหประชาชาติได้ขอให้ผู้นำเกาหลีเหนือยกเลิกการยิงจรวดดังกล่าว และหันมาสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับประเทศเพื่อนบ้านควบคู่ไปกับการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนเกาหลีเหนือเอง จะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2555 ยังคงไม่มีความคืบหน้าของการเจรจา 6 ฝ่าย เนื่องจากเกาหลีเหนือยังคงรอดูท่าทีของประเทศสมาชิกการเจรจา 6 ฝ่าย ได้แก่ จีน สหรัฐฯ รัสเซีย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ซึ่งต่างมีการเลือกตั้งผู้นำคนใหม่ในปี 2555 เพื่อเกาหลีเหนือจะได้แสวงหาประโยชน์จากสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศเหล่านั้น และในเวลาเดียวกัน ก็ยังคงดำเนินโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธต่อไป

4.2 ความเคลื่อนไหวที่สำคัญบนคาบสมุทรเกาหลี ในรอบปี 2556 ยังคงปรากฏความเคลื่อนไหวและการเผชิญหน้าของสองเกาหลีในด้านการทหารอย่างต่อเนื่อง เกาหลีเหนือได้ทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 3 เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2556 และ UNSC ได้ออกมติที่ 2094 เพื่อเป็นการตอบโต้เมื่อ 7 มีนาคม 2556 เกาหลีใต้ภายใต้การนำของ ประธานาธิบดี ปาร์ก กึน-เฮ ซึ่งทำพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของเกาหลีใต้เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2556 ได้สร้างหลักประกันด้านความมั่นคงกับสหรัฐฯ โดยกำหนดให้สหรัฐฯ ส่งกำลังเสริมเข้าไปช่วยเกาหลีใต้ได้ในกรณีเกิดการโจมตีขั้วจากเกาหลีเหนือ สหรัฐฯ และเกาหลีใต้ ได้ดำเนินการซ้อมรบภายใต้รหัส Key Resolve (11-21 มีนาคม) Foal Eagle (ในเดือนเมษายน) และ Ulchi-Freedom Guardian (19-30 สิงหาคม) และเมื่อ 30 มีนาคม 2556 เกาหลีเหนือได้ทำการขั้วทางทหาร โดยทำการยิงขีปนาวุธพิสัยใกล้ตกในทะเลตะวันออก (ทะเลญี่ปุ่น) ระหว่าง 18-20 พฤษภาคม 2556 รวม 6 ลูก ใน 3 วัน ในขณะที่เกาหลีใต้ได้เพิ่มขีดความสามารถทางทหารอย่างต่อเนื่อง โดยติดตั้งขีปนาวุธนำวิถียิงได้ครอบคลุมที่ตั้งปืนใหญ่เกาหลีเหนือบริเวณเกาะแก่งนยอง และเกาะยอนเปียง และติดตั้งฐานเรดาร์ตรวจการณ์ทางทะเลสำหรับเฝ้าตรวจการปฏิบัติการของเกาหลีเหนือ การเพิ่มกำลังป้องกันพร้อมอาวุธขุทโธปกรณ์บนหมู่เกาะทางตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวชายแดนทางทะเลติดกับเกาหลีเหนือ ใน 20 พฤศจิกายน 2556 รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพโดยสร้างเรือพิฆาตชั้น Aegis จำนวน 3 ลำ อนุมัติแผนจัดซื้อเครื่องบินขับไล่ล่องหนแบบ F-35A จำนวน 40 เครื่องจากสหรัฐฯ รวมทั้งการพิจารณาจัดตั้งกองพลผสมสหรัฐฯ และเกาหลีใต้ หลังการส่งมอบการบังคับบัญชาในยามสงครามให้เกาหลีใต้ นอกจากนี้กระทรวงกลาโหมเกาหลีใต้ได้ประกาศขยายเขตพิสูจน์ฝ่ายเพื่อป้องกันภัยทางอากาศ เมื่อ 8 ธันวาคม 2556

นอกจากความเคลื่อนไหวด้านการทหารบนคาบสมุทรเกาหลีข้างต้นแล้ว ประชาคมโลกก็มีความพยายามในการที่จะแก้ไขปัญหาบนคาบสมุทรเกาหลีอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากการหารือร่วมกันระหว่างประธานาธิบดี บารัค โอบามา และประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ระหว่าง 7-8 มิถุนายน 2556 ซึ่งมีความเห็นพ้องกันต่อมาตรการกดดันเกาหลีเหนือมากขึ้น เพื่อนำเสถียรภาพกลับมาสู่คาบสมุทรเกาหลี จีนนั้นได้ให้การสนับสนุนการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสองเกาหลี และพยายามที่จะรื้อฟื้นการเจรจา 6 ฝ่าย เพื่อยุติโครงการนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ โดยนาย อู๋ต้า เหว่ย ทูตพิเศษและหัวหน้าคณะผู้แทนจีนในการเจรจา 6 ฝ่าย ได้เยือนเกาหลีเหนือเมื่อ 26 สิงหาคม 2556 และนาย Kim Hyong-jun รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเกาหลีเหนือ เยือนจีนเพื่อหารือในเรื่องดังกล่าว

ในส่วนของการเหตุการณ์/ความเคลื่อนไหวที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ นายคิม จอง-อุน ยังคงนโยบายการเพิ่มมาตรการกวาดล้างตามแนวชายแดนของเกาหลีเหนือ เพื่อป้องกันการหลบหนีออกนอกประเทศ ทำให้จำนวนผู้หลบหนีออกนอกประเทศลดน้อยลง นับตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา และยังคงมอบหมายให้หน่วยสอดแนมเกาหลีเหนือ (General Bureau of Reconnaissance -GBR) ติดตามและส่งกลับชาวเกาหลีเหนือที่หลบหนีในต่างประเทศ ทั้งนี้ สปป.ลาว ได้จับกุมชาวเกาหลีเหนือในข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจำนวน 29 คน (พฤษภาคม จำนวน 9 คน และ มิถุนายน จำนวน 20 คน) ซึ่งได้ส่งกลับประเทศเกาหลีเหนือผ่านทางจีน นอกจากนี้เหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ประชาคมโลกให้ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองในเกาหลีเหนือมากยิ่งขึ้นคือ นายคิม จอง-อุน สั่งประหารชีวิต นายจาง ซอง-เท็ก รองประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศ/อาชญากรรมของตน ฐานทรยศต่อชาติ แสดงให้เห็นว่าสถานะของนาย คิม จอง-อุน ยังไม่มั่นคงเท่าที่ควร และการดำเนินการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความช่วยเหลือจากจีน เนื่องจากนายจาง ซอง-เท็ก นั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากต่อความสัมพันธ์ของเกาหลีเหนือกับจีน

ในรอบปี 2557 ที่ผ่านมา เกาหลีเหนือได้กระทำการขู่ทางทหารต่อเกาหลีใต้ และประเทศใกล้เคียง (ญี่ปุ่น) ด้วยการยิงขีปนาวุธพิสัยไกลตกลงในทะเลญี่ปุ่น ตั้งแต่ปลายเดือน กุมภาพันธ์ 2557 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเดือนมีนาคม ซึ่งยิงจากท่า “วอนซาน” หรือฐานยิงบริเวณใกล้เคียงเกาหลีใต้เห็นว่าเครื่องยิงจรวดเคลื่อนที่หลายรูปแบบของเกาหลีเหนือ เป็นยุทธโศปกรณ์ที่มีคุณภาพสูง โดยเฉพาะขีปนาวุธ FROG ซึ่งเป็นขีปนาวุธภาคพื้นสู่งพิสัยไกล (ระยะประมาณ 70 กิโลเมตร) สามารถทำลายสถานที่สำคัญทางยุทธศาสตร์บริเวณพรมแดนทางใต้ได้ ทั้งนี้ตั้งแต่ 27 กุมภาพันธ์ จนถึงสิ้นเดือนมีนาคม 2557 เกาหลีเหนือได้ยิงทดสอบจรวดหรือขีปนาวุธพิสัยไกล รวมแล้วกว่า 84 ลูก รวมทั้งขีปนาวุธระยะกลางซึ่งยิงจากตอนเหนือ กรุงเปียงยาง ตกลงในทะเลญี่ปุ่น เชื่อว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการตอบโต้การฝึกซ้อมทางทหารประจำปีระหว่างสหรัฐฯและเกาหลีใต้ ภายใต้รหัส Key Resolve และ Foal Eagle ระหว่าง 24 กุมภาพันธ์ – 18 เมษายน 2557 และยังได้ประกาศจะทำการ “ทดสอบนิวเคลียร์รูปแบบใหม่” อีกด้วย

เกาหลีใต้ได้ทำการตอบโต้การขู่ของเกาหลีเหนือ ด้วยการยิงปืนใหญ่จำนวน 300 ลูกจากระบบต่อสู้อากาศยาน K-9 Self-Propelled Howitzer Batteries จากที่ตั้งใกล้พรมแดนเกาหลีเหนือ สหรัฐฯเตรียมการให้การสนับสนุนทางทหารด้วยการส่งเรือพิฆาตป้องกันขีปนาวุธเพิ่มอีก 2 ลำ ไปประจำการใน

ญี่ปุ่น (จากเดิมมีอยู่แล้ว 5 ลำ) ภายในปี 2560 เพื่อป้องกันภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือ ในขณะที่เดียวกันก็ดำเนินการต่างๆที่จะเกลี้ยกล่อมให้เกาหลีเหนือยุติโครงการนิวเคลียร์ ผ่านการเจรจา 6 ฝ่าย ให้ได้

ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

1. ความสัมพันธ์ทั่วไป

1.1 ความสัมพันธ์ทางการทูต/การเมือง

ไทยและเกาหลีเหนือเริ่มแลกเปลี่ยนการติดต่อทางการค้าและกีฬาอย่างไม่เป็นทางการในปี 2515 ต่อมาในวันที่ 8 พฤษภาคม 2518 ไทยและเกาหลีเหนือได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันและมีการแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูต (ออท.) ระหว่างกัน โดย ออท. เกาหลีเหนือประจำสหภาพพม่า (ในขณะนั้น) ดำรงตำแหน่ง ออท. เกาหลีเหนือประจำประเทศไทย และฝ่ายไทยได้แต่งตั้งให้ ออท. ไทยประจำสาธารณรัฐประชาชนจีน ดำรงตำแหน่ง ออท. ไทยประจำเกาหลีเหนืออีกตำแหน่งหนึ่ง ทั้งนี้ เกาหลีเหนือได้ยกระดับสำนักงานผู้แทนการค้าของเกาหลีเหนือในกรุงเทพฯ (ที่ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2522) เป็นสถานเอกอัครราชทูตเกาหลีเหนือประจำประเทศไทย ในวันที่ 15 มีนาคม 2534 ออท. เกาหลีเหนือประจำประเทศไทยคนปัจจุบันคือ นายมุนซง-โม (Mun Song-mo) เข้ารับตำแหน่งเมื่อ 18 เมษายน 2557 สำหรับ ออท. ไทยประจำเกาหลีเหนือคนปัจจุบันคือ นายวิบูลย์ คุสกุล โดยมีถิ่นพำนักที่กรุงปักกิ่ง (ดำรงตำแหน่งอท. ไทยประจำประเทศจีนอีกตำแหน่งหนึ่ง)

ในโอกาสครบรอบ 30 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตในปี 2548 ไทยและเกาหลีเหนือได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสองประเทศและได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการหารือและความร่วมมือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อ 27 สิงหาคม 2548 ต่อมาเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2553 ซึ่งเป็นปีครบรอบ 35 ปีของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับเกาหลีเหนือ ทั้งสองประเทศได้มีการแลกเปลี่ยนสาส์นแสดงความยินดีในระดับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ในปี 2558 ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและเกาหลีเหนือจะครบรอบ 40 ปี

สำหรับกรณีของนางอโนชา ปันจ้อย หญิงไทยที่คาดว่าถูกลักพาตัวไปเกาหลีเหนือเมื่อปี 2521 ทางเกาหลีเหนือตรวจสอบแล้วเบื้องต้นไม่ปรากฏหลักฐานว่าอยู่ในเกาหลีเหนือ อย่างไรก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศได้ขอความร่วมมือกับรัฐบาลเกาหลีเหนือในการตรวจสอบเป็นระยะ โดยขอให้คำนึงถึงความสนใจของสาธารณชนและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน แต่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขในเรื่องของเวลา สถานภาพปัจจุบันของนางอโนชาเป็นบุคคลหายสาบสูญ

1.2 เศรษฐกิจ

1.2.1 มูลค่าการค้ารวมระหว่างไทย – เกาหลีเหนือ มีแนวโน้มลดลงเรื่อยมา ตั้งแต่ปี 2550 โดยในปี 2555 (มกราคม-พฤศจิกายน) มีมูลค่าการค้ารวม 47.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้า สินค้าส่วนใหญ่ที่ไทยส่งไปเกาหลีเหนือ ได้แก่ ยาง น้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ เหล็ก เส้นใยประดิษฐ์ กากน้ำตาล กระดาษ และสินค้าที่ไทยนำเข้าจากเกาหลีเหนือ ได้แก่ เคมีภัณฑ์ เหล็ก ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนเครื่องจักรกล

1.2.2 การลงทุนของไทยในเกาหลีเหนือมีเพียงการเข้าไปลงทุนของ บริษัท LOXPAC ซึ่งมีสัดส่วนการลงทุนเป็นส่วนน้อย ร่วมกับต่างชาติ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนใหญ่ ในด้านกิจการโทรคมนาคม (Internet service provider) กับกระทรวงไปรษณีย์และคมนาคมเกาหลีเหนือ โดยตั้งเป็นบริษัท Northeast Asia Telephone and Telecommunication มีอายุสัมปทาน 30 ปี ปัจจุบันการติดตั้งระบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้บริษัทได้ดำเนินธุรกิจด้านโทรคมนาคมในเกาหลีเหนือควบคู่กับการนำเข้า – ส่งออกสินค้า ปัจจุบัน บริษัท ได้รับสัมปทาน Internet ในเปียงยางและเขตพิเศษราชอนเพิ่มเติม

1.3 ความร่วมมือทางวิชาการ

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ได้จัดหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรในสาขาต่างๆ ให้แก่ผู้รับทุนชาวเกาหลีเหนือในไทย ตั้งแต่ปี 2541 ที่สำคัญได้แก่ 1) ความร่วมมือทางวิชาการในรูปแบบทวิภาคี โดยมีการจัดอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการค้าระหว่างประเทศจำนวน 8 รุ่น และหลักสูตรฝึกอบรมด้านการคมนาคม จำนวน 5 รุ่น 2) ความร่วมมือในกรอบการฝึกอบรมประเทศที่สาม (Third Country Training Program) นอกจากนี้ สพร. ยังได้ให้ความร่วมมือกับองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) จัดการฝึกอบรม/บุคลากรด้านการสาธารณสุขให้แก่เกาหลีเหนือ

1.4 สังคมและวัฒนธรรม

ไทยและเกาหลีเหนือมีการแลกเปลี่ยนการติดต่อและการดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมในสาขาต่างๆ ระหว่างกัน เช่น ความตกลงด้านวัฒนธรรม ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2545 โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน โครงการแลกเปลี่ยนสื่อมวลชน กีฬา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกรมสารนิเทศของกระทรวงการต่างประเทศไทยกับเกาหลีเหนือ โดยนายฉัตรวุฒิ โพธิสาโร (วปม.6) รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนกรมสารนิเทศเดินทางเยือนเกาหลีเหนือตามโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่สารนิเทศ ระหว่างวันที่ 15-21 กรกฎาคม 2555 และล่าสุด นายดำรง ไคร่ครวญ อธิบดีกรมเอเชียตะวันออกและคณะ ได้เดินทางแลกเปลี่ยนการเยือนระดับอธิบดีกรมภูมิภาคของทั้งสองประเทศ ระหว่าง 16-21 กันยายน 2556

2. ความตกลงที่สำคัญระหว่างไทยกับเกาหลีเหนือ

ไทยและเกาหลีเหนือได้ลงนามแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตและการแลกเปลี่ยนคณะผู้แทนทางการทูตระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ลงนามเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2518 จากนั้นได้มีการลงนามในความตกลงของรัฐบาลทั้งสองประเทศในด้านต่างๆ หลายฉบับ ได้แก่ ด้านการค้า (2 ธันวาคม 2521) ด้านไปรษณีย์และการบริการด้านโทรคมนาคม (10 กุมภาพันธ์ 2525) การตั้งคณะกรรมการร่วมทางการค้า (23 สิงหาคม 2530) การบริการเดินอากาศ (13 มีนาคม 2536) การส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (1 มีนาคม 2545) การแลกเปลี่ยนข่าวสารและความร่วมมือกันระหว่างสำนักข่าวไทยกับสำนักข่าวกลางเกาหลีเหนือ (1 มีนาคม 2545) ด้านวัฒนธรรม (1 มีนาคม 2545) และการหารือและความร่วมมือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศไทยและเกาหลีเหนือ (27 สิงหาคม 2548)

3. การแลกเปลี่ยนการเยือนที่สำคัญ

3.1 การเยือนในระดับพระราชวงศ์ที่สำคัญ ได้แก่ การเสด็จเยือนเกาหลีเหนือของ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ระหว่างวันที่ 9-14 มีนาคม 2535 และระหว่าง 18-23 มิถุนายน 2536 นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ

เยือนเกาหลีเหนือ ระหว่างวันที่ 22-26 มีนาคม 2534 ซึ่งก่อนการเสด็จฯ เยือนนี้ สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เคยเสด็จฯ เยือนเกาหลีเหนือ ระหว่างวันที่ 8-15 พฤษภาคม 2530

3.2 การเยือนของผู้แทนรัฐบาลและรัฐสภาที่สำคัญ

การเยือนโดยผู้แทนฝ่ายไทยตั้งแต่ปี 2530 เป็นการเยือนโดยผู้แทนระดับสูง ในระดับรัฐมนตรี ประธานสภา ประธานวุฒิสภา ทั้งนี้ ในโอกาสครบรอบ 30 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-เกาหลีเหนือ นายกันตธีร์ ศุภมงคล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้เดินทางเยือนระหว่าง 27-30 สิงหาคม 2548 นอกจากนี้ ยังเป็นการเยือนโดยผู้แทนทางการค้าไทย และประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร (27 กันยายน-1 ตุลาคม 2555) และล่าสุดตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น นายดำรง ไคร์ครวญ อธิบดีกรมเอเชียตะวันออกและคณะ ได้เดินทางเยือนระหว่าง 16-21 กันยายน 2556 ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับอธิบดีกรมภูมิภาคของทั้งสองประเทศ

สำหรับการเยือนโดยผู้แทนรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของเกาหลีเหนือนั้นเริ่มตั้งแต่ปี 2525 เป็นการเยือนในระดับรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รองประธานาธิบดี ประธานสภาบริหารสูงสุดของสภาประชาชนสูงสุด โดยมีการเยือนที่สำคัญ คือ ในเดือนสิงหาคม 2541 นายปักซอง-โชล (Pak Song-chol) รองประธานาธิบดี เดินทางแวะผ่าน (Transit) ประเทศประเทศไทย ได้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และเข้าเยี่ยมคารวะนายกรัฐมนตรี และรองประธานรัฐสภาของไทย ทั้งนี้ นายคิม ยอง-นัม ประธานสภาบริหารสูงสุด ของสภาประชาชนสูงสุด ได้เดินทางเยือนอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาลไทย ระหว่าง 28 กุมภาพันธ์ – 3 มีนาคม 2555 มีการหารือสองฝ่ายเต็มคณะและลงนามในความตกลง 3 ฉบับ ในด้านการส่งเสริมการค้าการลงทุน ด้านวัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความร่วมมือระหว่างสำนักข่าวไทยกับสำนักข่าวกลางเกาหลีเหนือ เมื่อ 1 มีนาคม 2545 นอกจากนี้ นายคิม มยอง-คิล (Kim Myung-gil) อธิบดีกรมเอเชียและ Oceania ของเกาหลีเหนือ ได้เดินทางมาเยือนไทย ระหว่าง 17-21 มีนาคม 2557 ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับอธิบดีกรมภูมิภาคของทั้งสองประเทศ (ข้อมูลพื้นฐานต่างประเทศ 2557, 2557: 373-384; กรมเอเชียตะวันออก, 2556, 2557; กรมข่าวทหารบก, 2557; ประเทศเกาหลีเหนือ, ออนไลน์, 2557)

ผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายกับความมั่นคงของประเทศ

ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายที่เข้ามาในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่หลบหนีมาจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย และประเทศในกลุ่มยากจน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านต่างๆอย่างกว้างขวาง เนื่องจากผู้หลบหนีส่วนใหญ่ไม่ต้องการที่จะเดินทางกลับประเทศของตนเอง และบางส่วนที่ไม่สามารถเดินทางต่อไปยังประเทศที่สามได้ก็จะเหลือตกค้างอยู่ในประเทศไทย นำมาซึ่งปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานภาพตามกฎหมายและสิทธิของบุคคล ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต การถูกล่วงละเมิดสิทธิ รวมทั้งอาจเกิดปัญหาความขัดแย้งและการกระทบกระทั่งกับคนส่วนใหญ่ของประเทศได้ นอกจากนี้ปัญหาความมั่นคง ในมิติอื่นๆเช่นการเมืองระหว่างประเทศ ที่เห็นได้ชัดคือการที่ผู้หลบหนีบางกลุ่มมีพฤติกรรมเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลของประเทศตนนำไปสู่ปัญหาความหวาดระแวงกระทบต่อความสัมพันธ์ ปัญหาด้านสาธารณสุขเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ผู้หลบหนีอาจนำโรคติดต่อบางประเภทเข้ามาระหว่างการเดินทาง ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองทางงบประมาณในการรักษาพยาบาล ผู้เป็นพาหะและผู้ที่ได้รับการติดเชื้อ นอกจากนี้ปัญหาในด้านเศรษฐกิจในเรื่องของแรงงานต่างชาติดังกล่าวซึ่งมีผลกระทบต่อแรงงานไทย ปัญหาเกี่ยวกับภาพพจน์ของประเทศต่อประชาคมโลกในการปฏิบัติต่อผู้หลบหนีฯเพื่อมิให้เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งผลกระทบต่อด้านการทหารกล่าวคือ การที่มีผู้หลบหนีฯกระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ อาจเป็นช่องทางของการแฝงตัวของบุคคลากรด้านการข่าวและการจารกรรมของฝ่ายตรงข้ามได้ ปัจจุบันยังคงปัญหาบุคคลที่พยายามลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย โดยอาศัยช่องว่างของการอนุญาตเข้าเมือง จุดอ่อนในการดำเนินงานสกัดกั้น การติดตามตัวบุคคลของฝ่ายเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้บางส่วนตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ได้ ในกรณีของผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ นั้น ผู้หลบหนีฯทั้งหมดเดินทางมายังประเทศไทยด้วยวัตถุประสงค์ในการใช้ประเทศไทยเป็นเพียงเส้นทางผ่านในการเดินทางต่อไปยังประเทศเกาหลีใต้ หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ เช่นสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฯลฯ การป้องกันและแก้ไขปัญหามิสามารถกระทำได้ในระยะเวลาอันสั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนและการปฏิบัติเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ในลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยจากปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ (วิพรธรรม์ คูสารานู, 2556) พบว่า

1. ด้านสังคมและการเมือง เนื่องจากผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ ใช้ประเทศไทยเป็นเพียงทางผ่านในการเดินทางต่อไปยังประเทศเกาหลีใต้ หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ ไม่ต้องการเข้ามาหาแหล่งที่ทำงาน หรือตั้งรกรากอย่างถาวรในประเทศไทย ที่ผ่านมายังไม่ปรากฏหลักฐานแสดงว่ามีชาวเกาหลีเหนือเข้ามาก่อการร้าย ค้ายาเสพติด ก่ออาชญากรรม และลักลอบหลบหนีเข้ามาเป็นแรงงานเถื่อนภายในประเทศไทย เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามีผลกระทบเพียงเล็กน้อยต่อความมั่นคงของประเทศ

2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พบว่ายังไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเกาหลีเหนือ แต่ภายในกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติ ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพียงเล็กน้อย เนื่องจากที่ผ่านมา ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน จึงต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้สหประชาชาติได้ดำเนินการคว่ำบาตรทางด้านการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับเกาหลีเหนือ ทำให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามมติของผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ อย่างเหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงการปฏิบัติตามมติของสหประชาชาติด้วย

3. ด้านการอนามัยและการสาธารณสุข ปัจจุบันได้มีโรคระบาดไข้หวัดนก(H9N7) ที่กำลังระบาดไปทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศจีน ทำให้ไทยต้องเข้มงวดในการตรวจสอบโรคดังกล่าวกับกลุ่มผู้หลบหนีฯ ที่เดินทางผ่านประเทศจีน ซึ่งมีโอกาสในการนำพาโรคระบาดไข้หวัดนกเข้ามาสู่ประเทศไทยได้

4. ด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีผลกระทบเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียงบประมาณในการดูแลสุขภาพอนามัย อาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค การดำเนินการจัดส่งตลอดจนการดำเนินคดีตามระเบียบและกฎหมายไทย รวมทั้งการจ้างล่ามแปลภาษาเกาหลี ให้กับกลุ่มผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ แทนที่จะนำงบประมาณดังกล่าวไปพัฒนาศักยภาพทางด้านอื่นๆ ของประเทศให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

5. ด้านการทหาร และการป้องกันประเทศ พบว่าทำให้เกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากรบุคคลเพื่อดูแลผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ ในการดำเนินการจับกุม สกัดกั้นการหลบหนีเข้าเมือง และ

การตรวจสอบการแฝงตัวเข้ามาของสายลับจากเกาหลีเหนือ ที่อาจปะปนมากับผู้หลบหนีฯ ใช้ประเทศไทยเป็นฐานการหาข้อมูลหรือการปฏิบัติต่อประเทศอื่นได้

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

เนื่องจากการตราพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ 1 มีนาคม พ.ศ.2522 แทนพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2493 และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 ที่ใช้มานาน ไม่ทันสมัยและขาดความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากจำนวนคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย รวมทั้งการหลบหนีเข้าประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย มีจำนวนมากขึ้น พระราชบัญญัติฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 (ตามมาตรา 2 ของพระราชบัญญัตินี้) ซึ่งมีทั้งหมด 92 มาตรา เนื่องจากสถานการณ์รอบๆ ประเทศ ได้มีจำนวนผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นจำนวนมากจึงจำเป็นต้องแก้ไขข้อกำหนด นอกจากนั้นในการดำเนินการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรไทย ต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อไม่ให้กระทบกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นการลดภาระการดูแลของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้เหมาะสมแก่การควบคุมและอุปการะคนต่างด้าวดังกล่าวยิ่งขึ้น สาระสำคัญของ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 สรุปได้ใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การเข้าราชอาณาจักร

คนต่างด้าวที่ต้องการเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น จะต้องมีความสมบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 12 หมวด 2 การเข้าและออกนอกราชอาณาจักร ดังนั้น คนต่างด้าวจะถูกระบุว่าเป็นคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หากมิได้ขออนุญาตเข้าเมือง และมีลักษณะต้องห้าม หรือมีคุณสมบัติที่ไม่ครบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้.-

1.1 ตามมาตรา 12 (1) คนต่างด้าวที่จะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรต้องมีเอกสารพิสูจน์ตนที่ออกโดยรัฐเจ้าของตัวบุคคลนั้น กล่าวคือ ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ (เว้นคนต่างด้าวที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 13) ในกรณีที่ต้องมีการตรวจลงตรา นั้น จะต้องได้รับการตรวจลงตราจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยใน

ต่างประเทศ หรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ

1.2 บุคคลที่จะเข้ามาราชอาณาจักรจะต้องไม่เป็นภาระของรัฐในการดำรงชีพเมื่อขออนุญาตให้เข้าเมือง ดังนั้นจึงต้องพิจารณาฐานะทางการเงิน และอาชีพตามกำหนด ในมาตรา 12 (2),(3), และ(9) กล่าวคือ ใน (2) จะต้องมิบังจายในการยังชีพ ตามควรแก่กรณี ที่เข้ามาในราชอาณาจักร ใน (3) ก็ได้บัญญัติห้ามคนต่างด้าวเข้ามามีอาชีพเป็นกรรมกร หรือรับจ้างทำงานด้วยกำลังกาย โดยไม่ได้อาศัยวิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือทำงานอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว และใน (9) กำหนดว่าจะต้องไม่เป็นบุคคลที่ไม่มีเงินติดตัวหรือไม่มีประกันตามที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา 14 ซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้คนต่างด้าวคนหนึ่ง ๆ ที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป มีเงินติดตัว หรือมีประกันตามจำนวนที่กำหนดไว้ในประกาศ และถ้าหากว่าไม่มีเงินจำนวนตามที่กำหนดก็ห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร แต่ในมาตรา 14 ก็ยังให้อำนาจรัฐมนตรีมหาดไทยที่จะยกเว้นข้อกำหนดดังกล่าวภายใต้เงื่อนไขใดๆก็ได้

ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้คนต่างด้าวดังกล่าวเป็นภาระทางเศรษฐกิจ คือ ไม่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ ทำให้ประเทศไทยต้องเสียงบประมาณจำนวนมากในการดูแลกลุ่มคนลักษณะต้องห้ามเช่นนี้ และเข้ามาดำรงชีพด้วยการขอทาน หรือเข้ามาแย่งงานบางประเภทของคนในชาติ เป็นต้น

1.3 ในด้านสาธารณสุขนั้น มาตรา 12 (4) และ (5) กำหนดถึงลักษณะต้องห้ามของคนเข้าเมือง กล่าวคือ ผู้ที่เข้าเมืองต้องไม่เป็นคนวิกลจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และจะต้องได้รับการปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ หรือฉีดวัคซีน หรือปฏิบัติการอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่กฎหมายบัญญัติ และจะต้องยอมให้แพทย์ตรวจคนเข้าเมืองกระทำการเช่นว่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันโรคติดต่อที่อาจแพร่เข้ามาในประเทศ โดยมีคนต่างด้าวเป็นพาหะนำโรค ซึ่งเป็นอันตรายต่อคนในประเทศ และไม่ต้องการที่จะรับภาระในการดูแลคนต่างด้าวที่เจ็บป่วย

1.4 คนต่างด้าวที่จะมีสิทธิเข้าเมือง จะต้องไม่เป็นภัยต่อสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน วัฒนธรรมของชาติ หรือความผาสุกของประชาชน และต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี

ตามมาตรา 12 (6), (7), (8), (10) และ (11) กำหนดลักษณะบุคคลที่สามารถมีสิทธิเข้าเมืองได้นั้นใน (6) จะต้องไม่เป็นบุคคลที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทย หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดหลุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวงใน (7) ต้องไม่มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ อีกทั้ง (8) ต้องไม่มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าจะเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และ (10) จะต้องไม่เป็นบุคคลที่รัฐมนตรีมหาดไทยไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 16 นอกจากนี้ใน (11) ผู้เข้าเมืองนั้นต้องไม่เคยถูกรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลต่างประเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรหรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีมหาดไทยได้พิจารณายกเว้นให้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

2. การส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

2.1 คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองสามารถพิจารณาเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรได้โดยให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามมาตรา 53 เมื่อคนต่างด้าวนั้นมีพฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 12(7) หรือ (8) หรือ (10) หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการฯ กำหนดตามมาตรา 43 วรรคสอง หรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 44 หรือเป็นผู้ได้รับโทษตามมาตรา 63 หรือมาตรา 64

2.2 พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถส่งตัวคนต่างด้าว (เข้ามาอยู่โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุด) กลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ตามมาตรา 54 ในระหว่างรอการส่งกลับพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอนุญาตให้ไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ใด โดยคนต่างด้าวผู้นั้นต้องมาพบ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยต้องมีประกัน หรือมีทั้งประกัน และหลักประกัน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดเป็นเวลานานเท่าใด ตามความจำเป็น แต่ค่าใช้จ่ายในการกักตัวนี้ให้คนต่างด้าวผู้นั้นเป็นผู้เสีย (เว้นคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร ก่อนวันที่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2480 ใช้บังคับ)

2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวกลับโดยพาหนะใด หรือช่องทางใดก็ได้ ตามมาตรา 55 ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับเป็นความรับผิดชอบของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่นำเข้ามา นั้น ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ ให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 63 หรือมาตรา 64 เป็นผู้เสีย

2.4 มาตรา 56 กล่าวว่า กรณีที่มีการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวตามมาตรา 12 (1) และคนต่างด้าวได้แสดงตัวหรือเอกสารที่ใช้เดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามเงื่อนไขที่กำหนด เพื่อเป็นการประกันในการกลับไปนอกราชอาณาจักรของคนต่างด้าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตัว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว แล้วแต่กรณี มิให้ยกเลิกขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตัว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว ทั้งนี้โดยจะกำหนดเงื่อนไขใดๆหรือไม่ก็ได้ (พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522, 2522 อ้างถึงใน วิรพรรษ์ คูสารานู, 2556)

การแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

การแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ที่ผ่านมารัฐบาลได้กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการรองรับการแก้ปัญหามาอย่างต่อเนื่อง แต่การแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะบางกลุ่มหรือรายกรณี ปรากฏปัญหาอุปสรรคหลายประการ การปฏิบัติขาดประสิทธิภาพ ประสบปัญหาทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ซึ่งปัญหาเชิงนโยบายนั้น เกิดจากนโยบายและยุทธศาสตร์ไม่ชัดเจน มีลักษณะแยกส่วน ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมโยงกัน ส่วนในเชิงปฏิบัตินั้น เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนทุจริต บทลงโทษไม่รุนแรง และการบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย ตลอดจนบุคลากรและงบประมาณ ในการนี้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกับทุกภาค

ส่วนจัดทำร่างยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบขึ้น และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเกี่ยวกับยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศเสนอเมื่อ 24 เมษายน 2555 ซึ่ง ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบนี้เป็นยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ มีเจตนารมณ์ มุ่งเน้นการบูรณาการ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาในกลุ่มบุคคลจากภายนอกประเทศที่หลบหนีเข้าเมืองมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย และป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ โดยมีหลักการสำคัญคือ การรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงแห่งชาติควบคู่ไปกับการตระหนักถึงเหตุผลความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งหลักสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงมนุษย์ สรุปได้ดังนี้

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ฯ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ย่อย ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทยมี 4 กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1.1 ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นเวลานาน และกลับประเทศต้นทางไม่ได้ คนกลุ่มนี้อยู่ในประเทศไทยมานานจนกลมกลืนกับสังคมไทย และไม่สร้างผลกระทบต่อความมั่นคง จำนวนประมาณ 5 แสนคน (2554) ดำเนินการโดยเร่งรัด การกำหนดสถานภาพตามกฎหมาย และดูแลสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสม กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก

1.2 แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ (พม่า ลาว กัมพูชา) รวมถึงผู้ติดตาม/บุตรที่ได้รับการผ่อนผันไว้เดิม และที่จดทะเบียนใหม่ ถ้าสอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรี 26 เมษายน 2554 จำนวนประมาณ 2 ล้านคน โดยมีแนวทางการดำเนินการในยุทธศาสตร์ระยะสั้น ได้แก่ การจัดระเบียบแรงงาน เพื่อการจ้างที่ถูกต้องกฎหมายมีมาตรการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆตามความเหมาะสม ส่วนในระยะยาวโดยการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ และการผลิตกำลังแรงงานที่สอดคล้องกับโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง และความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งเตรียมความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี เข้ามาช่วย เพื่อลดการพึ่งพิงแรงงานต่างด้าวลง กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก

1.3 กลุ่มที่มีปัญหาความมั่นคงเฉพาะ ได้แก่ ผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า ผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวโรฮิงยา และชาวเกาหลีเหนือประมาณ 1.3 แสนคน ยุทธศาสตร์นี้มีแนวทางการดำเนินการในการส่งกลับประเทศอย่างปลอดภัย หรือสนับสนุนการเดินทางไปประเทศที่สามแล้วแต่กรณี มีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก

1.4 ผู้หลบหนีเข้าเมืองอื่นๆ นอกเหนือจาก 3 กลุ่มเป้าหมายข้างต้น จะเป็นกลุ่มที่เข้ามาถูกต้องแต่ลักลอบอยู่ต่อ และมีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ การดำเนินการจะเน้นการใช้กฎหมายเข้าเมืองอย่างเคร่งครัด ผู้รับผิดชอบหลักคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. ยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศรอบบ้านใกล้เคียง และประเทศอื่นๆ แนวทางการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้น การเข้มงวดการตรวจตรา การพัฒนาระบบสารสนเทศ ฐานข้อมูลประวัติบุคคลเพื่อการติดตามตรวจสอบ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบริเวณชายแดนและชายฝั่งทะเล ก่อให้เกิดความร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกัน กองทัพอากาศไทยรับผิดชอบหลักในยุทธศาสตร์นี้

3. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือผ่านกลไกทวิภาคี และพหุภาคี การร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ประชาคมอาเซียน ประชาคมโลก เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ พัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศต้นทาง โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก

4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

4.1 ระยะเร่งด่วน จัดตั้งกลไกระดับชาติ คือ คณะกรรมการอำนวยการบริหารยุทธศาสตร์ แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เพื่อแก้ปัญหาอย่างบูรณาการ รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินการด้านต่างๆ อีก 5 คณะ คณะกรรมการอำนวยการฯ นี้ จะมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นเลขานุการ สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนทั้ง 5 คณะ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติและติดตามประเมินผล

4.2 ระยะเวลาต่อไป ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาทบทวนยุทธศาสตร์ฯ ทุกๆ 2 ปี (ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ, 2555)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พ.อ.สมศักดิ์ นิลบรรเจิดกุล (2553) ได้เสนอบทความทางวิชาการในหลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 53 เรื่องปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวเกาหลีเหนือ ในฐานะที่ผู้เขียนเคยปฏิบัติงานที่กองกำลังผาเมือง ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ซึ่งบทความได้กล่าวถึง มูลเหตุจูงใจที่ทำให้ชาวเกาหลีเหนือออกนอกประเทศ ซึ่งมีทั้งปัจจัยภายในประเทศที่สำคัญคือ ความยากจนและขาดแคลนอาหาร และปัจจัยภายนอกซึ่งเกาหลีใต้มีนโยบายรับผู้หลบหนีฯ และการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเกาหลีเหนือ ค.ศ.2004 ผู้หลบหนีฯจะเลือกประเทศไทยเป็นเส้นทางผ่าน ซึ่งเส้นทางหลบหนีฯ จะเป็นการเดินทางจากเกาหลีเหนือมายังประเทศจีนสำหรับการเดินทางจากประเทศจีนมาประเทศไทย แบ่งเป็น 2 เส้นทางคือ 1) ทางเรือ เดินทางโดยเรือเร็วหรือเรือโดยสาร หรือเรือสินค้าทางจีนจากท่าเรือกวนเหล่ย มายังท่าเรือ บ้านเชียงก และท่าเรือ บ้านมอม สปป.ลาว จากนั้นจะโดยสารเรือเร็วของราษฎร สปป.ลาว มาขึ้นฝั่งที่ อำเภอเชียงแสน หรือ อำเภอเวียงของ จังหวัดเชียงราย และ 2) ทางบก เดินทางโดยรถยนต์ตามเส้นทาง R3A จากเมืองบ่อหาน (ประเทศจีน) -บ้านบ่อเต็น (แขวงหลวงน้ำทา) -บ้านห้วยทราย (แขวงบ่อแก้ว) ใน สปป.ลาว แล้วเดินทางข้ามไปยังฝั่งไทย โดยเรือของราษฎร สปป.ลาว ขึ้นฝั่งในเขต อำเภอเวียงของ และ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย การดำเนินการในการแก้ปัญหาในกรอบของกองกำลังผาเมืองได้ประสานประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเส้นทางผ่าน เช่น เมียนมา และ สปป.ลาว ในการสกัดกั้นและจับกุม รวมทั้งให้ หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง เขตเชียงราย เพิ่มการลาดตระเวนตามลำน้ำโขง และใช้กองกำลังป้องกันชายแดน จัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดผู้หลบหนีฯ ทั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน โดยให้กระทรวงการต่างประเทศของไทย ขอความร่วมมือกับรัฐบาลเกาหลีเหนือ ในการสกัดกั้นผู้หลบหนีฯ ตั้งแต่ต้นทาง และ

ประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเส้นทางหลบหนีฯ ได้แก่ จีน เมียนมา สปป.ลาว ในการ พิสูจน์และทำลายโครงสร้างของขบวนการนำพา รวมทั้งการมีบทลงโทษที่รุนแรงเป็นต้น

คำรงค์ ฐานติ (2555) ได้เสนอเอกสารทางวิชาการ เรื่อง พัฒนาการทางการเมืองการ ปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) และสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ซึ่งให้เห็นว่า ในปัจจุบันเกาหลีเหนือยังคงยึดมั่นในการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ และ ยังได้รับการทำทลายจากมหาอำนาจ สหรัฐอเมริกา และประเทศต่างๆ ให้ยกเลิกการพัฒนานิวเคลียร์ นอกจากนี้ มหามิตรของเกาหลีเหนือเช่น จีนและรัสเซีย ยังร่วมกันกดดันเกาหลีเหนือให้จัด โครงการผลิตอาวุธที่มีอานุภาพในการทำลายล้างสูง เช่น จีปนาวุธ อาวุธเชื้อโรค ฯลฯ เกาหลีเหนือ จึงใช้ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมาสร้างกระแสลัทธิชาตินิยมและปกป้องมาตุภูมิ ด้วยการปลุกระดม ประชาชนทั้งประเทศรวมใจกันต่อต้านศัตรูภายนอก ผลที่ได้รับก็คือ ประชาชนเกิดความรักชาติ พร้อมที่จะสู้เพื่อชาติ ภายใต้การนำของผู้นำคนใหม่ นายคิม จอง-อุน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อำนาจของ ผู้นำยังคงได้รับการเชิดชู และมีความชอบธรรมในการปกครองประเทศ คาบสมุทรเกาหลียังคงมี การเผชิญหน้ากันอยู่ มีการกระทบกระทั่งระหว่างสองเกาหลี ขบวนการหลบหนีออกนอกประเทศของ ชาวเกาหลีเหนือจากสาเหตุของความอดอยาก สร้างความเสื่อมเสียให้กับรัฐบาลเปียงยาง และ โดยที่ ประชาคมโลกเชื่อว่าเกาหลีเหนือยังคงพัฒนาโครงการนิวเคลียร์อยู่ เกาหลีเหนือจึงถูกกดดันอย่าง หนัก โดยสหรัฐฯ แสดงท่าทีชัดเจนว่าจะไม่มีการเจรจาใดๆ ในลักษณะทวิภาคีกับเกาหลีเหนือ จนกว่าเกาหลีเหนือจะเลิกโครงการนิวเคลียร์และการเจรจาจะต้องเป็นกลุ่มประเทศเสมอ นอกจากนี้ เกาหลีเหนือเห็นว่าการซ้อมรบบนคาบสมุทรเกาหลี ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเกาหลีใต้ เป็นการช่วย ันจะนำไปสู่ความขัดแย้ง

การประชุม 6 ฝ่าย ของเกาหลีเหนือ สหรัฐอเมริกา จีน รัสเซีย ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้โดยที่ จีนเป็นเจ้าภาพซึ่งการประชุม 3 ครั้งยังไม่บรรลุผลใดๆ เพราะสหรัฐฯต้องการให้เกาหลีเหนือยกเลิก โครงการนิวเคลียร์ก่อนที่จะเจรจกัน ขณะที่เกาหลีเหนือต้องการให้สหรัฐฯยกเลิกนโยบายแข็ง กร้าวต่อเกาหลีเหนือเสียก่อน ทำให้เกาหลีเหนือไม่ยอมเข้าร่วมโต๊ะเจรจาในการประชุมครั้งที่ 4 ใน ด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกาหลีเหนือ ยากมากต่อการอธิบายเนื่องจาก ข้อห้ามในการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารไปสู่ต่างประเทศ ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในสิ่งตีพิมพ์ทั่วไปเป็นผลมาจาก การจารกรรม การคาดการณ์ โดยแหล่งข่าวเกาหลีใต้และของตะวันตก ซึ่งยากที่จะพิสูจน์ในบางเรื่องของความ

ถูกต้อง ข้อมูลข่าวสารต่างประเทศส่วนใหญ่ กล่าวถึงภาวะเศรษฐกิจสังคมของเกาหลีเหนือจะเน้น การใช้งบประมาณจำนวนมากกับด้านการทหาร ในขณะที่ผลผลิตธัญพืชลดลง เหลือเพียง 2 ใน 3 ของความต้องการบริโภคในประเทศ สืบเนื่องจากปัญหาฝนแล้งและน้ำท่วมในช่วง 11 ปีที่ผ่านมา การปันส่วนอาหารให้แก่เหล่าทหารมากกว่าประชาชนทำให้ประชาชนล้มตายเพราะความอดอยาก เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้มีการหลบหนีออกนอกประเทศ (เนื่องจากความแร้นแค้นและการเมือง ในระบอบเผด็จการ) ไปตามแนวชายแดนที่ติดกับประเทศจีน บางกลุ่มก็หลบหนีไปยังประเทศที่ สาม รัฐบาลเกาหลีเหนือได้ใช้ความพยายาม ในการเพิ่มผลผลิตด้านอุตสาหกรรม และด้านบริการ มากขึ้น เพราะประชากรกว่าร้อยละ 64 ประกอบอาชีพด้านนี้ ในขณะที่ประชากรร้อยละ 36 ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม การขายอาวุธและการรับจ้างฝึกกำลังรบให้แก่กองกำลังต่างชาติ เป็นรายได้สำคัญของประเทศ ในขณะที่พื้นที่ทำการเพาะปลูกมีน้อยมาก สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ต่อการเกษตรเท่าใดนัก เมื่อรวมรายได้จากการค้าขายอาวุธ สินค้าอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวก็ เพียงพอที่ทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระดับที่เลี้ยงตัวเองได้

นายคิม จอง-อุน ดำรงตำแหน่งผู้นำของเกาหลีเหนือ ด้วยการเปลี่ยนผ่านการเมือง อย่างราบรื่น หลังจาก นายคิม จอง-อิล ผู้เป็นบิดาถึงแก่อสัญกรรมใน 17 ธันวาคม 2554 เมื่ออายุได้ 69ปี นายคิมจอง-อุนได้ประกาศเมื่อ 20 มกราคม 2555 ว่าเกาหลีเหนือจะยังคงทดลองระเบิด นิวเคลียร์ และทดลองยิงขีปนาวุธต่อไปอีกเป็นการแสดงถึงศักยภาพด้านการทหาร และเกาหลีเหนือ จะไม่ยอมอ่อนข้อให้แก่ชาติหรือองค์กรใดที่จะใช้ความช่วยเหลือเป็นเครื่องต่อรองให้รัฐบาลต้อง ยอมจำนนตามที่ต่างชาติต้องการ

จีนเป็นประเทศแรกที่ทำให้การยอมรับและสนับสนุน นายคิม จอง-อุน โดยกล่าวในเชิง แนะนำเสมือนเป็นคำเตือนจากมหามิตรที่คอยปกป้องและช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เกาหลีเหนือให้ เหล่าผู้นำในทุกองค์กรของเกาหลีเหนือให้ความเคารพนับถือและสนับสนุน นายคิม จอง-อุน ใน การปกครองประเทศ เพื่อให้ “รัฐบาลเกาหลีเหนือ” มีความเข้มแข็งและสามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคง ทั้งนี้รัสเซียซึ่งเป็นมิตรกับเกาหลีเหนือมาช้านาน คงให้การสนับสนุนการกระทำของเกาหลี เหนือเกือบทุกอย่าง เช่นเดียวกับจีน มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับผู้นำทั้งสองประเทศเสมอ อย่างไม่รู้แก่ตามผู้สื่อข่าวต่างประเทศและผู้สังเกตการณ์ตะวันตกมักจะคาดหมายกันว่า ประชาชน เกาหลีเหนืออาจเลียนแบบการลุกฮือต่อต้านรัฐบาลเผด็จการเช่นเดียวกับที่ปรากฏในโลกอาหรับ ใน

อนาคตอันใกล้นี้แม้ว่ารัฐบาลเกาหลีเหนือทั้งในอดีตและปัจจุบันพยายามปิดหู ปิดตา ไม่ให้ได้ รับทราบความเป็นไปของโลกภายนอกและจัดช่องทางหรือสื่อสารใดๆที่จะให้ประชาชนเข้าถึง ข่าวเหล่านั้นก็ตาม

อักษรภัก ชัยปาละ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประเทศไทยกับการจัดการผู้ลี้ภัยชาวเกาหลี เหนือ จากการวิจัยพบว่าประชาคมโลกกำลังจับตามองประเทศเกาหลีเหนือ โดยเฉพาะประเด็นการ พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ การละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยที่ข้อมูลที่เปิดเผยโดยสื่อรวมถึงผู้หลบหนีออก นอกประเทศ ได้กล่าวถึงความหวาดกลัวของการดำรงชีวิตภายใต้การปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ความอดอยากหิวโหยเนื่องจากงบประมาณถูกนำไปใช้ในด้านการทหารเป็น ส่วนใหญ่ จากหลากหลายปัจจัยข้างต้นเป็นสาเหตุให้ชาวเกาหลีเหนือหลบหนีออกนอกประเทศ โดยอาศัยเส้นทางระหว่างชายแดนเกาหลีเหนือกับจีน เป็นเส้นทางหลักโดยเป้าหมายอันดับแรกของการ หลบหนีอยู่ที่ประเทศเกาหลีใต้ นอกจากนั้นก็ยังมีประเทศที่สามอื่นๆเช่น สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ฯลฯ ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา เส้นทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเส้นทางที่ผู้หลบหนีนิยมใช้ เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้หลบหนีจะเดินทางประมาณ 5,000 กิโลเมตร มายังประเทศไทย ด้วย วัตถุประสงค์เดียวคือการใช้เป็นเส้นทางผ่าน ไปยังเกาหลีใต้หรือไปยังประเทศที่สามอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฯลฯ โดยที่ชาวเกาหลีเหนือเชื่อว่าพวกเขาจะถูกส่งไปยังเกาหลีใต้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ชาวเกาหลีเหนือไม่นิยมเดินทางเข้าไปยังประเทศจีน สปป.ลาว พม่า เวียดนาม และกัมพูชา เนื่องจากประเทศดังกล่าวมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเกาหลีเหนือแล้วยังมีความเข้มงวดในการตรวจคน เข้าเมืองอีกด้วย หากถูกจับกุมและส่งกลับไปยังเกาหลีเหนือจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง ในลักษณะ ของผู้ทรยศต่อประเทศชาติเป็นต้น เส้นทางการหลบหนีจากประเทศเกาหลีเหนือเข้าสู่ประเทศจีน เดินเท้าข้ามหุบเขาในสปป.ลาว ก่อนที่จะเดินทางข้ามแม่น้ำโขงมาไทย นอกจากนี้ยังปรากฏเส้นทาง การหลบหนีเข้าประเทศจีน แล้วลงเรือโดยสารขนาดเล็กที่ทำเรือกวนเหล่ย์ ล่องมาตามลำแม่น้ำโขง อีกเส้นทางจะหลบหนีผ่านชายแดน จีน-เมียนมา ที่เมืองต้าหม่งล่ง แล้วลงเรือที่ทำสบหลวย (ฝั่ง เมียนมา) เพื่อเดินทางมารอเข้าสู่ประเทศไทยที่ บ้านมอม แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ซึ่งที่ บ้านมอมนี้ จะมีกลุ่มนายหน้าค้ามนุษย์(ชาวเกาหลีใต้) ในจังหวัดเชียงรายคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวก จุดหมายปลายทางของคนเกาหลีเหนือคือสถานีตำรวจภูธรในเขตชายแดนตลอดแนวแม่น้ำโขงของ จังหวัดเชียงราย ได้แก่ อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเวียงแก่น บางครั้งอาจเปลี่ยนสถานที่

ไปยัง จังหวัดหนองคาย และจังหวัดนครพนม จุดหมายปลายทางที่สองคือ สถานทูตเกาหลีใต้ในประเทศไทย โดยที่ภาพลักษณ์ของเกาหลีเหนือจะถูกมองว่าเป็นระบอบที่น่ากลัว และเป็นอันตรายต่อประชาคมโลก และสหรัฐอเมริกาได้ผลักดันแสดงให้ทุกประเทศตระหนักถึงภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือ โดยที่ประเทศไทยเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ขณะเดียวกันเกาหลีเหนือเป็นประเทศที่นำเข้าข้าวจากไทยเป็นอันดับสาม ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองไทยโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ นั้นไทยเองก็ไม่ต้องการเป็นปฏิปักษ์กับเกาหลีเหนือ แต่เป็นการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในช่วงเวลาและหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบกับทั้งสหรัฐฯ และเกาหลีเหนือ

วิพรพรษ์ คุสุราธู (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย จากการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย : กรณีผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวเกาหลีเหนือ โดยผ่านเส้นทาง R3A ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้เพื่อศึกษารูปแบบของการหลบหนี รวมถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผู้หลบหนีฯ เดินทางเข้าสู่ประเทศไทย 2 รูปแบบคือ 1)ทางบกโดยใช้เส้นทางเศรษฐกิจ R3A จากเมืองเชียงรุ่งถึงบ้านห้วยทราย และลงเรือข้ามมายังประเทศไทย 2)ทางเรือ ผู้หลบหนีฯ โดยสารมากับเรือสินค้าจากท่าเรือกวนเหล่ย เมืองเชียงรุ่งมายัง สปป.ลาว ที่บ้านมอม เมืองด้นฝิ่ง แขวงบ่อแก้ว จากนั้นจะมีขบวนการนำพาลักลอบเข้าสู่ประเทศไทย ทางอำเภอเชียงแสน หรือ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สำหรับผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยทั้ง 5 ด้าน 1) สังคมและการเมือง 2) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3) ด้านการอนามัยและการสาธารณสุข 4) ด้านเศรษฐกิจ และ 5) ด้านการทหารและการป้องกันประเทศ พบว่าปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยเพียงเล็กน้อย เนื่องจากผู้หลบหนีฯ ใช้ประเทศไทยเป็นเพียงทางผ่านไปยังกลุ่มประเทศที่สาม และไม่ต้องการเข้ามาทำงานหรือตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทย

สรุป

สภาพแวดล้อมภายในของประเทศเกาหลีเหนือเกี่ยวกับการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ แบบสุดโต่งและมีลักษณะพิเศษ ซึ่งไม่เหมือนกับรัสเซียหรือจีน และเรียกว่าสังคมนิยมแบบเกาหลี การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากรัฐบาล หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ปัญหาความอดอยากจากภาวะเศรษฐกิจ ปัจจัยต่างๆเหล่านี้ได้เสริมเข้ากับปัจจัยภายนอก โดยที่รัฐบาลเกาหลีใต้ พร้อมทั้งจะรับชาวเกาหลีเหนือที่หลบหนีออกนอกประเทศ ก่อปรกับรัฐบาลสหรัฐฯ ได้ออก พระราชบัญญัติว่าด้วยผู้ลี้ภัยเกาหลีเหนือของสหรัฐฯ (North Korean Human Rights Act of 2004) เพื่อช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อผู้หลบหนีออกนอกประเทศจากเกาหลีเหนือ ด้วยสาเหตุเหล่านี้อาจเป็นเหตุจูงใจให้ชาวเกาหลีเหนือพยายามหลบหนีออกนอกประเทศมากขึ้น โดยใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านไปยังเกาหลีใต้หรือกลุ่มประเทศที่สาม ซึ่งการปฏิบัติของรัฐบาลไทยในการดำเนินการต่อผู้หลบหนีจากเกาหลีเหนือยังคงอาศัย พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ร่วมกับการดำเนินการ โดยฝ่ายทหาร (กองกำลังป้องกันชายแดน) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) เป็นหลัก ตามขอบเขตทางกฎหมายและหลักมนุษยธรรม แม้ว่าในปัจจุบันปัญหาผู้หลบหนีจากเกาหลีเหนือยังไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในมิติต่างๆอย่างมีนัยสำคัญในปัจจุบันแต่ประเทศไทยต้องรับภาระในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งเป็นค่าอาหารและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการส่งตัวผู้หลบหนีดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมาย การแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้เสนอยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ต่อที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2555 และ 24 เมษายน 2555 ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการบริหารจัดการปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ที่ยังคงตกค้างอยู่ในประเทศไทย ลดระดับความรุนแรงของปัญหา ลดผลกระทบด้านความมั่นคง และเสริมสร้างประสิทธิภาพการป้องกันการอพยพเข้ามาใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหาในกรณีของผู้หลบหนีจากเกาหลีเหนือ ซึ่งยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ และยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับผลของงานวิจัยหลายฉบับโดยประเทศไทยสมควรที่จะขอความร่วมมือทุกด้านกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งร่วมมือกับ

นานาชาติ ในการช่วยเหลือประเทศต้นทาง(ต้นน้ำ) ซึ่งก็คือ เกาหลีเหนือ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการหลบหนีออกนอกประเทศ ทั้งนี้ หากในอนาคต เกาหลีใต้หรือประเทศที่สาม ไม่มีนโยบายรับชาวเกาหลีเหนือเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศของตน ชาวเกาหลีเหนือเหล่านี้ก็จะตกค้างอยู่ในไทย และจะเป็นปัญหาเช่นเดียวกันกับปัญหากลุ่มม้งลาวอพยพ บ้านห้วยน้ำขาว จังหวัดเพชรบูรณ์ และปัญหาชาวมุสลิมโรฮิงยา ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องหันมาให้ความสำคัญต่อปัญหาของชาวเกาหลีเหนือกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

ปัจจัยและมูลเหตุจูงใจต่อการหลบหนี

ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ได้มีการบันทึกการจับกุม เริ่มตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมาในพื้นที่ อำเภอเชียงแสน และ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย แม้จะมีจำนวนผู้ถูกจับกุมมากพอสมควร และมีสถิติการจับกุมได้อย่างต่อเนื่อง หากเทียบกับชาวเกาหลีเหนือที่ลักลอบเข้าเมืองได้สำเร็จ ก็คงจะเป็นเพียงส่วนน้อย และคาดว่าน่าจะมีชาวเกาหลีเหนือที่จะพยายามลักลอบเข้าประเทศไทยอีกเป็นจำนวนมาก รายละเอียดของปัจจัยและมูลเหตุจูงใจต่อการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ รวมทั้งเส้นทางต่างๆที่ใช้ในการหลบหนีไปยังประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เส้นทางหลบหนีจากเกาหลีเหนือเข้ามายังประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ

ปัจจัยภายในประเทศเปรียบเสมือนปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ให้เกิดการหลบหนีออกนอกประเทศ ของชาวเกาหลีเหนือ จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสาเหตุหรือปัจจัยผลักดันที่ทำให้ชาวเกาหลีเหนือหลบหนีออกนอกประเทศ เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในประเทศ ประกอบด้วย การปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ การปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณของรัฐบาล ความอดอยากของประชาชน เนื่องจากอาหารที่มีอยู่อย่างขาดแคลนถูกควบคุมอย่างหนักโดยรัฐบาลต้องนำไปแจกจ่ายให้กับกลุ่มกองทัพเป็นความเร่งด่วนอันดับแรก ตลอดจนสภาพภูมิประเทศที่แห้งแล้ง ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก สิ่งสำคัญที่ประเมินว่าเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก คือ ความอดอยาก โดยเฉพาะช่วงวิกฤตอาหารในปี 2533 (ค.ศ.1990) ชาวเกาหลีเหนือประมาณ 600,000-2,000,000 คน ได้เสียชีวิต (ประมาณ ร้อยละ 5-10 ของประชากรทั้งหมด)

ปัจจัยภายนอกประเทศ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) เมื่อพิจารณาถึง การรับรู้ข่าวสารภายนอก ของชาวเกาหลีเหนือเกี่ยวกับประเทศอื่นๆที่มีความเจริญถูกจำกัด

ประชากรเกาหลีเหนือไม่สามารถที่จะพูดคุย จัดตั้งกลุ่มหรือเข้าถึงข้อมูลได้เลย ชาวเกาหลีเหนือ (ที่มีวิฑูและโทรทัศน์เป็นของตัวเอง) ถูกห้ามไม่ให้ฟังวิทยุหรือดูรายการโทรทัศน์จากเกาหลีใต้ หรือจีนหรือประเทศอื่นๆ โดยเด็ดขาด นักข่าวต่างชาติถูกห้ามมิให้เข้าประเทศหากได้รับอนุญาต ต้องมีคำมจากรัฐบาลเกาหลีเหนือเท่านั้น จึงเห็นได้ว่าชาวเกาหลีเหนือส่วนใหญ่แทบจะไม่เคยทราบความเป็นไปของโลกภายนอก แต่เมื่อประชาชนมีความมอดอยาก ท้องหิว ก็มีความพยายามแสวงหา “ความจริง” ในแง่มุมอื่นเมื่อได้ทราบว่โลกภายนอกเป็นเสรีนิยม มีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร ก็อยากได้ชีวิตที่ดีกว่า ซึ่งผู้หลบหนีฯ บางคนได้ให้สัมภาษณ์ว่า ตนเองทราบเกี่ยวกับความเจริญของจีนบ้าง ซึ่งยังเป็นคำถามว่า คนเกาหลีเหนือมีโอกาสรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับจีนอย่างไร การหลบหนีมายังจุดหมายปลายทางที่ประเทศไทย ก่อนจะเดินทางต่อไปเกาหลีใต้ หรือประเทศที่สามอื่นๆ ก็ถือว่าเป็นปัจจัยดิ่งคูดที่สำคัญ กล่าวคือชาวเกาหลีเหนือมีความเชื่อว่า (อาจเป็นการบอกต่อกันของผู้หลบหนีฯ สำเร็จ) ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่พวกเขาจะถูกส่งไปยังเกาหลีใต้ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้กฎหมายไทยมีการลงโทษที่เบามาก เช่นการจำคุก 1 เดือนปรับ 1,000 บาท โทษจำ รอลงอาญา จึงถูกจำคุกเพียง 3-4 วัน ก็จะถูกส่งตัวไปกักที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แล้วเข้าสู่กระบวนการลี้ภัยไปประเทศที่สาม ประกอบกับคนไทยมีจิตใจ โอบอ้อมอารีเมื่อเทียบกับประชาชนของประเทศอื่นที่ชาวเกาหลีเหนือได้เคยหลบหนีผ่านเข้ามา นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเกาหลีเหนือขึ้นในปี ค.ศ.2004 (North Korean Human Rights Act of 2004) โดยอนุมัติเงินจำนวน 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวเกาหลีเหนือระหว่าง ค.ศ.2005-2008 และอีก 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อประชาสัมพันธ์สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยในเกาหลีเหนือ นอกจากนี้ยังได้อนุมัติเงินอีกจำนวน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการประชาสัมพันธ์เสรีภาพของข้อมูลในเกาหลีเหนือ พร้อมทั้งยืนยันว่าชาวเกาหลีเหนือเหมาะสมที่จะลี้ภัยในสหรัฐฯ และรัฐบาลสหรัฐฯ จะอำนวยความสะดวกในการปกป้องผู้ลี้ภัยดังกล่าว (อักษรภักดิ์ ชัยปะละ, 2555)

เส้นทางการเดินทางของผู้หลบหนีจากเกาหลีเหนือ

ผู้หลบหนีออกนอกประเทศจากเกาหลีเหนือ เดิมจะหลบหนีเข้าประเทศจีน เนื่องจากชาวจีนเชื้อสายเกาหลีในภูมิภาคได้ให้ความช่วยเหลือ แต่ต่อมารัฐบาลเกาหลีเหนือแสดงความไม่พอใจ

และด้วยความสัมพันธ์อันดีระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือ จีนจึงกวาดขันจับกุมผู้หลบหนีฯ เมื่อถูกจับได้ ผู้หลบหนีฯ จะถูกส่งกลับประเทศ ในอดีตปรากฏว่าผู้หลบหนีฯ ได้พยายามพัวหรือปีนกำแพงเข้าไปในสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศต่างๆ ในจีนเพื่อขอลี้ภัย จนจีนต้องเพิ่มความเข้มงวดในการคุมเข้มสถานทูตหรือกงสุลต่างชาติเหล่านี้มากขึ้น เมื่อการลี้ภัยในสถานทูตเป็นไปได้ยาก กอปรกับการเฝ้าพำนักในจีนไม่ปลอดภัย ผู้หลบหนีฯ เหล่านี้จึงต้องไปหาที่พักพิงในประเทศอื่นๆ ก่อนเดินทางต่อไปยังประเทศเกาหลีใต้หรือประเทศที่สาม ผู้หลบหนีฯ จะใช้เส้นทางหลบหนีไปยังประเทศต่างๆ นอกจากประเทศจีนแล้ว ผู้หลบหนีฯ บางส่วนจะเดินทางไปรัสเซีย (ในรูปแบบของแรงงานก่อสร้าง) รวมทั้งประเทศในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเส้นทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือนิยมใช้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลแต่ละประเทศในภูมิภาคนี้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสองเกาหลี แต่ละประเทศก็จะมีข้อจำกัดและ/หรือการปฏิบัติต่อผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนือต่างกัน ซึ่งปัจจุบันอาจสรุปได้ว่าเมียนมา สปป.ลาว และเวียดนาม มีข้อจำกัดและเข้มงวดต่อผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนือมากเนื่องจากความสัมพันธ์พิเศษกับเกาหลีเหนือ ในขณะที่จีนเห็นว่า ผู้หลบหนีฯ ดังกล่าว เป็นเพียงผู้อพยพเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ การหลบหนีเข้าประเทศเพียงเพื่อแสวงหาอาหาร และถือเป็นปัญหาภายในของเกาหลีเหนือ (การเดินทางของผู้ลี้ภัยชาวเกาหลีเหนือ, ออนไลน์, 2556)

เส้นทางหลบหนีมายังประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงเส้นทางของการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ ซึ่งมีเส้นทางหลบหนีไปสู่ประเทศต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เนื่องจากข้อจำกัดและการปฏิบัติต่างๆ ของแต่ละประเทศต่อผู้หลบหนีฯ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันเส้นทางหลบหนีจะมุ่งเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทาง ก่อนเดินทางต่อไปยังเกาหลีใต้หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ เช่น สหรัฐฯ และญี่ปุ่น เป็นต้น เหตุสำคัญที่ชาวเกาหลีเหนือใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน เนื่องจากกฎหมายของไทยมีการลงโทษที่เบามาก อาจจะถูกจำคุกอยู่ 3-4 วันก่อนถูกส่งไปยัง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อเข้าสู่กระบวนการที่จะส่งต่อไปยังเกาหลีใต้หรือประเทศที่สามอื่นๆ นอกจากนี้ คนไทยมีจิตใจ โอบอ้อมอารี ให้ความเมตตา มีมนุษยธรรม และต้อนรับคนทุกชาติ ให้ความสำคัญต่อ

ปัญหาการละเมิดสิทธิเสรีภาพ ต่างจากบางประเทศ เมื่อจับกุมผู้หลบหนีฯ ได้แล้ว จะส่งผู้หลบหนีฯ กลับไปยังเกาหลีเหนือ

เส้นทางการเดินทางมายังประเทศไทย เริ่มจากการลักลอบเดินทางเข้าสู่ประเทศจีน แล้วเดินทางไปยังเมืองเชียงรุ่ง สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน เพื่อลักลอบเดินทางออกจากประเทศจีน 2 เส้นทาง โดยเส้นทางที่ 1 จะเดินทางผ่านเมืองต้าหม่งลง (ชายแดนจีน-เมียนมา) เข้าสู่เขตอิทธิพลของว้า แล้วไปลงเรือที่ท่าสบหลวย (เมียนมา) เดินทางมาพักรอเพื่อเข้าเมืองไทยที่บ้านมอม แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ซึ่งที่บ้านมอมจะมีขบวนการนำพาผู้หลบหนีฯ เดินทางเข้าประเทศไทยด้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (พบคนเกาหลีเหนือทะลักเข้าไทยไม่หยุด, ออนไลน์, 2548)

แผนภาพที่ 4 เส้นทางการหลบหนีจากเกาหลีเหนือเข้าสู่ประเทศไทย

ที่มา : สำนักข่าวข่าว กอ.รมน.

สำหรับเส้นทางที่ 2 จากมณฑลยูนนานจะเดินทางออกจากจีนโดยเรือเร็วหรือเรือโดยสาร หรือเรือสินค้าของจีน จากท่าเรือกวนเหล่ย์ มาพักคอยที่ท่าเรือบ้านเชียงกก และท่าเรือบ้านมอมใน สปป.ลาว แล้วอาศัยเรือของราษฎร สปป.ลาว เพื่อเดินทางมาขึ้นฝั่งในพื้นที่ อำเภอเชียงแสน หรือ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ตามที่ได้นำเสนอในบทที่ 2

นอกจากนี้ ผู้หลบหนีฯ ยังใช้เส้นทางเดินทางโดยรถยนต์เข้าสู่ประเทศไทยจากจีน โดยอาศัยเส้นทาง R3A (North-South Economic Corridor, Chiang Rai-Kunming ระยะทางประมาณ 1,026 km.) ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมต่อจากถนนสายหลักของจีนตอนใต้ เข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเชื่อมต่อเส้นทาง R3 จากคุนหมิงถึงเมืองเซียงรุ่ง แล้วแยกไปทางตะวันออกผ่านเมืองบ่อหาน (จีน)-บ้านบ่อเต็น/แขวงหลวงน้ำทา-บ้านห้วยทราย/แขวงบ่อแก้ว ใน สปป.ลาว ข้ามสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว แห่งที่ 4 ต่อไปยังอำเภอเชียงของ และ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ยังใช้เส้นทาง R3B ซึ่งแยกไปทางตะวันตก ซึ่งเชื่อมระหว่าง เมืองเซียงรุ่งกับเมืองต้าลี่ ชายแดนจีนติดกับเมียนมา แล้วเชื่อมต่อไปยังเมืองเซียงตุง-ท่าจีเหล็ก (เส้นทาง R3 โครงการถนนสายเชียงราย - คุนหมิงผ่านลาวและพม่า, ออนไลน์, 2555)

เมื่อผู้หลบหนีฯ เหล่านี้เดินทางถึง จังหวัดเชียงราย จะทยอยยอมให้เจ้าหน้าที่ของไทย จับกุม เพื่อเข้าสู่ขบวนการในการขอลี้ภัยไปยังเกาหลีใต้หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น เส้นทางการเดินทางของผู้หลบหนีฯ จะนิยมใช้เส้นทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กอปรกับในปัจจุบันได้มีการก่อสร้างและพัฒนาถนนสายหลักจากจีนตอนใต้เข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถนนดังกล่าวก่อสร้างเป็น Expressway และ Highway ซึ่งบางช่วงมี 6 ช่องจราจร 4 ช่องจราจร และ 2 ช่องจราจร ซึ่งอำนวยความสะดวกต่อการเดินทางจากจีนไปยังประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างรวดเร็ว และมีคุนหมิงเป็นเสมือน Hub โดยมีเส้นทางหลักต่างๆ ดังนี้

1. เส้นทางคุนหมิง-ลู่ลี่ (เมียนมา)
2. เส้นทาง R3 เชื่อมระหว่างคุนหมิงกับเซียงรุ่ง แล้วแยกไปทางตะวันออก (เส้น R3A) ผ่านไปยังบ้านบ่อเต็น-เมืองห้วยทราย แล้วไปสิ้นสุดที่ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ส่วนอีกเส้นทางออกจากเซียงรุ่ง แยกไปทางตะวันตก (เส้น R3B) ผ่านเมืองต้าลี่ (จีน) เข้าเมียนมาผ่านเซียงตุง ไปท่าจีเหล็ก และสิ้นสุดที่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community : AEC) ในปี 2558 อาจส่งผลให้ผู้หลบหนีฯ สามารถเดินทางเข้าสู่ประเทศที่เส้นทางดังกล่าวเชื่อมต่อได้สะดวกมากขึ้น จากการศึกษาที่ประเทศต่างๆ จะให้มีเสรีในการเคลื่อนย้ายแรงงาน เคลื่อนย้ายสินค้า/นักท่องเที่ยว รวมถึงการผ่อนปรนในการเดินทางผ่านข้ามแดนโดยไม่ต้องใช้การตรวจลงตรา ซึ่งผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ อาจแฝงตัวเข้ามาในรูปแบบนักท่องเที่ยวหรือแฝงตัวมากับรถสินค้าได้ง่าย

สรุป

มูลเหตุจูงใจต่อการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือส่วนใหญ่เกิดจากความทุกข์ยาก ขาดแคลนอาหาร และการแสวงหาที่อยู่ใหม่เพื่อการดำรงชีพที่ดีกว่า ประกอบกับเกาหลีใต้มีนโยบายรับชาวเกาหลีเหนือเข้าไปตั้งถิ่นฐาน และสหรัฐฯ ได้ดำเนินการตาม North Korean Human Rights Act of 2004 ในการช่วยผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ และยืนยันให้ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ ลี้ภัยในสหรัฐฯ ได้ การหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ ได้หลบหนีออกไปยังประเทศต่างๆ เช่น จีน รัสเซีย รวมทั้งกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในแต่ละประเทศที่ผู้หลบหนีฯ ใช้เป็นทางผ่าน หรือพักพิง มีการปฏิบัติต่อผู้หลบหนีฯ ต่างกัน ตามข้อจำกัดของกฎหมายของแต่ละประเทศ และความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือ ปัจจุบันผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือจะนิยมหลบหนีเข้ามายังประเทศไทย เพื่อใช้เป็นทางผ่านในการขอลี้ภัยไปยังเกาหลีใต้ หรือประเทศที่สาม เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น หรือบางประเทศในยุโรป เป็นต้น สาเหตุที่ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน เนื่องจาก ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เมียนมา สปป.ลาว และเวียดนาม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเกาหลีเหนือ เมื่อผู้หลบหนีฯ ถูกจับจะถูกส่งตัวกลับเกาหลีเหนือ ประเทศไทยนั้นถือว่ามีความปลอดภัยที่ปลอดภัยกว่าประเทศอื่นที่กล่าวมา และเป็นมิตรต่อชาวต่างประเทศ การลงโทษที่ไม่รุนแรงต่อผู้หลบหนีฯ เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และไม่ใช้นโยบายผลักดันผู้หลบหนีฯ เข้าเมืองจากเกาหลีเหนือกลับประเทศ เป็นต้น สำหรับเส้นทางหลบหนีมายังประเทศไทยนั้น ผู้หลบหนีฯ จะลี้ภัยเดินทางเข้ามาในประเทศจีน แล้วจะเดินทางไปยังเมืองเซียงรุ่ง มณฑลยูนนาน เพื่อเดินทางออกจากจีน ไปยังเมียนมา หรือ

สปป.ลาว เพื่อเดินทางต่อไปยัง อำเภอเชียงแสน และ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ต่อไป
 เส้นทางนี้การเดินทางหลบหนีออกจากจีน มีรูปแบบการเดินทางโดยอาศัยการเดินทางโดยทางน้ำ
 และทางบก สำหรับทางน้ำนั้นจะอาศัยเรือเร็ว เรือโดยสาร หรือเรือสินค้าจากจีน ส่วนเส้นทางบก
 นั้น จะเดินทางโดยรถยนต์ผ่านเส้นทาง R3A ผ่านไปยังบ้านบ่อเต็น-บ้านห้วยทราย สปป.ลาว แล้ว
 ต่อไปยัง อำเภอเชียงของ และ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย และเส้นทาง R3B ซึ่งแยกไปทาง
 ตะวันตกจากเมืองเชียงรุ่ง ผ่านเมืองต้าลาว (จีน) เข้าเมียนมาผ่านเชียงตุง-ท่าจี้เหล็ก ไปสิ้นสุดที่
 อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

นอกจากนี้ยังมีเส้นทางจากคุนหมิง ไปทางตะวันตกได้เชื่อมต่อเมียนมาที่เมืองลู่ลี่
 เส้นทางที่ลงมาทางตะวันออกเฉียงใต้ ไปยังเมืองลาวไก ประเทศเวียดนาม และอีกเส้นทางไปทาง
 ตะวันออกเชื่อมเมืองหนานหนิง (จีน) แล้วลงมาทางใต้ไปยังเมืองล้งซอน ประเทศเวียดนาม
 เส้นทางถนนเหล่านี้ อาจจะเป็นทางเลือกในอนาคตของผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ นอกจากเส้น
 R3A และ R3B ซึ่งปัจจุบัน ปรากฏการใช้เป็นเส้นทางหลบหนีเพื่อเดินทางเข้ามายังประเทศไทย

บทที่ 4

แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย จากเกาหลีเหนือ

ปัญหาเกี่ยวกับผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือนั้น ได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาที่นำไปสู่การหลบหนีออกนอกประเทศ เส้นทาง การเดินทาง ตลอดจนระเบียบหรือข้อกำหนด และแนวทางตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ต่อผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนื่อดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สาเหตุของการหลบหนีออกนอกประเทศ เกิด จากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกประเทศเกาหลีเหนือที่มีอิทธิพล ตลอดจนแรงผลักดันต่างๆ ทั้งนี้เมื่อมีการหลบหนีออกนอกประเทศ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องสำคัญประกอบด้วย ประเทศต้นทาง เส้นทาง การเดินทาง วิธีการเดินทาง ประเทศที่เป็นทางผ่านตามเส้นทาง การหลบหนี ตลอดจน ประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง ย่อมมีส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการแก้ไขปัญหาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดย เหตุที่ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศในเส้นทางผ่านที่ผู้หลบหนีฯ ต้องการมาพักพิงชั่วคราว ก่อน ดำเนินกรรมวิธีเพื่อเดินทางต่อไปยังเกาหลีใต้ หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ฯลฯ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงการแก้ไขปัญหา ผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ที่เดินทางเข้า สู่ประเทศไทย จะเห็นได้ว่า การแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการ ต้องดำเนินการเป็น 3 ส่วนหลัก ที่มี ความสัมพันธ์กับรายละเอียดของการหลบหนี คือ 1) ส่วนที่หนึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ประเทศต้นทาง (เกาหลีเหนือ) ซึ่งเปรียบเสมือนต้นน้ำ หรือต้นเหตุของปัญหา นั่นคือจะหยุดยั้งการหลบหนีออกนอก ประเทศได้อย่างไร 2) ส่วนที่สองเป็นการแก้ไขปัญหา ตามเส้นทาง การหลบหนี (กลางน้ำ) ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ประเทศต่างๆ ตามเส้นทางก่อนผู้หลบหนีฯ จะเดินทางถึงประเทศไทย ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบของ ความร่วมมือในการสกัดกั้นและจับกุมผู้หลบหนีฯ การพิสูจน์ทราบและทำลายขบวนการนำพา (หาก มี) และ 3) ส่วนที่สามเป็นการแก้ไขปัญหาของประเทศไทย (ปลายน้ำ) ซึ่งเป็นการสกัดกั้นการลักลอบ เข้าประเทศ แนวทางการดำเนินการ และ/หรือบทลงโทษเมื่อจับกุมผู้หลบหนีฯ ได้ เป็นต้น ในมุมมอง

ของผู้ทำการศึกษาเห็นว่า การแก้ปัญหาที่ต้นน้ำ หรือประเทศต้นทาง และแก้ปัญหากลางน้ำ ตามเส้นทางการหลบหนี มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง หากบรรลุผลสำเร็จ ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือที่เข้ามาประเทศไทย จะได้รับการแก้ไขไปโดยปริยาย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการแก้ปัญหาดังกล่าวยังไม่ประสบผลอย่างเป็นรูปธรรม จะเห็นได้จากข่าวการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ และสถิติการรับตัวผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือในประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งเป็นสถิติการรับตัวผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ระหว่างปี 2555-2557 ดังนั้นการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญ เพราะการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 จะมาถึงในอนาคตอันใกล้นี้ การเคลื่อนย้ายแรงงาน การขนส่ง การเดินทางเข้า-ออกประเทศในกลุ่มอาเซียนจะมีอิสระมากขึ้น ทำให้การหลบหนีฯ เข้าประเทศไทยทำได้ง่ายมากขึ้นกว่าปัจจุบัน และหากในอนาคตเกาหลีใต้และสหรัฐฯ มีนโยบายหยุดรับผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ ประเทศไทยก็จะประสบปัญหาผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนือตกค้างอยู่ในประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แนวทางการแก้ปัญหาจะเสนอในรูปแบบแนวคิด หรือหลักการกว้างๆ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ร่วมกับแนวทางตามยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 24 เมษายน 2555

ตารางที่ 1 สถิติการรับตัวผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ระหว่างปี 2555-2557

ปี	รับเข้า				รวม
	ชาย	หญิง	เด็กชาย	เด็กหญิง	
2555	270	891	102	96	1,359
2556	258	947	107	92	1,404
2557	106	446	39	52	643
รวม	634	2,284	248	240	3,406

ที่มา : สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

การแก้ปัญหาที่ต้นน้ำ หรือประเทศต้นทาง (เกาหลีเหนือ)

จากสภาพแวดล้อมภายในประเทศเกาหลีเหนือประกอบกับการปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ที่เข้มงวด ซึ่งอาจถือได้ว่าปัจจุบันเกาหลีเหนือเป็นประเทศเดียวในโลกที่ยังคงระบอบการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์แบบสุดโต่ง การบริหารประเทศผูกขาดโดยพรรคแรงงานเกาหลีเหนือ นอกจากนี้ ข้อจำกัดเกี่ยวกับภูมิประเทศในเรื่องพื้นที่เพาะปลูก และสภาพอากาศที่หนาวเย็นอันยาวนาน ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก ที่สำคัญคือห้วงปี 2538-2540 เกาหลีเหนือประสบอุทกภัยครั้งใหญ่ และปัญหาภัยแล้ง ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่เกษตรกรรม และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ ผลผลิตอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ รัฐบาลเกาหลีเหนือที่ผ่านมาได้พยายามพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ระยะเวลา 10 ปี (ปี 2553-2563) ซึ่งผู้นำคนปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างจริงจัง โดยเน้นการพัฒนาระบบสาธารณสุขโลก และโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม และการพัฒนาชนบท ซึ่งต้องใช้งบประมาณมาก การจะพัฒนาประเทศในเรื่องดังกล่าว สถานการณ์และสภาพแวดล้อมภายในประเทศที่มีความมั่นคงเป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญที่จะดึงนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุน สำนักงานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติจะต้องเสนอแนะให้ผู้นำและรัฐบาลเกาหลีเหนือให้ตระหนักถึงความสำคัญทางการพัฒนาสถานะแวดล้อมภายในประเทศเพื่อสร้างความมั่นใจต่อนานาชาติ การปกครองประเทศของผู้นำคนใหม่ นายคิม จอง-อุน ในช่วงแรกที่ปรากฏเหตุการณ์ต่างๆ ทำให้ประชาคมโลกหันมาสนใจเกาหลีเหนือ เช่น การทดลองขีปนาวุธครั้งที่ 3 เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2556 รวมทั้งการแสดงท่าทีแข็งกร้าวและประกาศสงครามกับเกาหลีใต้ เมื่อ 30 มีนาคม 2556 นอกจากนี้การสั่งประหารชีวิตนายจาง ซอง-เท็ก รองประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นอาเชยของนายคิม จอง-อุน ทำให้ประชาคมโลกมองเกาหลีเหนือว่า แนวทางการปกครองของนายคิม จอง-อุน ยังคงรูปแบบคล้ายกับผู้นำคนก่อนของเกาหลีเหนือ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการทหาร นอกจากนี้ความขัดแย้งภายในประเทศในช่วงการถ่ายโอนอำนาจยังคงมีอยู่ ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาคมโลกและนักลงทุนจากต่างประเทศที่มีต่อเกาหลีเหนือ

เกาหลีเหนือได้มีความพยายามในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปี 2534 ได้เปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณใกล้พรมแดนจีนและรัสเซีย Rajin-Sonbong Free Trade Zone (FTZ) โดยให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุน อาทิการยกเว้นการขอรับการตรวจลงตรา ลดภาษีศุลกากร แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากค่าจ้างแรงงานสูง เจ้าหน้าที่รัฐเข้าแทรกแซงการดำเนินงาน และความไม่แน่ใจในสถานการณ์ทางการเมืองภายในเกาหลีเหนือ และความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลี ตลอดจนปัญหาเรื่องนโยบายคุ้มครองการลงทุน จะเห็นได้จากกรณีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวบริเวณเทือกเขา Kumgang ระหว่าง บริษัท สุนโด กับรัฐบาลเกาหลีเหนือ จากการเกิดเหตุการณ์ทหารเกาหลีเหนือยิงนักท่องเที่ยวกาฬิได้เสียชีวิต และความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลี รัฐบาลเกาหลีเหนือได้ยึดทรัพย์สินทั้งหมดที่ร่วมลงทุนมาเป็นของเกาหลีเหนือทั้งหมด นอกจากนี้การปิดสำนักงานติดต่อในนิคมอุตสาหกรรมเคซอง (GIC) เนื่องจากปัญหาค่าจ้างแรงงานและเหตุการณ์ตั้งระเบิดบนคาบสมุทรเกาหลี จนในที่สุด เกาหลีเหนือได้ประกาศถอนคนงานออกทั้งหมดใน 9 เมษายน 2556 ก่อนที่จะบรรลุข้อตกลงร่วมกันในการรื้อฟื้นการค้าและการลงทุนของนิคมใน 11 กันยายน 2556 นอกจากนี้ สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนและการค้าต่างประเทศของเกาหลีเหนือ คือ การทดลองขีปนาวุธ และอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ที่ 1718 (2006) ข้อมติ 1874 (2009) และข้อมติที่ 2094 (2013)

เกาหลีเหนือได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปฏิรูปเศรษฐกิจ อย่างเป็นรูปธรรมอีกครั้งในปี 2555 โดยได้ริเริ่มการปันส่วนอาหาร อนุญาตให้ประชาชนซื้ออาหารจากตลาดมากขึ้น เพิ่มค่าแรงให้ประชาชนสามารถไปซื้ออาหารจากตลาดเอง ใช้ระบบที่เรียกว่า Family production system ในพื้นที่เกษตรกรรมคล้ายกับจีน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิต รัฐบาลลดการซื้อธัญพืชสำหรับการปันส่วนของรัฐ และให้เกษตรกรขายพืชผลได้เองมากขึ้น และการลดค่าเงินวอนเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับตัวเข้าสู่ตลาดในอนาคต การดำเนินการดังกล่าวถือว่าเป็นประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ปัจจุบันรัฐบาลเกาหลีเหนือได้ให้อิสระแก่ประชาชน รัฐวิสาหกิจ และบริษัทต่างๆ ในการเลือกประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ทำข้อตกลงทางการค้า ทั้งยังจัดตั้งตลาดขายสินค้าเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบเศรษฐกิจการตลาด และสตรีเกาหลีเหนือมีบทบาทในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวเพิ่มมากขึ้น หากปัญหา

ต่างๆ ที่ได้กล่าวมาได้รับการแก้ไข โดยรัฐบาลเกาหลีเหนือผลักดันและให้ความสำคัญนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นวาระแห่งชาติ ก็จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อเศรษฐกิจประเทศดี ความเป็นอยู่ของประชาชนก็จะดีขึ้น เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดี การละทิ้งถิ่นฐานเพื่อหลบหนีออกนอกประเทศก็จะได้รับการแก้ไขไปในที่สุด (ประเทศเกาหลีเหนือ, ออนไลน์, 2557)

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลเกาหลีเหนือ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี และมีความสุขในการดำรงชีวิต หากแต่ข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคและส่งผลกระทบต่อการพัฒนา คือ สถานการณ์ภายในประเทศ หากการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์มีความยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเกินไปดังเช่นประเทศจีนในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้รับการแก้ไข ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพมากขึ้นในการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็น ก็จะเป็นปัจจัยเสริมให้สภาพแวดล้อมภายในประเทศดีขึ้น

ประชาคมโลกก็มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศเกาหลีเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองของสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี 24 เมษายน 2555 ซึ่งการดำเนินการต้องให้ความสำคัญกับความร่วมมือต่างๆ ผ่านกลไกทวิภาคี และพหุภาคี สำหรับในกรณีของเกาหลีเหนือ อุปสรรคที่สำคัญต่อการที่ประชาคมโลกจะให้ความช่วยเหลือ คือ การทดลองขีปนาวุธและพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ส่งผลให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) ได้ออกข้อมติที่ 1718 (2006) ข้อมติ 1874 (2009) และข้อมติที่ 2094 (2013) ตอบโต้เกาหลีเหนือจากการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ดังกล่าวและได้ส่งผลกระทบอย่างแรงต่อสภาพเศรษฐกิจ และความช่วยเหลือจากประชาคมโลกต่อเกาหลีเหนือ หากเกาหลีเหนือให้ความร่วมมือกลับเข้าร่วมการเจรจา 6 ฝ่าย (Six-Party Talks) รวมทั้งการสร้างควมไว้วางใจ (Trust and Confidence) ระหว่างสองเกาหลี และสหรัฐอเมริกาถือเป็นหัวใจสำคัญ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาบนคาบสมุทรเกาหลี และส่งผลต่อการพิจารณาการให้ความช่วยเหลือและการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในเกาหลีเหนือจากประชาคมโลก

ประเทศที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อเกาหลีเหนือ คือ จีน ตั้งแต่ครั้งประวัติศาสตร์ จีน และเกาหลีเหนือ ใช้การปกครองระบอบคอมมิวนิสต์เหมือนกัน จึงมีความสนิทสนมกันมากที่สุด การที่เกาหลีเหนือถูกโดดเดี่ยวจากประชาคมโลก จีนจึงเป็นมหามิตรที่สามารถพึ่งพา และเป็นคู่ค้า การลงทุนที่ใหญ่ที่สุด จีนเป็นประเทศแรกที่ทำให้การยอมรับการเป็นผู้นำของนายคิม จอง-อุน ดังนั้น การที่ประชาคมโลกอยากจะ โน้มน้ำหนักเกาหลีเหนือในเรื่องใด ควรจะให้จีนเป็นผู้นำในการ ดำเนินการก็จะเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจะนำเกาหลีเหนือกลับเข้าสู่การเจรจา 6 ฝ่าย เพื่อลด ความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลี และหากผู้นำเกาหลีเหนือเห็นพ้องกับการลดทอนอาวุธ นิวเคลียร์และหยุดการพัฒนาในที่สุด ก็จะทำให้ประชาคมโลกหันมาให้ความช่วยเหลือการพัฒนา เศรษฐกิจของเกาหลีเหนือได้ในอนาคต ซึ่งจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตอย่างผาสุกของประชาชน เกาหลีใต้อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหา ต้นน้ำ/ต้นปัญหา ของการหลบหนีออกนอกประเทศของชาว เกาหลีเหนือได้อย่างยั่งยืน (ดำรงค์ ฐานดี, 2555)

นอกจากนี้ในการส่งเสริม/ช่วยเหลือด้านการปฏิรูปทางเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือ นอกจากการปรับระบบภายในประเทศให้เกื้อกูลต่อการลงทุนจากต่างประเทศมากยิ่งขึ้นตามที่ได้ กล่าวมาแล้ว เกาหลีเหนืออาจใช้แนวทางการพัฒนาของจีนเป็นต้นแบบ คือ การรักษาอำนาจ ทางการเมืองของพรรคคนงานเกาหลีเหนือ แต่เปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ในส่วนของประชาคมโลกอาจ ใช้นโยบาย Constructive Engagement กับเกาหลีเหนือ โดยการชักนำไปให้เกาหลีเหนือเห็นการ เปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศที่สำคัญ ซึ่งอาจทำควบคู่ไปกับมาตรการ Sanction ของประเทศ ตะวันตกได้ การส่งเสริมความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในด้านต่างๆ จากต่างประเทศต่อเกาหลี เหนือ อาจจะดำเนินการร่วมกับ UN และประเทศที่สนใจ เช่น การช่วยเหลือด้านวิชาการด้าน การเกษตร มุ่งให้เลี้ยงตัวเองได้ในเรื่องอาหาร เป็นต้น

การแก้ปัญหาที่กลางน้ำ

การดำเนินการจะอยู่ในรูปของความร่วมมือของประเทศต่างๆตามแนวเส้นทางของการ หลบหนี เมื่อเกิดการหลบหนีออกนอกประเทศ องค์ประกอบของการหลบหนี นอกจากปัญหาจาก ประเทศต้นทางแล้วจะมีเส้นทางหลบหนี ขบวนการนำพา และประเทศจุดหมายปลายทาง จาก

การศึกษางานวิจัยรวมทั้งข้อมูลต่างๆที่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รวบรวมไว้จะเห็นว่าการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือจำนวนมากเริ่มในราวปี 2533 (ค.ศ.1990) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการเกิดภัยธรรมชาติในช่วงปี 2537 (ค.ศ.1994) ในช่วงแรกชาวเกาหลีเหนือจะเดินทางเข้าไปในประเทศจีน เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากชาวจีนเชื้อสายเกาหลี ซึ่งอาศัยอยู่นานแน่นทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีน (ชุมชนเกาหลีในจีนมีประมาณ 2 ล้านคน) ดังนั้นผู้หลบหนีฯ บางส่วนเป็นชาวเกาหลีในจีนที่แปลกปลอมเข้ามา เพราะอยากเข้าไปตั้งถิ่นฐานในเกาหลีใต้ ต่อมารัฐบาลจีนได้กวัดข้นจับกุม เนื่องจากรัฐบาลเกาหลีเหนือซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศจีนแสดงความไม่พอใจ ผู้หลบหนีฯ ที่ถูกจับกุมจะถูกจีนส่งกลับไปยังเกาหลีเหนือ ดังนั้นผู้หลบหนีฯ จึงต้องหาที่พักพิงในประเทศอื่น ก่อนเดินทางไปเกาหลีใต้ เส้นทางหลบหนีที่เป็นทางเลือกใหม่คือ การเดินทางข้ามพรมแดนไปมองโกเลียเพื่อขอลี้ภัย แต่ได้รับความนิยมน้อย เนื่องจากเส้นทางยากลำบาก ต้องเดินทางผ่านทะเลทรายโกบี นอกจากนี้ จีนได้กวัดข้นอย่างเข้มงวดในการเดินทางข้ามพรมแดนบริเวณนี้

เส้นทางหลบหนีที่เป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมน้อยคือการเดินทางลงมาทางใต้ของจีนเพื่อเข้าสู่กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เวียดนาม กัมพูชา ผู้หลบหนีฯ จะเดินทางผ่านจีน เข้ามาทางเวียดนาม แล้วมุ่งลงใต้ และเข้าไปในกรุงพนมเปญเพื่อขอลี้ภัย เมื่อเส้นทางนี้มีผู้หลบหนีฯ ใช้เป็นจำนวนมาก ทางรัฐบาลเวียดนามได้เข้มงวดต่อการเข้าออกประเทศ ประกอบกับเวียดนามมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเกาหลีเหนือ จึงเพิ่มความเข้มงวดในการจับกุมผู้หลบหนีฯ เข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย รวมทั้งเวียดนามมีนโยบายส่งผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือกลับประเทศ เส้นทางนี้จึงไม่ปลอดภัย ดังนั้น เส้นทางหลบหนีของชาวเกาหลีเหนือจากจีนลงมาทางใต้จึงเดินทางเข้าไปใน สปป.ลาว หรือเมียนมา ก่อนเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะเส้นทางจาก สปป.ลาว เข้ามาไทยเป็นเส้นทางที่นิยมใช้มากที่สุด ซึ่งผู้หลบหนีฯ อาจจะโดยสารรถยนต์จากเขตแมนจูเรีย ไปยังปักกิ่ง แล้วต่อ ไปยังคุนหมิง และเดินทางต่อไปยังชายแดน จีน-สปป.ลาว หรือเมียนมา ซึ่งจะปรากฏว่ามี การเดินทางโดยทางเรือขนถ่ายสินค้า เรือโดยสารขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยว ก่อนข้ามพรมแดน ไปยัง สปป.ลาว และ เมียนมา เพื่อรอคอยโอกาสในการข้ามฝั่งไปยัง อำเภอยางของ/อำเภอยางแสน จังหวัดเชียงราย แต่การเดินทางผ่านเข้าไปใน สปป.ลาว และ เมียนมา ในปัจจุบัน ผู้หลบหนีฯ

ต้องคอยระวังไม่ให้ถูกจับกุมได้ เนื่องจากทั้งสองประเทศนี้มีนโยบายส่งกลับผู้หลบหนีฯ ไปเกาหลีเหนือ

เมื่อวิเคราะห์ถึงเส้นทางการใช้ในการหลบหนีจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และเมื่อพิจารณาว่าประเทศไทยเป็นประเทศปลายทาง (ปลายทางน้ำ) แล้วจะเห็นว่า หากมีการสกัดกั้น และ/หรือ จับกุมอย่างเข้มงวดต่อผู้หลบหนีฯ ตามเส้นทางผ่านประเทศต่างๆ ก่อนมาถึงประเทศไทย ปัญหาผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือในประเทศไทยก็จะได้รับทางแก้ไข ดังนั้น หากประเทศจีน ซึ่งผู้หลบหนีฯ ส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าไปก่อนเดินทางไปประเทศอื่น ได้เข้มงวดต่อมาตรการเฝ้าตรวจชายแดน และการอนุญาตผ่าน เข้า-ออก ประเทศ รวมทั้งการสกัดกั้นจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ก็จะทำให้ไม่มีผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือลงมาถึงไทยได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจะเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่ของจีนในเขตตอนเหนือใกล้กับพรมแดนมองโกเลีย มีความเข้มงวดมากในเรื่องผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ แต่เส้นทางตอนใต้ยังไม่เข้มงวดมาก จึงทำให้เป็นช่องทางการหลบหนีลงมาทางใต้ เพื่อเข้าสู่ประเทศ สปป.ลาว และเมียนมา (ตัวเลขผู้อพยพจากเกาหลีเหนือมาไทยพุ่งสูงขึ้นช่วงปลายปีที่ผ่านมา, ออนไลน์, 2555) อีกทั้งปัจจุบัน เส้นทาง R3 จากคุนหมิง และ R3A/R3B ที่เชื่อมต่อลงมาทางใต้สร้างเสร็จ จึงเป็นเส้นทางเดินทางหลบหนีได้สะดวกขึ้น ดังนั้น จุดขึ้นของประเทศจีนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ สำหรับความร่วมมือของ สปป.ลาว และเมียนมา ก็เช่นกัน หากการสกัดกั้นและจับกุมเป็นไปอย่างเข้มงวด ก็จะทำให้การหลบหนีเข้าประเทศไทยกระทำได้อย่างยาก ซึ่งที่ผ่านมา ประเทศจีน สปป.ลาว และเมียนมา แม้ว่าจะมีการสกัดกั้นและจับกุม ก็ยังปรากฏผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือตามเส้นทางดังกล่าว จึงอาจมองไปได้ว่า มีขบวนการนำพา และ/หรือ ค้ำมนุษย์ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ตามเส้นทางการหลบหนี ด้วยเหตุผลที่ว่า ก่อนผู้ใดจะตัดสินใจในการหลบหนี จะต้องมั่นใจในเรื่องความปลอดภัย จากการถูกจับกุมหรือจากภัยต่างๆตามเส้นทาง การที่ผู้หลบหนีฯ เดินทางเข้าไปในจีน และต้องใช้เวลามากในการเดินทางผ่าน จำต้องมีที่พักพิง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกพอสมควรแก่การดำรงชีพ ดังนั้นการพิสูจน์ทราบเครือข่ายการนำพาและทำลายโครงสร้างดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประเทศที่เกี่ยวข้อง อาทิ สปป.ลาว และเมียนมา ประเทศรอบบ้านใกล้เคียง (จีนและเวียดนาม) และประเทศอื่นๆ (ประเทศต้นเหตุ) ซึ่งจะต้องเน้นแนวทางการดำเนินการร่วมกัน โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการ

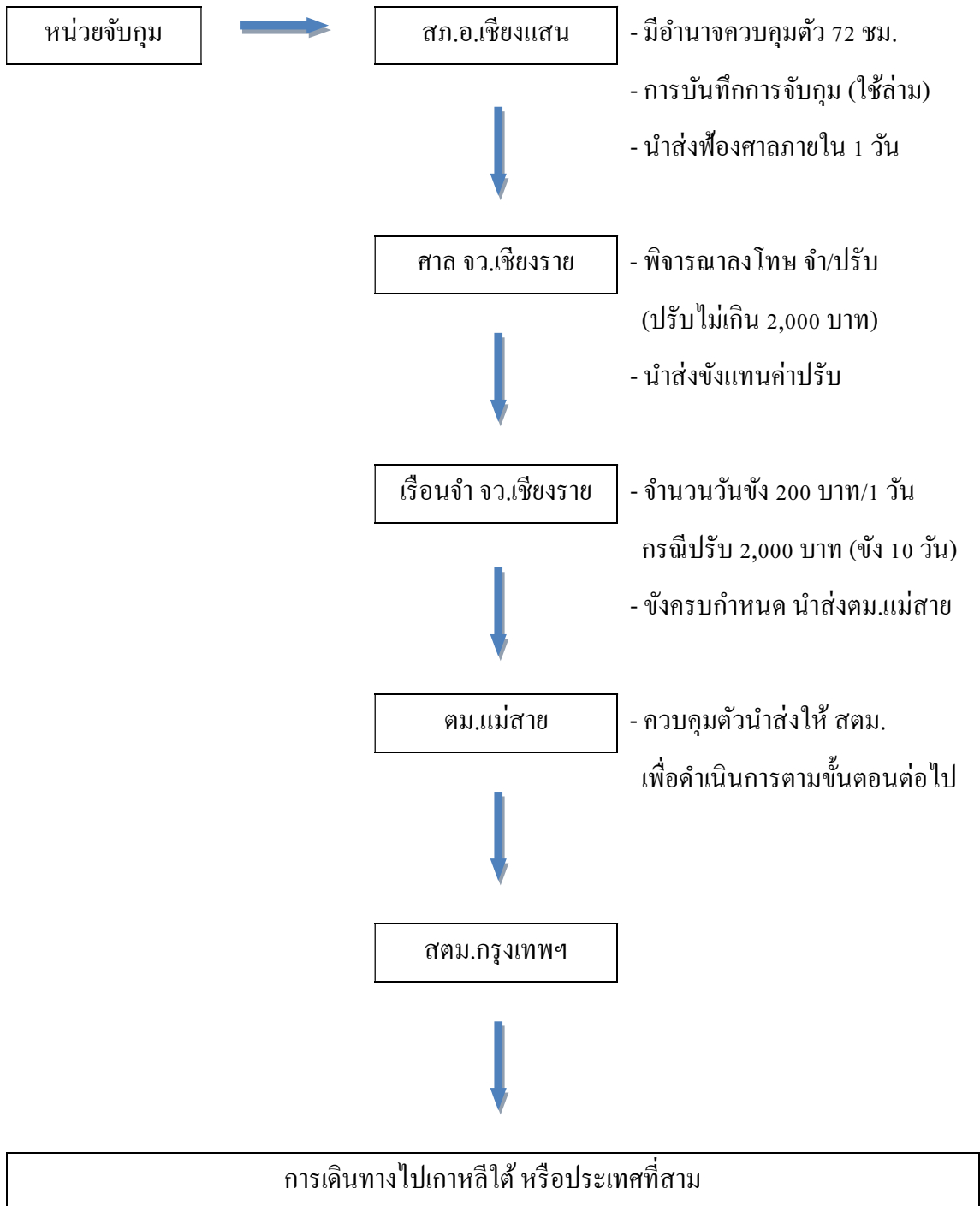
สกัดกั้น การเข้มงวดการตรวจลงตรา การติดตามเส้นระวางการเข้า-ออก รวมทั้งการให้ชุมชนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนหรือชายฝั่งทะเล ช่วยสอดส่องดูแล ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติในขั้นตอนนี้ความสัมพันธ์ทางทหารกับประเทศต่างๆ ที่กล่าวมา จะเป็นช่องทางการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้ เช่น การแลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างกัน ซึ่งกองทัพไทยได้ปฏิบัติร่วมกับประเทศดังกล่าวอยู่แล้ว อาจจะหยิบยกขูประเด็นเรื่องผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ เป็นหัวข้อในการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง ในอนาคตโดยชี้ให้เห็นปัญหาการดำเนินการของประเทศตน สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ก็นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา นอกจากนี้ ความร่วมมือของหน่วยทหารตามแนวชายแดนในการเฝ้าตรวจสกัดกั้น ก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความร่วมมือกันได้ ยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ ซึ่งกองทัพไทยเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก สมควรต้องดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยรับผิดชอบ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองตามที่ได้กล่าวถึงข้างต้น โดยอาศัยช่องทางการทูตในการเจรจาวิภาติ เพื่อขอความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สปป.ลาว เวียดนาม และเมียนมา เป็นต้น

การแก้ปัญหาที่ปลายน้ำ (ประเทศไทย)

การดำเนินการของประเทศไทยต่อผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ การแก้ปัญหาในขั้นตอนนี้ ต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ซึ่งอาจจะกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยต่อสายตาชาวโลก รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับเกาหลีเหนือ เมื่อมีการจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายได้ในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะจับกุมได้ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย แต่ในระยะหลังมีรายงานการจับกุมตามบริเวณชายแดนประเทศไทย กับ สปป.ลาว แถบ จังหวัดนครพนม อยู่บ้าง ขั้นตอนการปฏิบัติต่อผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ ที่ถูกจับกุมในฐานะผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ที่ผ่านมานในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย จะมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือที่ถูกจับกุม จะถูกนำส่ง สถานีตำรวจนครเชียงใหม่ ซึ่งมีอำนาจควบคุมตัว 72 ชั่วโมง การบันทึกประจำวันต้องใช้ล่าม และนำส่งฟ้องศาลภายใน 1 วัน (หลังบันทึกประจำวัน)
2. ศาลพิจารณาลงโทษ จำ/ปรับ (ที่ผ่านมาปรับไม่เกิน 2,000 บาท) โดยส่งตัวจำขังที่ สถานีตำรวจนครเชียงใหม่ (กรณีไม่มีเงินเสียค่าปรับ)
3. จำนวนวันขัง กฎหมายกำหนด 200 บาท ต่อวัน เมื่อครบกำหนดจำนวนวันตามค่าปรับ จะส่งตัวผู้หลบหนีฯ ไปยัง ตม.แม่สาย
4. ตม.แม่สาย ควบคุมและส่งตัวผู้หลบหนีฯ ไปยัง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพฯ เพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่ง ณ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพฯ นี้ สถานทูตเกาหลีใต้ในไทยจะขอรับผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือไว้ เพื่อส่งตัวไปยังเกาหลีใต้ต่อไป

แผนภาพที่ 6 : ฝั่งแสดงขั้นตอนการดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองจากเกาหลีเหนือ

ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมประสานแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนี
เข้าเมืองชาวเกาหลีเหนือ กอ.รมน.ภาค 3 สย.2/กองกำลังผาเมือง

จากขั้นตอนการดำเนินการของฝ่ายไทยเกี่ยวกับผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ จะเห็นได้ว่า บทลงโทษตามข้อ 2 และ 3 ดังกล่าวข้างต้นไม่ใช่โทษที่หนักมาก การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ไทยก็จะยึดถือตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ปี 2522 อีกทั้งรัฐบาลไทยไม่มีนโยบายส่งกลับผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จึงทำให้ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ นิยมหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นทางผ่าน ดังนั้นเพื่อป้องกันผู้หลบหนีออกนอกประเทศชาวเกาหลีเหนือ เพื่อมิให้ผู้หลบหนีฯ เข้าประเทศไทย โดยผิดกฎหมาย ต้องใช้มาตรการสกัดกั้น มิให้เข้ามาในประเทศไทยได้ นอกจากนี้ต้องเข้มงวดในการกวดขัน ปรามปราม จับกุม โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และแก้ไขกฎหมายให้มีบทลงโทษที่หนักขึ้นทั้งของตัวผู้หลบหนีฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนขบวนการนำพาต่างๆ การพิจารณาแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมือง ควรพิจารณาเพิ่มโทษผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในขบวนการนำพา ผู้ให้ที่พักพิงซ่อนเร้น โดยอาจพิจารณาบทลงโทษให้มีอัตราโทษสูงเนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นในลักษณะของการค้ำมนุษย์ เสมือนมีองค์กรและมีการจัดตั้ง ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายควรจะต้องเทียบกับอาชญากรรมที่เป็นประเภทองค์กรอาชญากรรม เช่น ยาเสพติด การก่อการร้าย เป็นต้น สำหรับส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หากปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด ต้องรับโทษเพิ่มขึ้น 3 เท่า และกรณีที่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีได้ แต่มีหลักฐานเพียงพอต่อความผิดทางวินัย ก็อาจให้ไล่ออก นอกจากนี้มาตรการในการป้องปรามต้องดำเนินการอยู่ตลอดเวลาควบคู่ไปกับมาตรการสกัดกั้น คือ การสอดส่องดูแลของเจ้าหน้าที่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงโทษของการนำพา การให้ที่พักพิง รวมทั้งการขอความร่วมมือจากภาคประชาชนในการแจ้งเบาะแสต่างๆ ในการติดตามและตรวจสอบเพื่อลดรอบขบวนการนำพา การใช้ข้อมูลด้านการข่าวเพื่อสืบสวนตรวจสอบการทำธุรกรรมด้านการเงิน การติดต่อสื่อสารของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในขบวนการนำพา

สรุป

แนวทางการแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือแบบบูรณาการ ได้วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นใน 3 ลักษณะคือ ปัญหาจากประเทศต้นทาง คือ เกาหลีเหนือ หรือที่เรียกว่าปัญหาทางต้นน้ำ ได้แสดงให้เห็นถึงมูลเหตุและแรงจูงใจในการหลบหนีออกนอกประเทศ ซึ่งการแก้ปัญหาจำต้องเกี่ยวข้องกับประเทศเกาหลีเหนือโดยตรง นั่นคือการปรับปรุงแก้ไขปัญหาภายในประเทศ สถานการณ์ทางการเมืองและการปกครองภายในประเทศ การเร่งพัฒนาเศรษฐกิจในทุกมิติ และการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศให้กินคืออยู่ดี ดำรงชีวิตอย่างผาสุก ภายใต้การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประชาคมโลกต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีเหนือ ซึ่งรัฐบาลเกาหลีเหนือจำเป็นต้องยินยอมหรือผ่อนปรนการดำเนินนโยบายต่างประเทศ การยอมเข้าร่วมโต๊ะเจรจา 6 ฝ่าย จะเป็นสัญญาณที่ดีต่อประชาคมโลกในการที่เกาหลีเหนือมีความจริงใจที่จะแก้ปัญหาความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลี อันจะนำไปสู่ความช่วยเหลือต่างๆ จากประชาคมโลกในอนาคต นอกจากนี้การพัฒนาเศรษฐกิจ เกาหลีเหนืออาจใช้แนวทางของจีนเป็นต้นแบบในการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ แต่คงอำนาจของพรรคไว้ การใช้นโยบาย Constructive Engagement และการช่วยเหลือด้านวิชาการต่างๆ จากประชาคมโลก จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือได้

ปัญหาในลักษณะที่ 2 ที่เรียกว่าปัญหาบริเวณกลางน้ำ คือ เมื่อชาวเกาหลีเหนือหลบหนีออกนอกประเทศได้ การแก้ปัญหาจะต้องเกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในเส้นทางการหลบหนี ตลอดจนขบวนการนำพา ความร่วมมือของประเทศที่อยู่ในเส้นทางการหลบหนีถือเป็นสิ่งสำคัญในการสกัดกั้น หรือ จับกุม ตลอดจนการทำลายโครงสร้างของขบวนการนำพา ทั้งนี้ความร่วมมือต่างๆ จะอยู่ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือข่าวกรอง การลาดตระเวนร่วม การเข้มงวดต่อการผ่าน เข้า-ออก ตามแนวชายแดน ความสัมพันธ์ที่ดีทางการทหารกับประเทศที่อยู่ในเส้นทางการหลบหนี ก็จะเป็นช่องทางในการขอความร่วมมือในการสกัดกั้นผู้หลบหนีฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความร่วมมือในระดับรัฐบาลก็เป็นอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลไทยควรให้ความสนใจ และหยิบ

ยกขึ้นเป็นประเด็นสำคัญในการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาภัยกับประเทศจีน สปป.ลาว เวียดนาม และเมียนมา

การแก้ไขปัญหา ๓ ประเทศปลายทาง ซึ่งก็คือประเทศไทย (ปลายน้ำ) ในช่วงแรกควรใช้มาตรการสกัดกั้นมิให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา การดำเนินการเฝ้าตรวจตามแนวพรมแดนใช้หลักการ More People คือ การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในการสกัดกั้น จับกุม และบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินการที่ผ่านมาของฝ่ายไทยต่อผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ ในกรณีที่ถูกจับในประเทศไทย รวมทั้งการแก้ไขปัญหาภายในประเทศไทยให้เน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ควรมีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มบทลงโทษให้หนักขึ้นกับขบวนการนำพา ผู้ให้ที่พักพิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง และพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำผิดเสียเอง มาตรการสกัดกั้นและจับกุมภายในประเทศ ต้องดำเนินการควบคู่กันไปกับมาตรการป้องปราม คือ การสอดส่องดูแลของเจ้าหน้าที่ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงโทษของการนำพา การให้ที่พักพิง ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ต้องดำเนินการอย่างบูรณาการตามกรอบแนวทางที่ปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในยุทธศาสตร์ดังกล่าวเมื่อ 24 เมษายน 2555 (ปัญหาหลบหนีเข้าเมือง ภัยที่คุกคามความมั่นคง, ออนไลน์, 2550)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Illegal Immigrant) จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลและปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ที่ทำให้เกิดการหลบหนีออกนอกประเทศ และเส้นทางการเดินทางที่ใช้ในการหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ อย่างบูรณาการ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การแก้ปัญหาที่ต้นน้ำ (เกาหลีเหนือ) โดยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการหลบหนี เพื่อให้ได้ทราบถึงปัญหาอันจะนำไปสู่แนวทางการแก้ไข 2) การแก้ปัญหาที่กลางน้ำ โดยการตรวจสอบเส้นทางการหลบหนี ปัจจัยเกื้อกูลต่างๆ ต่อการหลบหนีตามเส้นทางดังกล่าว อาทิ สภาพภูมิประเทศ ความยากง่ายของการเดินทาง (ทางถนน ทางน้ำ) การเข้มงวดในการเข้า-ออก ประเทศ และมาตรการสกัดกั้นตลอดจนการจับกุมและการปฏิบัติ ต่อผู้หลบหนีฯ ของประเทศต่างๆ ตามเส้นทาง ขบวนการนำพา เพื่อการนำไปสู่แนวทางการร่วมมือด้านต่างๆ ในการสกัดกั้นผู้หลบหนีฯ และ 3) การแก้ปัญหาที่ปลายน้ำ ซึ่งหมายถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้หลบหนีฯ ของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศปลายทางที่ผู้หลบหนีฯ ต้องการมาพักพิง ก่อนขอลี้ภัยไปประเทศเกาหลีใต้ หรือกลุ่มประเทศที่สาม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งการแก้ไขปัญหของไทยในอดีตคือการพยายามสกัดกั้นมิให้ผู้หลบหนีฯ เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยโดยมติคณะรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นชอบต่อยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เมื่อ 24 เมษายน 2555 ตามที่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้จัดทำขึ้นซึ่งยุทธศาสตร์นี้จะมุ่งเน้น การบูรณาการ และการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหา กลุ่มประชากรจากภายนอกประเทศที่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ด้วยสาเหตุต่างๆ และการป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทย 2) ยุทธศาสตร์การป้องกันการลักลอบหลบหนี

เข้ามาใหม่ 3) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง และ 4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ ทั้ง 3 แนวทางที่กล่าวข้างต้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ฯ ของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งนี้ในส่วนของการวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เช่นการแก้ไขกฎหมายให้มีบทลงโทษที่หนักขึ้น สำหรับผู้ที่อยู่ในขบวนการนำพา ผู้ที่ให้ที่พักพิงแก่ผู้หลบหนีฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำผิดเสียเอง การดำเนินการของรัฐบาลไทย ต้องควบคู่ไปกับมาตรการป้องปราม เช่น การเอาใจใส่สอดส่องของเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงบทลงโทษ ตลอดจนการช่วยเหลือจากประชาชนในประเทศในการให้เบาะแสหรือข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการสกัดกั้นการจับกุม และการทำลายเครือข่ายโครงสร้างของขบวนการนำพา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสอบถามผู้ที่เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการหลบหนีออกนอกประเทศ ของชาวเกาหลีเหนือ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในประเทศของเกาหลีเหนือและแรงผลักดันที่มีอิทธิพลต่อการหลบหนีออกนอกประเทศ เส้นทางหลบหนีของชาวเกาหลีเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทางที่ใช้หลบหนีมายังประเทศไทย และแนวทางการแก้ปัญหาอย่างบูรณาการ 3 แนวทาง ประกอบด้วย ต้นน้ำ (เกาหลีเหนือ) กลางน้ำ (การหลบหนีตามเส้นทางผ่านประเทศต่างๆ ก่อนเข้าสู่ประเทศไทย) และปลายน้ำ (การดำเนินการของประเทศไทย) ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ :-

1. สภาพแวดล้อมภายในเกาหลีเหนือ

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารพบว่า สภาพแวดล้อมภายในเกาหลีเหนือ ปัจจุบันการปกครองยังคงระบอบคอมมิวนิสต์ (แบบสุดโต่ง) บนพื้นฐานของลัทธิจูเช่ (Juche) ภายใต้การนำของพรรคคนงาน เกาหลีเหนือ (Workers Party) เพียงพรรคเดียว โดยมีหลักการที่สำคัญคือ การมีเอกราชทางการเมือง การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ และการป้องกันประเทศด้วยตนเอง การบริหารประเทศภายใต้การนำของ นายคิม จอง-อุน มีแนวโน้มจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กับสมัยของนายคิม จอง-อิล โดยให้ความสำคัญกับกองทัพเป็นอันดับแรก และจะยังคงดำเนินโครงการพัฒนาอาวุธ

นิวเคลียร์ และชิปนาอูธ โดยใน 7 มีนาคม 2556 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติออกมติที่ 2094 ตอบโต้เกาหลีเหนือในการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ ด้วยเหตุนี้ ประชาคมโลกส่วนใหญ่ได้ตัดความช่วยเหลือต่างๆ ต่อเกาหลีเหนือ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือที่อยู่ระหว่างการพัฒนานับตั้งแต่ประสบอุทกภัย และภัยแล้งในห้วงปี 2538-2540 ซึ่งได้สร้างความเสียหายกับพื้นที่เกษตรกรรม และ โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ กอปรกับในปัจจุบันความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลียังคงปรากฏให้เห็นอยู่จากการประกาศการเข้าสู่ภาวะสงครามกับเกาหลีใต้เมื่อ 30 มีนาคม 2556 และการขู่ยุทธทางทหารของเกาหลีเหนือต่อประเทศต่างๆ เช่น ญี่ปุ่น เป็นต้น นอกจากนี้ในกรอบขององค์การสหประชาชาติ ญี่ปุ่นและสหภาพยุโรปได้เสนอข้อมติ เรื่อง สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเกาหลีเหนือ ในการประชุมสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติทุกปีตั้งแต่การประชุมสมัยที่ 59 เมื่อปี 2547 เพื่อแสดงถึงความกังวลต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเกาหลีเหนือ อาทิ การทรมาน การคุมขังตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้หลบหนีออกนอกประเทศที่ถูกส่งกลับ และการขาดแคลนทางอาหาร โดยเรียกร้องให้เกาหลีเหนือร่วมกับประชาคมโลกแก้ไขปัญหาประเด็นสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ทั้งนี้ได้มีการลงคะแนนในการประชุมสมัยที่ 66 เมื่อ 19 ธันวาคม 2554 โดยมีเสียงสนับสนุน 123 เสียง คัดค้าน 16 เสียง และงดออกเสียง 51 เสียง โดยไทยได้ออกเสียงสนับสนุน นั้นแสดงให้เห็นว่าประเด็นสิทธิมนุษยชนยังคงเป็นปัญหาภายในประเทศเกาหลีเหนือที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศของเกาหลีเหนือยังไม่มั่นคง จะเห็นได้จากการที่ นายคิม จอง-อุน สั่งประหารชีวิตนายจาง ซอง-เท็ก รองประธานคณะกรรมการป้องกันประเทศ ผู้ซึ่งเป็นอาเชย เมื่อ 12 ธันวาคม 2555 ฐานทรยศต่อชาติ และสร้างฐานอำนาจเพื่อเตรียมการยึดอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเสถียรภาพของ นายคิม จอง-อุน ยังไม่มั่นคง ต้องกวาดล้างกลุ่มอำนาจเก่า แสดงให้เห็นถึงความเด็ดขาด สามารถสั่งปลดและประหารชีวิตบุคคลระดับสูงหรือญาติสนิทได้ หากมีความเห็นขัดแย้งกับตน ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจทำให้ประชาชนทั่วไป เกิดความหวาดระแวงในความปลอดภัยของชีวิต หากมีความเห็นต่างจากผู้นำ การสั่งลงโทษถึงชีวิต อาจกระทำได้ง่ายเมื่อเทียบกับบุคคลระดับสูง นอกจากนี้การปิดหูปิดตาประชาชนจากโลกภายนอกเป็นการลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน หากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมายังไม่ได้รับการแก้ไข ก็จะเป็นผลเสีย ประกอบกับปัจจุบัน จีนและรัสเซีย เริ่มกดดันเกาหลีเหนือ เรื่องการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ เกาหลีเหนือจึงอาจถูกโดดเดี่ยวได้ในอนาคต นอกจากนี้ การเข้าถึง

ระบบ Internet ของบางหน่วยงานของทางราชการ จะเป็นช่องทางหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวต่างๆ จากภายนอกได้ อีกทั้งเทคโนโลยีในปัจจุบัน สิ่งที่รัฐบาลไม่อยากจะให้โลกภายนอกทราบเกี่ยวกับเกาหลีเหนือ อาจถูกเปิดเผยได้ การลงทุนจากต่างชาติในเกาหลีเหนือเริ่มมีมากขึ้น ประชาชนอาจซึมซับระบบทุนนิยม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ โดยที่นายคิม จอง-อุน ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อเทียบกับผู้นำคนก่อนๆ การทำทนายอำนาจอาจจะมีขึ้นได้อีกในอนาคต เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สถานการณ์ภายในประเทศอาจไม่สงบ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประชาคมโลกอาจจะได้เห็นการอพยพหรือหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนืออย่างต่อเนื่องในอนาคตได้

2. ปัจจัยและมูลเหตุจูงใจต่อการหลบหนี

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ :-

ปัจจัยภายใน หรือปัจจัยผลักดัน (Push Factors) จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในประเทศเกาหลีเหนือ การหลบหนีออกนอกประเทศที่ผ่านมาเกิดจากการดำรงชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ที่ลำบากยากแค้น ขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสภาวะความอดอยากของประชาชนเป็นหลัก เนื่องจากงบประมาณส่วนใหญ่นำไปใช้ในการพัฒนากองทัพ

ปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) การที่ชาวเกาหลีเหนือบางส่วนทราบว่าโลกภายนอกเป็นเสรีนิยมมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่า และบุคคลที่รู้จักได้หลบหนีออกนอกประเทศและเดินทางไปอยู่กลุ่มประเทศที่สามสำเร็จ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การหลบหนีมายังจุดหมายปลายทางที่ประเทศไทย ชาวเกาหลีเหนือมีความเชื่อว่าพวกเขาจะถูกส่งไปยังเกาหลีใต้ และ/หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ ได้อย่างรวดเร็ว และบทลงโทษของไทยต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายไม่หนัก ประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ส่งกลับผู้หลบหนีออกนอกประเทศกลับประเทศตนเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ เช่น สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และจีน เป็นต้น นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเกาหลีเหนือ (North Korean Human

Rights Act of 2004) ขึ้นในปี 2547 (ค.ศ.2004) ในการให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวเกาหลีเหนือและให้ลี้ภัยได้ในสหรัฐฯ

ปัจจุบันปัจจัยดังกล่าวข้างต้นยังคงมีอิทธิพลต่อการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือหากผู้นำคิม จอง-อุน ไม่สามารถเร่งรัดดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวมทั้งการผ่อนปรนการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์แบบสุดโต่ง อาจทำให้ประชาชนเกาหลีเหนือยังคงหลบหนีออกนอกประเทศ เพื่อไปแสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในประเทศที่สามต่อไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. เส้นทางหลบหนีมายังประเทศไทย

จากการศึกษาวิจัยได้แสดงให้เห็นเส้นทางหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือที่ผ่านมาในอดีต อาทิ การหลบหนีฯ เข้าไปในประเทศจีน รัสเซีย และมองโกเลีย แต่เนื่องจากความเข้มงวดของประเทศจีนและความยากของเส้นทางเดินทาง ทำให้ปัจจุบันผู้หลบหนีฯ นิยมใช้เส้นทางหลบหนีผ่านมาทางจีนตอนใต้ เพื่อเข้าสู่กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพักพิงก่อนเดินทางไปยังประเทศเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตามการเดินทางผ่านเวียดนาม เข้าไปในกรุงเทพมหานครเพื่อขอลี้ภัยนั้น เริ่มไม่ปลอดภัย เนื่องจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างเกาหลีเหนือกับเวียดนาม รวมทั้งนโยบายการส่งกลับผู้หลบหนีฯ เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย กลับประเทศ เส้นทางหลบหนีในปัจจุบันที่เป็นที่นิยมของชาวเกาหลีเหนือ คือ การเดินทางจากจีนลงมาทางใต้ เพื่อเข้าไปใน สปป.ลาว หรือ เมียนมา แล้วจึงเดินทางต่อมายังประเทศไทย เพื่อเป็นแหล่งพักพิงเพื่อรอการดำเนินการวิธีในการเดินทางต่อไปยังเกาหลีใต้ หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น

เส้นทางเดินทางมายังประเทศไทย ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือจะเดินทางเข้ามาประเทศจีนแล้วมุ่งลงใต้ โดยจะเดินทางมายังคุนหมิง จากนั้น จะใช้เส้นทาง R3 เดินทางไปเมือง Yuxi ระยะทาง 91 กิโลเมตร เป็นทางด่วน 6 ช่องจราจร จากเมือง Yuxi ลงมาเมืองเซียงรุ้ง (Jinghong) ระยะทาง 422 กิโลเมตร เป็นทางด่วน 4 ช่องจราจร จากเมืองเซียงรุ้ง จะแยกไปทางตะวันออกเฉียงเรียกว่าเส้นทาง R3A (เดิม คือ R3E) ไปยังเมือง บ่อหาน (Mohan) ระยะทาง 175 กิโลเมตร

เป็นทางด่วน 2 ช่องจราจร ซึ่งเมืองบ่อหานนี้จะเป็นพรมแดนของจีนที่ติดกับพรมแดนของ สปป.ลาว คือ บ้านบ่อเต็น แล้วต่อไปยัง บ้านห้วยทราย ซึ่งเส้นทางระหว่างบ้านบ่อเต็นไปยังบ้านห้วยทราย ใน สปป.ลาว ก่อสร้างเป็นทางหลวง (Highway) 2 ช่องจราจร ระยะทาง 228 กิโลเมตร เส้นทาง R3A นี้ จะเชื่อมต่อกับสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว แห่งที่ 4 เชื่อมระหว่างบ้านห้วยทราย กับ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ยังมีอีกเส้นทางที่แยกออกจากเส้น R3 ที่เมืองเซียงรุ่งไปทางทิศตะวันตก เรียกว่า R3B (เดิมคือ R3W) ซึ่งเชื่อมระหว่างเมืองเซียงรุ่งกับเมือง ต้าลั่ว (Daluo) ชายแดนจีนติดกับเมียนมา ระยะทาง 130 กิโลเมตร เป็นทางด่วน 2 ช่องจราจร แล้วเชื่อมต่อไปยังเมืองเซียงตุง-ท่าซี้เหล็ก รวมระยะทาง 248 กิโลเมตร แล้วจึงเข้ามาที่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งทั้งสองเส้นทางนี้ เส้นทาง R3A จะเป็นเส้นทางที่ ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือใช้มากที่สุด นอกจากนี้แล้วในอดีตยังปรากฏการเดินทางโดยทางน้ำ ตามรายละเอียดในบทที่ 3

แผนภาพที่ 7 เส้นทาง R3 (คุนหมิง-เซียงรุ่ง) : R3A (R3E) / R3B (R3W)

ที่มา : ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB)

แผนภาพที่ 8 เส้นทาง R3 ในประเทศจีน

ที่มา : ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB)

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ

จากการศึกษาเอกสารพบว่า ปัจจุบัน รัฐบาลไทยโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบ เมื่อ 24 เมษายน 2555 ต่อยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ที่สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติได้จัดทำขึ้น ทั้งนี้ในการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวเกาหลีเหนือที่ผู้วิจัยได้เสนอแนวความคิดในบทที่ 4 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ย่อย ดังปรากฏในรายละเอียดในยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้

4.1 การแก้ไขปัญหาที่ประเทศต้นทางหรือต้นน้ำ (เกาหลีเหนือ)

การดำเนินการเกี่ยวข้องกับประเทศเกาหลีเหนือโดยตรง ซึ่งเกาหลีเหนือต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาภายในประเทศ เร่งพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีกินดี ดำรงชีวิตด้วยความผาสุก ได้รับการปกป้องเรื่องสิทธิมนุษยชน การรับรู้ข่าวสารจากภายนอก รัฐบาลเกาหลีเหนือ ต้องเร่งแก้ปัญหาคความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลี

โดยเร็ว เพื่อให้ประชาคมโลกกลับมาช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และคุณภาพชีวิตของประชากร นอกจากนี้ เกาหลีเหนืออาจใช้แนวทางของจีนเป็นต้นแบบในการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงอำนาจของพรรคคนงานเกาหลีไว้ การใช้นโยบาย Constructive Engagement และการช่วยเหลือด้านวิชาการต่างๆ จากประชาคมโลก และประเทศที่สนใจ เช่น วิชาการด้านการเกษตรเพื่อมุ่งให้สามารถผลิตอาหารเพียงพอแก่ความต้องการภายในประเทศ จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือได้

4.2 การแก้ปัญหาที่กลางน้ำ

เป็นการแก้ปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือจากประเทศต่างๆ ตามเส้นทางการหลบหนีในการสกัดกั้น จับกุม ตลอดจนการทำลายขบวนการนำพา ความร่วมมือดังกล่าว จะอยู่ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข่าวกรองระหว่างกัน การเข้มงวดต่อมาตรการเข้า – ออกประเทศของคนที่ต่างด้าว เป็นต้น ซึ่งความสัมพันธ์ด้านการทหารที่ดีต่อกันของประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะเป็นช่องทางในการขอความช่วยเหลือในการสกัดกั้นจับกุมผู้หลบหนีฯ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลของประเทศเป็นการยกระดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืน

4.3 การแก้ปัญหาที่ประเทศปลายทาง (ประเทศไทย) หรือปลายน้ำ

การใช้วิธีการสกัดกั้น มิยอมให้ผู้หลบหนีฯ เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นมาตรการแรกในการดำเนินการ ในกรณีที่จับกุมผู้หลบหนีฯ ได้ในประเทศ เน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรมีการแก้ไขบทลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการหลบหนีให้หนักขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้ที่อยู่ในขบวนการนำพา ตลอดจนผู้ที่ให้ที่พักพิงแก่ผู้หลบหนีฯ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและพิสูจน์ได้ว่า เป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ทั้งนี้มาตรการป้องปรามต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคอยสอดส่องดูแล และทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาต่อความมั่นคง และบทลงโทษของการนำพาหรือให้ที่พักพิงแก่ผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การใช้ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 24 เมษายน 2555 ในการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหา ตามรายละเอียดของ 4 ยุทธศาสตร์ย่อย
2. การเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 เนื่องจาก การเคลื่อนย้ายที่เสรีของแรงงาน สินค้า ตลอดจนการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ อาจแฝงตัวมาได้
3. การยกระดับปัญหาเข้าสู่เวทีระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง ประจำปีของ กองทัพไทยกับมิตรประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน เมียนมา ควรบรรจุประเด็นความร่วมมือในการสกัดกั้นผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือ
2. การประชุมผู้บัญชาการทหารบกกลุ่มประเทศอาเซียน ควรหยิบยกปัญหาของผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือเพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน
3. การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิด
4. การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะและงบประมาณในการดำเนินการสกัดกั้นและจับกุม เพื่อลดภาระแก่หน่วย ตามแนวชายแดนซึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ศึกษาเครือข่ายของขบวนการนำพาทั้งในประเทศและนอกประเทศ เพื่อนำไปสู่การทำลายโครงสร้าง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารวิจัย

คำรงค์ ฐานดี. “พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) และสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)”. เอกสารทางวิชาการ ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.

วิพรชัย คุ้มสารานู, ร้อยโทหญิง. “ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยจากการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย : กรณีผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวเกาหลีเหนือโดยผ่านเส้นทาง R3A ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.

สมศักดิ์ นิลบรรเจิดกุล, พันเอก. “ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวเกาหลีเหนือ”. บทความทางวิชาการ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2553.

อักษรรักษ์ ชัยपालะ. “ประเทศไทยกับการจัดการผู้ลี้ภัยชาวเกาหลีเหนือ”. เอกสารวิจัย, สาขาวิชา รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555.

กฎหมาย

“พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 96, 1 มีนาคม 2522.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ข่าวกรองแห่งชาติ, สำนัก. “ข้อมูลพื้นฐานต่างประเทศ 2557”, ธันวาคม 2556.

ข่าวทหารบก, กรม. “ความเคลื่อนไหวของเกาหลีในรอบปี 2556”. อัปเดตสำเนา. 2557.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน “ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ”. ลงวันที่ 24 เมษายน 2555.

เอเชียตะวันออกเฉียง, กรม. “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี”. อัปเดตสำเนา. 2556-2557.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“การเดินทางของผู้ลี้ภัยชาวเกาหลีเหนือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://pantip.com/topic/31029724>, 2556.

“เขตปลอดทหาร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/เขตปลอดทหาร>, 2556.

- “ตัวเลขผู้อพยพจากเกาหลีเหนือมาไทยพุ่งสูงขึ้นช่วงปลายปีที่ผ่านมา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.prachatai.com/journal/2012/01/38598>, 2555.
- “ปัญหาหลบหนีเข้าเมือง ภัยที่คุกคามความมั่นคง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=950000061044>, 2550.
- “ประเทศเกาหลีใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศเกาหลีใต้>, 2557.
- “ประเทศเกาหลีเหนือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศเกาหลีเหนือ>, 2557.
- “พบคนเกาหลีเหนือทะลักเข้าไทยไม่หยุด”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9480000160851>, 2548.
- “เส้นทาง R3 โครงการถนนสายเชียงราย - กุ๋นหมิงผ่านลาวและพม่า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.roadassothai.com/html/breaking_new_th_11.html, 2555.
- “Illegal Immigrant”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.popterms.mahidol.ac.th/popterms/showmean.php?id=i00012#>, 2557.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ พลตรี สมนึก เอนกวัฒน์

วัน เดือน ปีเกิด 6 ธันวาคม 2501

การศึกษา

หลักสูตรทางทหาร

- นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 18
- นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 29
- วิทยาลัยการทหาร The Citadel สหรัฐอเมริกา (ทุน ทบ.)
ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 69

หลักสูตรทางพลเรือน

- ปริญญาโท (วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า, University of South Carolina (ทุน ทบ.))

การทำงาน

- อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ฝ่ายเสนาธิการประจำกรมข่าวทหารบก
- รองผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กรมข่าวทหารบก
- ผู้อำนวยการกองการศึกษา โรงเรียนข่าวทหารบก
- ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กรมข่าวทหารบก
- รองผู้บัญชาการ โรงเรียนข่าวทหารบก
- รองเจ้ากรมข่าวทหารบก
- เสนาธิการกรมการพลังงานทหาร ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

สรุปย่อ

ลักษณะวิชายุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Illegal Immigrant)

จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ)

ผู้วิจัย พลตรี สมนึก เอนกวัฒน์ หลักระบวนวิชา วปอ.รุ่นที่ ๕๖

ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลียังคงมีความตึงเครียดสืบเนื่องมาจากการดำเนินโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธของเกาหลีเหนืออย่างต่อเนื่อง การทดลองขีปนาวุธครั้งที่ 3 ของเกาหลีเหนือ เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2556 นานาชาติออกมาประณามเกาหลีเหนือ และองค์การสหประชาชาติมีมติลงโทษเกาหลีเหนือเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันสหรัฐฯ ทำการซ้อมรบร่วมกับ เกาหลีใต้ ภายใต้รหัส Key Resolve และ Foal Eagle ซึ่งเกาหลีเหนือได้ตอบโต้ด้วยท่าทีที่แข็งกร้าว และประกาศสงครามกับเกาหลีใต้ เมื่อ 30 มีนาคม 2556 โดยเตือนว่า หากสหรัฐฯ และเกาหลีใต้ ทำการข่มขู่ใดๆในเขตทะเลตะวันออก หรือในเขตปลอดทหาร (Demilitarized Zone, DMZ) ระหว่างสองเกาหลี เกาหลีเหนือจะทำสงครามเต็มรูปแบบ และสงครามนิวเคลียร์

นาย คิม จอง-อุน (Kim Jong-un) ดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนืออย่างเป็นทางการเมื่อ 13 เมษายน 2555 ยังคงให้ความสำคัญในด้านการพัฒนากองทัพ ซึ่งปัจจุบัน เกาหลีเหนือ มีแสนยานุภาพทางทหารใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก เกาหลีใต้ จีน และญี่ปุ่น มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำ ส่วนผู้นำสหรัฐฯ ดำรงตำแหน่งเป็นวาระที่ 2 การแสดงท่าทีแข็งกร้าวของเกาหลีเหนือ อาจเป็นการทดสอบท่าทีของผู้นำดังกล่าว ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ การเสริมสร้างพัฒนากองทัพของเกาหลีเหนือกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ กลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ประเทศต้องประสบกับปัญหาความยากจน การขาดแคลนอาหาร นอกจากนี้ การละเมิดสิทธิมนุษยชน เนื่องจากปัญหาการปกครองภายในประเทศโดยระบอบคอมมิวนิสต์แบบสุดโต่ง การดำเนินการต่อผู้เป็นปรปักษ์ หรือผู้มีความเห็นต่างทางการเมือง เห็นได้จากการประหารชีวิต นายจาง ซอง-เท็ก (Jang Sung-teak) อาชีพ โดยที่สภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ถูกเปิดเผยจากสื่อและผู้หลบหนีออกนอกประเทศได้เป็นปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ให้ชาวเกาหลีเหนือหลบหนีออกนอกประเทศ เส้นทางที่ผู้หลบหนีฯ ส่วนใหญ่ที่ใช้คือ จากจีนมุ่งเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจะใช้ประเทศไทยเป็นเส้นทางผ่าน เพื่อเดินทางไป เกาหลีใต้ หรือ ไปยังประเทศที่สามอื่นๆ ประเทศไทยไม่มีนโยบายผลักดันผู้หลบหนีฯ เข้าเมืองจากเกาหลีเหนือกลับประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง

ในอดีตที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ ไม่นิยมเดินทางเข้าไปยัง จีน สปป.ลาว เวียดนาม และกัมพูชา เนื่องจากประเทศดังกล่าวมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเกาหลีเหนือและไม่ต้องการมีปัญหาระหว่างความสัมพันธ์ การถูกจับกุมจะถูกส่งกลับไปยังเกาหลีเหนือ ผู้หลบหนีฯ จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง ในลักษณะของผู้ที่ทรยศต่อประเทศชาติเป็นต้น สำหรับประเทศไทย การส่งผู้หลบหนีฯ กลับประเทศกระทำได้อย่างยาก เนื่องจากไม่มีพรมแดนติดกันเหมือนบางประเทศ และการส่งกลับต้องมั่นใจว่าผู้หลบหนีฯ เหล่านั้นจะต้องไม่รับโทษในลักษณะที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ รัฐบาลไทยจำต้องตกอยู่ในสภาวะที่ต้องเลือกว่าควรจะมีผลกีดกันผู้หลบหนีชาวเกาหลีเหนือออกนอกประเทศหรือส่งตัวผู้หลบหนีฯ ให้กับสถานเอกอัครราชทูตเกาหลีใต้ในไทย ซึ่งกรณีหลังนี้เป็นทางเลือกต่อสัมพันธภาพระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลเกาหลีเหนือได้

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีฯ จากเกาหลีเหนือมีความสำคัญต่อความมั่นคงของไทย เพราะถ้าในอนาคต เกาหลีใต้หรือประเทศที่สาม ไม่มีนโยบายรับชาวเกาหลีเหนือเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศตน ชาวเกาหลีเหนือเหล่านี้จะตกค้างอยู่ในไทย และจะเป็นปัญหาเช่นเดียวกับผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกลุ่มอื่นๆ และปัญหาชาวมุสลิมโรฮิงยา ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนืออย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพล แรงผลักดัน ที่ทำให้เกิดการหลบหนีของชาวเกาหลีเหนือ และเส้นทางการเดินทางที่ใช้ในการหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย
2. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนืออย่างบูรณาการ 3 แนวทาง ประกอบด้วย ต้นน้ำ (เกาหลีเหนือ) กลางน้ำ (การหลบหนีตามเส้นทางผ่านประเทศต่างๆ ก่อนเข้าสู่ประเทศไทย) และ ปลายน้ำ (การดำเนินการของประเทศไทย)

ขอบเขต และข้อจำกัดในการวิจัย

1. เน้นการวิจัยเฉพาะกระบวนการ และรูปแบบของการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือเข้าสู่ประเทศไทยทางจังหวัดเชียงราย
2. การเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ในรูปแบบแนวคิด หรือหลักการกว้างๆแบบบูรณาการ 3 แนวทาง คือ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์ทางเอกสารเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในเกาหลีเหนือ ซึ่งให้เห็นสาเหตุของปัญหาที่นำไปสู่การหลบหนีออกนอกประเทศ รูปแบบการหลบหนี เส้นทางการเดินทาง รวมทั้งการพิจารณาข้อกำหนด กฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความชัดเจน ความเฉพาะเจาะจงของกลไกที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ในอนาคต

ผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมภายในประเทศเกาหลีเหนือ

จากการศึกษาพบว่า ประเทศเกาหลีเหนือ ปัจจุบันการปกครองยังคงระบอบคอมมิวนิสต์ (แบบสุดโต่ง) ซึ่งแตกต่างจากจีนและรัสเซีย โดยอำนาจในการปกครองยังคงอยู่กับผู้นำในตระกูลของ คิม อิล-ซุง ภายใต้การนำของพรรคคนงาน เกาหลีเหนือ (Workers Party) เพียงพรรคเดียว นายคิม จอง-อุน ยังคงให้ความสำคัญกับกองทัพเป็นอันดับแรก และจะยังคงดำเนินโครงการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ และขีปนาวุธ การตอบโต้ของ UNSC ตามมติต่างๆ ส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือในปัจจุบันความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลียังคงปรากฏให้เห็นอยู่ องค์การสหประชาชาติ เรียกร้องให้เกาหลีเหนือร่วมกับประชาคมโลกแก้ไขปัญหาประเด็นสิทธิมนุษยชน ในการประชุมสมัยที่ 66 เมื่อ 19 ธันวาคม 2554 แสดงให้เห็นว่าประเด็นสิทธิมนุษยชนยังคงเป็นปัญหาภายในที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม หลังการเข้าสู่อำนาจของนายคิม จอง-อุน มีการกวาดล้างกลุ่มอำนาจเก่า จะเห็นได้จากการ สั่งประหารชีวิตนายจาง ซอง-เท็ก ผู้ซึ่งเป็นอาเชย ฐานทรยศต่อชาติ แสดงให้เห็นถึงความเด็ดขาด สามารถสั่งปลดและประหารชีวิตบุคคลระดับสูงหรือญาติสนิทได้ หากมีความเห็นขัดแย้งกับตน ซึ่งอาจทำให้ ประชาชนทั่วไป เกิดความหวาดระแวงในความปลอดภัยของชีวิต หากมีความเห็นต่างจากผู้นำ ซึ่งการสั่งลงโทษถึงชีวิตอาจกระทำได้ง่ายเมื่อเทียบกับบุคคลระดับสูง ประชาชนถูกปิดกั้นข้อมูลข่าวสารจากภายนอก หากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมายังไม่ได้รับการแก้ไข ก็จะเป็นผลเสีย ปัจจุบัน จีนและรัสเซีย เริ่มกดดันเกาหลีเหนือเรื่องการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับจีนอาจมองได้ว่าปัจจุบันอยู่ในระดับที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับอดีต เกาหลีเหนือจึงอาจถูกโดดเดี่ยวได้ในอนาคต ปัจจุบันการเข้าถึงระบบ Internet ของบางหน่วยงานของทางราชการ จะเป็นช่องทางหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวต่างๆ จากภายนอกได้ อีกทั้งเทคโนโลยีในปัจจุบัน สิ่งที่รัฐบาลไม่อยากจะให้โลกภายนอกทราบเกี่ยวกับเกาหลีเหนือ อาจถูกเปิดเผย นอกจากนี้การลงทุนจากต่างชาติในเกาหลีเหนือเริ่มมีมากขึ้น ประชาชนอาจซึมซับระบบทุนนิยม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต โดยที่นายคิม จอง-อุน

ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อเทียบกับผู้นำคนก่อนๆ การทำทนายอำนาจอาจจะมีขึ้นได้อีกในอนาคต เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สถานการณ์ภายในประเทศอาจไม่สงบ

2. ปัจจัยและมูลเหตุจูงใจต่อการหลบหนี

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ :-

ปัจจัยภายใน หรือปัจจัยผลักดัน (Push Factors) เกาหลีเหนือได้ใช้งบประมาณส่วนใหญ่ในการพัฒนากองทัพ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ การดำรงชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ปัจจุบันประชาชนขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสภาวะความอดอยากของประชาชนยังคงมีอยู่ตลอดจน ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้เกิดการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือ เพื่อไปแสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในประเทศที่สาม

ปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) การที่ชาวเกาหลีเหนือบางส่วนทราบว่าโลกภายนอกเป็นเสรีนิยมมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่า การหลบหนีมายังจุดหมายปลายทางที่ประเทศไทย ชาวเกาหลีเหนือเชื่อว่าพวกเขาจะถูกส่งไปยังเกาหลีใต้ และ/หรือกลุ่มประเทศที่สามอื่นๆ ได้อย่างรวดเร็ว สหรัฐอเมริกาได้ออก พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเกาหลีเหนือ (North Korean Human Rights Act of 2004) ขึ้นในปี 2547 (ค.ศ.2004) ในการให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวเกาหลีเหนือและให้ลี้ภัยได้ในสหรัฐฯ

ปัจจุบันปัจจัยดังกล่าวข้างต้นยังคงมีอิทธิพลต่อการหลบหนีออกนอกประเทศของชาวเกาหลีเหนือหากผู้นำคิม จอง-อุน ไม่สามารถเร่งรัดดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวมทั้งการผ่อนปรนการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์แบบสุดโต่ง อาจทำให้ประชาชนเกาหลีเหนือยังคงหลบหนีออกนอกประเทศ เพื่อไปแสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในประเทศที่สามต่อไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. เส้นทางหลบหนีมายังประเทศไทย

เส้นทางเดินทางมายังประเทศไทย ผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนือจะเดินทางเข้ามาประเทศจีนแล้วมุ่งลงใต้ โดยจะเดินทางมายังคุนหมิง จากนั้น จะใช้เส้นทาง R3 เดินทางผ่านเมือง Yuxi ไปเมืองเจียงรุ้ง (Jinghong) จากเมืองเจียงรุ้ง จะแยกไปทางตะวันออก เรียกว่า เส้นทาง R3A (เดิม คือ R3E) ไปยังเมือง บ่อหาน (Mohan) บ้านบ่อเต็น แล้วต่อไปยัง บ้านห้วยทราย ข้ามสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ไปอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ยังมีอีกเส้นทางที่แยกออกจากเส้น R3 ที่เมืองเจียงรุ้งไปทางทิศตะวันตก เรียกว่า R3B (เดิมคือ R3W) ซึ่งเชื่อมระหว่างเมืองเจียงรุ้งกับเมือง ด้าลั่ว (Daluo) ชายแดนจีน

ติดกับเมียนมา แล้วเดินทางต่อไปยังเมืองเชียงตุง-ท่าจี้เหล็ก เพื่อเดินทางต่อไปอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งทั้งสองเส้นทางนี้ เส้นทาง R3A จะเป็นเส้นทางที่ ผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนือ ใช้มากที่สุด นอกจากนี้ยังปรากฏการเดินทางโดยทางน้ำ จากจีนตามลำน้ำโขงไป สปป.ลาว-เมียนมา-ไทย

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายจากเกาหลีเหนือ

4.1 การแก้ไขปัญหาที่ประเทศต้นทางหรือต้นน้ำ (เกาหลีเหนือ)

การดำเนินการเกี่ยวข้องกับประเทศเกาหลีเหนือโดยตรง ซึ่งเกาหลีเหนือต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหภายในประเทศ เร่งพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีกินดี ดำรงชีวิตด้วยความผาสุก ได้รับการปกป้องเรื่องสิทธิมนุษยชน รัฐบาลต้องเร่งแก้ปัญหาบนคาบสมุทรเกาหลี ด้วยการสร้างความไว้วางใจ (Trust and Confidence) ระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ และสหรัฐฯ เพื่อให้ประชาคมโลกกลับมาช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และคุณภาพชีวิตของประชากร

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือสามารถดำเนินการได้โดยการปรับระบบให้เกื้อกูลต่อการลงทุนจากต่างประเทศมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ อาจใช้แนวทางการพัฒนาของจีนเป็นต้นแบบ คือการรักษาอำนาจทางการเมืองของพรรค แต่เปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ในส่วนของประชาคมโลก การใช้นโยบาย Constructive Engagement กับเกาหลีเหนือ คือ การชักนำให้เกาหลีเหนือเห็นการเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศที่สำคัญ ซึ่งอาจทำควบคู่ไปกับมาตรการ Sanction ของประเทศตะวันตกได้ การส่งเสริมความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศในเกาหลีเหนือ อาจจะร่วมกับ UN และประเทศที่สนใจ เช่น การช่วยเหลือด้านวิชาการด้านการเกษตร มุ่งให้เลี้ยงตัวเองได้ในเรื่องอาหาร

4.2 การแก้ไขปัญหาที่กลางน้ำ

เป็นการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือจากประเทศต่างๆตามเส้นทางหลบหนีในการสกัดกั้น จับกุม ตลอดจนการทำลายขบวนการนำพา ความร่วมมือดังกล่าว จะอยู่ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข่าวกรองระหว่างกัน การเข้มงวดต่อมาตรการเข้า – ออกประเทศของคนต่างด้าว ความสัมพันธ์ทางการทหารที่ดีต่อกันจะเป็นช่องทางในการขอความช่วยเหลือในการสกัดกั้นจับกุมผู้หลบหนีได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การร่วมมือด้านการข่าวกับต่างประเทศที่เป็นเส้นทางผ่าน (จีน สปป.ลาว และเวียดนาม) นอกจากนี้ ความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลของประเทศเป็นการยกระดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

4.3 การแก้ไขปัญหาที่ประเทศปลายทาง (ประเทศไทย) หรือปลายน้ำ

การใช้วิธีการสกัดกั้น มียอมให้ผู้หลบหนีฯ เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นมาตรการแรกในการดำเนินการ ในกรณีที่จับกุมผู้หลบหนีฯ ได้ในประเทศ เน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ควรมีการแก้ไขบทลงโทษให้หนักขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้ที่อยู่ในขบวนการนำพา ตลอดจนผู้ที่ให้ที่

พักพิงแก่ผู้หลบหนีฯ และ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำผิดเสียเอง ทั้งนี้มาตรการป้องปรามต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคอยสอดส่องดูแล และทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาต่อความมั่นคง และบทลงโทษของการนำพาหรือให้ที่พักพิงแก่ผู้หลบหนีชาวเกาหลีเหนือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การใช้ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 24 เมษายน 2555 ในการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหา ตามรายละเอียดของ 4 ยุทธศาสตร์ย่อย
2. การเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 เนื่องจาก การเคลื่อนย้ายที่เสรีของแรงงาน สินค้า ตลอดจนการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้หลบหนีฯ ชาวเกาหลีเหนือ อาจแฝงตัวมาได้
3. การยกระดับปัญหาเข้าสู่เวทีระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง ประจำปีของ กองทัพไทยกับมิตรประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน เมียนมา ควรบรรจุประเด็นความร่วมมือในการสกัดกั้นผู้หลบหนีชาวเกาหลีเหนือ
2. การประชุมผู้บัญชาการทหารบกกลุ่มประเทศอาเซียน ควรหยิบยกปัญหาของผู้หลบหนีชาวเกาหลีเหนือเพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา
3. การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษต่อผู้กระทำผิด
4. การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะและงบประมาณในการดำเนินการ สกัดกั้นและจับกุม เพื่อลดภาระแก่หน่วย ตามแนวชายแดนซึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ศึกษาเครือข่ายของขบวนการนำพาทั้งในประเทศและนอกประเทศ เพื่อนำไปสู่การทำลายโครงสร้าง